

UMCS
UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie

Załącznik nr 1
do uchwały nr 66/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Ocena programowa
Profil ogólnoakademicki
Raport samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
pl. M. Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **Bezpieczeństwo Narodowe**

1. Poziom/y studiów: **I stopnia, II stopnia**
2. Forma/y studiów: **stacjonarne i niestacjonarne**
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹

NAUKI O POLITYCE I ADMINISTRACJI – 85%, NAUKI O BEZPIECZEŃSTWIE – 15%

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Studia I stopnia

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
NAUKI O POLITYCE I ADMINISTRACJI	153	85%

Studia II stopnia

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
NAUKI O POLITYCE I ADMINISTRACJI	102	85%

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Studia I stopnia

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1.	NAUKI O BEZPIECZEŃSTWIE	27	15%

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

Studia II stopnia

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1.	NAUKI O BEZPIECZEŃSTWIE	18	15%

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

TAK NIE

W przypadku zaznaczenia opcji TAK, proszę wskazać rodzaj zawodu nauczyciela, w zakresie którego prowadzone jest kształcenie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję):

- nauczyciel przedmiotu²
- nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych²
- nauczyciel praktycznej nauki zawodu²
- nauczyciel prowadzący zajęcia²
- nauczyciel psycholog
- nauczyciel przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej
- nauczyciel pedagog specjalny
- nauczyciel logopeda
- nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

UCHWAŁA Nr XXIV – 27.22/19 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie dostosowania programów studiów do wymagań ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz przyporządkowania do dyscyplin naukowych kierunków prowadzonych na Wydziale Politologii, rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020.

Studia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, na poziomie studiów I i II stopnia, realizowane są w profilu ogólnoakademickim, zgodnie z charakterystyką Polskiej Ramy Kwalifikacji i właściwymi dla danego poziomu efektami uczenia się. Efekty zatwierdzono Uchwałą Nr XXIV – 27.22/19 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie dostosowania programów studiów do wymagań ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz przyporządkowania do dyscyplin naukowych kierunków prowadzonych na Wydziale Politologii, rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020.

² Należy podać nazwę przedmiotu/zawodu/zajęć

Efekty uczenia się obowiązujące od cyklu kształcenia 2019/2020

Nazwa kierunku: **BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE**

Profil – OGÓLNOAKADEMICKI

Poziom studiów : STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA

Dziedzina: **NAUKI SPOŁECZNE** dyscyplina naukowa: **NAUKI O POLITYCE I ADMINISTRACJI – 85%,
NAUKI O BEZPIECZEŃSTWIE – 15%**

Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji – POZIOM 6

Symbole efektów kierunkowych	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do uniwersalnych charakterystyk PRK ¹	Odniesienie do charakterystyki drugiego stopnia PRK dla właściwego poziomu ²
1	2	3	4
	WIEDZA: ABSOLWENT ZNA I ROZUMIE	Kod składnika opisu	Kod składnika opisu
K_W01	istotę państwa, władzy, polityki, prawa i administracji publicznej w Polsce i na świecie	P6U_W	P6S_WG
K_W02	złożone zależności zachodzące pomiędzy strukturami społecznymi a ich otoczeniem	P6U_W	P6S_WG
K_W03	historyczne, społeczne i kulturowe uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego	P6U_W	P6S_WG
K_W04	instytucje bezpieczeństwa wewnętrznego i międzynarodowego i relacje zachodzące pomiędzy nimi	P6U_W	P6S_WG
K_W05	mechanizmy zarządzania w instytucjach bezpieczeństwa narodowego	P6U_W	P6S_WG
K_W06	interesy i miejsce Polski w systemach bezpieczeństwa międzynarodowego	P6U_W	P6S_WG
K_W07	konceptje i działania na rzecz bezpieczeństwa	P6U_W	P6S_WG
K_W08	podstawowe metody i teorie wyjaśniające Bezpieczeństwo Narodowe i międzynarodowe	P6U_W	P6S_WG
K_W09	dynamikę i specyfikę zagrożeń bezpieczeństwa w XXI wieku stanowiących fundamentalne wyzwania współczesnej cywilizacji	P6U_W	P6S_WK
K_W10	podstawowe ekonomiczne, prawne i etyczne aspekty pracy w służbach mundurowych i instytucjach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa	P6U_W	P6S_WK
K_W11	zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i przemysłowej	P6U_W	P6S_WK
K_W12	podstawowe zasady tworzenia i rozwoju przedsiębiorczości w sektorze bezpieczeństwa	P6U_W	P6S_WK
	UMIĘTNOŚCI: ABSOLWENT POTRAFI	Kod składnika opisu	Kod składnika opisu
K_U01	wykorzystywać posiadaną wiedzę do identyfikacji i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów związanych z bezpieczeństwem narodowym w tym przyczynami i skutkami zagrożeń oraz	P6U_U	P6S_UW

	środkami zapobiegawczymi		
K_U02	gromadzić i dokonywać selekcji informacji na temat zmian rzeczywistości międzynarodowej i ich skutków dla bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego	P6U_U	P6S_UW
K_U03	dobierać i stosować właściwe metody i techniki badawcze w tym zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne do analizy zjawisk i problemów z zakresu bezpieczeństwa	P6U_U	P6S_UW
K_U04	komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznego słownictwa z zakresu bezpieczeństwa	P6U_U	P6S_UK
K_U05	prezentować własne stanowisko w dyskusjach na temat bezpieczeństwa narodowego w kontekście odmiennych opinii i poglądów	P6U_U	P6S_UK
K_U06	posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	P6U_U	P6S_UK
K_U07	planować i organizować pracę własną oraz współpracować w grupie w celu realizacji zadań i rozwiązywania problemów z zakresu bezpieczeństwa narodowego	P6U_U	P6S_UO
K_U08	planować i organizować drogę własnego rozwoju poprzez dalsze uzupełnianie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności	P6U_U	P6S_UU
	KOMPETENCJE SPOŁECZNE: ABSOLWENT JEST GOTÓW DO	Kod składnika opisu	Kod składnika opisu
K_K01	krytycznej oceny zdobytej wiedzy i odbieranych treści w kontekście debat publicznych i wymagań rynku pracy	P6U_K	P6S_KK
K_K02	uznania znaczenia posiadanej wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych i poznawczych np. realizacji przyszłych zadań zawodowych a także korzystania z opinii ekspertów w razie niemożności samodzielnego rozwiązania problemu	P6U_K	P6S_KK
K_K03	wypełniania obowiązków obywatelskich związanych z bezpieczeństwem narodowym (obrona cywilna, pierwsza pomoc)	P6U_K	P6S_KO
K_K04	inicjowania działań w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa	P6U_K	P6S_KO
K_K05	myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy w pracy zawodowej i na rzecz społeczeństwa	P6U_K	P6S_KO
K_K06	profesjonalnego i etycznego postępowania w pracy zawodowej oraz działalności publicznej	P6U_K	P6S_KR
K_K07	dbałości o tradycje i etos pracy w służbach mundurowych i instytucjach związanych z bezpieczeństwem państwa	P6U_K	P6S_KR

Nazwa kierunku: **BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE**

Profil – OGÓLNOAKADEMICKI

Poziom studiów : STUDIA DRUGIEGO STOPNIA

Dziedzina: **NAUKI SPOŁECZNE**, dyscyplina naukowa: **NAUKI O POLITYCE I ADMINISTRACJI – 85%**,
NAUKI O BEZPIECZEŃSTWIE – 15%

Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji – **POZIOM 7**

Symbole efektów kierunkowych	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do uniwersalnych charakterystyk PRK ¹	Odniesienie do charakterystyki drugiego stopnia PRK dla właściwego poziomu ²
1	2	3	4
	WIEDZA: ABSOLWENT ZNA I ROZUMIE	Kod składnika opisu	Kod składnika opisu
K_W01	rolę państwa i innych form organizacji życia społecznego jako podmiotów zagrożeń bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz jego zapewniania	P7U_W	P7S_WG
K_W02	działania podmiotów stosunków międzynarodowych i wewnątrzpaństwowych na rzecz bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego	P7U_W	P7S_WG
K_W03	wewnątrzpaństwowe i międzynarodowe systemy normatywne regulujące Bezpieczeństwo Narodowe i międzynarodowe	P7U_W	P7S_WG
K_W04	poglądy i programy na temat wybranych organów stojących na straży bezpieczeństwa państwa	P7U_W	P7S_WG
K_W05	globalne systemy bezpieczeństwa międzynarodowego i zasady ich funkcjonowania	P7U_W	P7S_WG
K_W06	interesy uczestników stosunków międzynarodowych w zakresie bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego	P7U_W	P7S_WG
K_W07	podmiotowość jednostek i grup społecznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego i zarządzania nim	P7U_W	P7S_WG
K_W08	w pogłębiony sposób strategię i koncepcję bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego	P7U_W	P7S_WG
K_W09	szkoły i podejścia teoretyczne oraz rozwój badań bezpieczeństwa na gruncie nauk o polityce i administracji	P7U_W	P7S_WG
K_W10	tendencje zmiany środowiska międzynarodowego oraz związane z nimi zagrożenia bezpieczeństwa o charakterze fundamentalnych wyzwań cywilizacyjnych (ekologiczne,	P7U_W	P7S_WK

	kulturowe, informacyjne, cybernetyczne)		
K_W11	ekonomiczne, prawne i etyczne uwarunkowania pracy w instytucjach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na szczeblu narodowym i międzynarodowym	P7U_W	P7S_WK
K_W12	zasady ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego	P7U_W	P7S_WK
K_W13	zasady i formy rozwoju przedsiębiorczości w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa na szczeblu narodowym i międzynarodowym	P7U_W	P7S_WK
	UMIEJĘTNOŚCI: ABSOLWENT POTRAFI	Kod składnika opisu	Kod składnika opisu
K_U01	wykorzystywać posiadaną wiedzę do identyfikacji i rozwiązywania złożonych problemów bezpieczeństwa w warunkach niepewności	P7U_U	P7S_UW
K_U02	dobierać źródła i informacje na temat współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa i sposobów jego zapewnienia poprzez weryfikację i krytyczną ocenę	P7U_U	P7S_UW
K_U03	dobierać, przystosowywać oraz opracowywać nowe metody i narzędzia do badania złożonych problemów bezpieczeństwa w tym stosować zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne	P7U_U	P7S_UW
K_U04	analizować uwarunkowania i ewolucję zakresu podmiotowego i przedmiotowego bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz formułować hipotezy badawcze na ten temat i je weryfikować	P7U_U	P7S_UW
K_U05	komunikować własne opinie o złożonych problemach bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego na różnych forach	P7U_U	P7S_UK
K_U06	organizować i prowadzić debaty publiczne na temat bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego	P7U_U	P7S_UK
K_U07	posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	P7U_U	P7S_UK
K_U08	kierować pracą zespołów oraz współdziałać w grupie w celu identyfikacji i rozwiązywania złożonych problemów i praktycznych zadań z zakresu bezpieczeństwa narodowego	P7U_U	P7S_UO
K_U09	samodzielnie planować i realizować proces kształcenia ustawicznego w zakresie problematyki bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz promować i realizować zadania w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa	P7U_U	P7S_UU

	KOMPETENCJE SPOŁECZNE: ABSOLWENT JEST GOTÓW DO	Kod składnika opisu	Kod składnika opisu
K_K01	krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści szczególnie w procesie wyboru i realizacji ścieżki kariery zawodowej	P7U_K	P7S_KK
K_K02	uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu poznawczych i praktycznych problemów w tym korzystania z wiedzy eksperckiej	P7U_K	P7S_KK
K_K03	angażowania się w działania związane z wypełnianiem zobowiązań społecznych na rzecz bezpieczeństwa państwa	P7U_K	P7S_KO
K_K04	inicjowania działań związanych z upowszechnianiem wiedzy i postaw związanych z obroną i ochroną narodową	P7U_K	P7S_KO
K_K05	przedsiębiorczego funkcjonowania w instytucjach zapewniania bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego	P7U_K	P7S_KO
K_K06	kontynuacji tradycji, dorobku i etosu zawodów związanych z ochroną i obroną narodową	P7U_K	P7S_KR
K_K07	przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej na stanowiskach pracy związanych z ochroną i obroną narodową	P7U_K	P7S_KR

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Katarzyna Marzęda-Młynarska	Dr hab. prof. uczelni/ Kierownik Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego, Kierownik Studiów Doktoranckich, Z-ca Dyrektora Instytutu
Wojciech Ziętara	Dr hab. prof. uczelni/Dziekan
Małgorzata Adamik-Szysiak	Dr hab. prof. uczelni/ Prodziekan ds. studenckich
Justyna Misiągiewicz	Dr hab./Opiekun praktyk kierunku Bezpieczeństwa Narodowego
Justyna Kięczkowska	Dr/Opiekun Koła Naukowego Bezpieczeństwo Narodowe
Łukasz Lewkowicz	Dr/adiunkt badawczo-dydaktyczny, członek Zespołu programowego kierunku Bezpieczeństwo Narodowe
Jakub Olchowski	Dr/adiunkt badawczo-dydaktyczny, członek Zespołu programowego kierunku Bezpieczeństwo Narodowe
Marcin Pomarański	Dr/adiunkt badawczo-dydaktyczny, członek Zespołu programowego kierunku Bezpieczeństwo Narodowe
Damian Szacawa	Dr/adiunkt badawczo-dydaktyczny, członek Zespołu programowego kierunku Bezpieczeństwo Narodowe
Michał Wallner	Dr/adiunkt badawczo-dydaktyczny, członek Zespołu programowego kierunku Bezpieczeństwo Narodowe
Mgr Klaudia Kubińska	Mgr/specjalista ds. Jakości kształcenia i obsługi procesu dydaktycznego

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	3
Wskazówki ogólne do raportu samooceny	11
Prezentacja uczelni	12
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	13
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	13
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	22
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	38
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	50
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	58
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	66
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	72
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	82
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	89
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	93
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	99
Część III. Załączniki	101
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	101
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	113

Wskazówki ogólne do raportu samooceny

Raport samooceny przygotowywany przez uczelnię jest jednym z podstawowych źródeł informacji wykorzystywanych przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w procesie oceny programowej. Jego głównym celem jest prezentacja koncepcji i programu studiów, uwarunkowań jego realizacji oraz miejsca i roli kształcenia w otoczeniu społecznym i gospodarczym, w odniesieniu **do szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia** określonych w załączniku do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a także refleksja nad stopniem spełnienia tych kryteriów.

Istotnymi cechami raportu samooceny jest analityczne i autorefleksyjne podejście do prezentowanych w nim treści oraz poparcie przedstawianych w raporcie aspektów programu studiów i jego realizacji specyficznymi przykładami stosowanych rozwiązań, ze szczególnym uwzględnieniem wyróżniających je cech oraz dobrych praktyk. Raport powinien być zwięzły. W części I jego objętość nie powinna przekraczać 40 000 znaków.

We wzorze raportu samooceny zawarte zostały wskazówki mówiące o tym, co warto rozważyć i do czego odnieść się w raporcie. Zwrócono w nich uwagę na te elementy, odpowiadające szczegółowym kryteriom oceny programowej i przyjętym standardom jakości, do których odniesienie się umożliwi dokonanie pełnej samooceny, a następnie przeprowadzenie rzetelnej oceny przez zespół oceniający PKA.

Wskazówek tych nie należy traktować jako obligatoryjnych dla uczelni przygotowującej raport samooceny. Uczelnia w samoocenie każdego kryterium ma prawo w pełni autonomicznie przedstawiać kluczowe czynniki uwiarygadniające jego spełnienie. Wyłącznym celem wskazówek jest pomoc w zrozumieniu istoty każdego z kryteriów, wskazanie informacji najważniejszych dla procesu oceny oraz zainspirowanie do formułowania pytań, na które warto poszukiwać odpowiedzi w procesie samooceny i opracowywania raportu, a także w celu doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Należy pamiętać, że zgodnie z § 17 ust. 3 statutu PKA z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., Uczelnia powinna opublikować raport samooceny na swej stronie internetowej przed wizytacją zespołu oceniającego.

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie to największa uczelnia publiczna po wschodniej stronie Wisły, która funkcjonuje już od 80 lat (powstała w 1944 r.). UMCS prowadzi kształcenie na 12 Wydziałach w Lublinie oraz Wydziale Zamiejscowym w Puławach, 90 kierunkach studiów oraz blisko 300 specjalnościach, a liczba absolwentów przekroczyła już 260 tysięcy (2023 r). Od blisko 20 lat UMCS patronuje Uniwersytetowi III Wieku, a od 10 lat w Uczelni działa Uniwersytet Dziecięcy.

Potencjał naukowo-badawczy UMCS rozwijany jest w nowoczesnych laboratoriach i pracowniach m.in. w Centrum Analityczno-Programowym dla Zaawansowanych Technologii Przyjaznych Środowisku ECOTECH-COMPLEX. W 2017 roku UMCS otrzymał Logo HRExcellence in Research przyznawane przez Komisję Europejską, potwierdzone w 2023 roku. Uczelnia zdobyła także wiele znaczących tytułów i wyróżnień, m.in.: „Uczelnia Liderów”, „Aurea Praxis”, „Dobra Uczelnia – Dobra Praca”, „Ambasador Województwa Lubelskiego”, „Najbardziej innowacyjna i kreatywna uczelnia w Polsce w tworzeniu perspektyw zawodowych”. Od 2022 roku UMCS jest członkiem prestiżowego konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA (Advanced Technology Higher Education Network Alliance), w ramach którego wraz z innymi uczelniami europejskimi realizuje działania z zakresu zaawansowanych technologii w szkolnictwie wyższym. Współpraca umożliwi rozwój procesu umiędzynarodowienia kształcenia, badań naukowych, transferu wiedzy oraz technologii, ukierunkowanych na potrzeby społeczne i uwarunkowania regionu.

UMCS należy do najbardziej umiędzynarodowionych uniwersytetów w Polsce. Na Uniwersytecie studiuje około 16000 studentów, w tym około 10% stanowią studenci zagraniczni reprezentujący blisko 45 krajów świata. Uczelnia dysponuje m.in. 9 domami studenckimi, w których oferuje około 2400 miejsc o wysokim standardzie, dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz prowadzi stołówkę akademicką „Trójka”. Studenckie życie kulturalne skupia się w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka oraz Inkubatorze Medialno-Artystycznego, gdzie funkcjonują m.in. Akademickie Radio Centrum oraz Telewizja Akademicka TV UMCS.

Oceniany kierunek studiów jest prowadzony na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa, utworzonym w 1993 roku (do 2019 roku funkcjonował pod nazwą Wydział Politologii). Oferta kształcenia na Wydziale obejmowała w roku akademickim 2023/2024 dziewięć kierunków studiów pierwszego stopnia w trybie stacjonarnym, w tym jeden kierunek studiów anglojęzycznych. Oferta kształcenia na pierwszym stopniu obejmowała także jeden kierunek studiów w trybie niestacjonarnym. W przypadku studiów drugiego stopnia oferta obejmowała osiem kierunków studiów w trybie stacjonarnym, w tym dwa kierunki studiów realizowanych w języku angielskim. Wykaz kierunków obejmował także dwa kierunki studiów w trybie niestacjonarnym.

Kierunek Bezpieczeństwo Narodowe studia I stopnia jest prowadzony od roku akademickiego 2013/2014, natomiast II stopnia od roku 2016/2017. Wydział posiada aktywną kadrę naukową, która prowadzi wysokiej jakości badania naukowe i działalność dydaktyczną. Stale są modyfikowane i aktualizowane programy nauczania, dostosowane do potrzeb rynku pracy, stanowiąc dobrą podstawę efektywnego funkcjonowania absolwentów na rynku pracy, jednocześnie nie tracąc ze swojej akademickości. Obecnie Wydział dysponuje doskonałym, nowoczesnym zapleczem dydaktycznym i naukowo-badawczym zlokalizowanym w Kampusie Zachodnim. Obiekty zawierają m.in.: aule, sale ćwiczeniowe, pracownie komputerowe, strzelnicę elektroniczną, pracownię radiowo-telewizyjną, sale przeznaczone dla kół studenckich. W ramach Wydziału funkcjonują od 1 października 2023 roku trzy Instytuty – Instytut Nauk o Polityce i Administracji, Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach oraz Instytut Stosunków Międzynarodowych, które posiadają uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego. Powyższe uprawnienia zostaną rozszerzone także na trzeci z wymienionych instytutów.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

1.1. Powiązania koncepcji kształcenia z misją i głównymi celami strategicznymi UMCS

Koncepcja kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe jest zgodna z misją i celami strategicznymi Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytutu Nauk o Polityce i Administracji Wydziału Politologii i Dziennikarstwa (WPiD) oraz Instytutu Stosunków Międzynarodowych WPiD. Zgodnie ze Strategią Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na lata 2019-2025 zatwierdzoną Uchwałą nr XXIV – 25.6/19 z dnia 27 marca 2019³, misją i wizją UMCS jest utrzymanie pozycji w gronie najlepszych uczelni w Polsce oraz uzyskanie statusu uczelni liczącej się w Europie reprezentującej wysoki poziom badań naukowych. Spełnienie wizji i misji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej związane jest z realizacją strategii w następujących obszarach: badań naukowych, dydaktyki, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, współpracy z jednostkami naukowymi oraz zapewnienia materialnych i organizacyjnych warunków rozwoju uczelni. Zarówno Instytut Nauk o Polityce i Administracji (INoPiA) jak i Instytut Stosunków Międzynarodowych (ISM) uczestniczą w realizacji Strategii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w latach 2019-2025, określonej w tym dokumencie wizji i misji uczelni z jednoczesną świadomością własnej tożsamości badawczej, specyfiki współpracy międzynarodowej, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz znaczenia prowadzonych badań dla procesu dydaktycznego i jego umiędzynarodowienia. Celami obu Instytutów, określonymi w dokumentach strategicznych (Strategia rozwoju INoPiA na lata 2020-2025, Strategia ISM na lata 2023-2028) jest po pierwsze, prowadzenie na wysokim poziomie indywidualnych i zespołowych badań naukowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym oraz bycie pożądanym partnerem w tych badaniach; po drugie, rozwój wielodyscyplinarności badań, w ramach tożsamości obu dyscyplin; po trzecie, dynamiczny rozwój potencjału kadrowego; po czwarte, użyteczność prowadzonych badań dla otoczenia społeczno-gospodarczego; po piąte, tworzenie wiedzy zapewniającej wysoką jakość kształcenia. Program kształcenia realizowany na kierunku BN bez wątplenia wpisuje się w tę misję.

Ambicją opracowanego kierunku BN było zaproponowanie takiego programu kształcenia, który wyposaży absolwenta w wiedzę ogólną, a także szczegółową, ekspercką z zakresu bezpieczeństwa i obronności. Cel ten jest realizowany na studiach I i II stopnia poprzez kształcenie studentów na nowatorskich specjalnościach. Oferta kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe I stopnia obejmuje następujące specjalności: Zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym oraz Zarządzanie bezpieczeństwem międzynarodowym. W ramach oferty kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe II stopnia zaproponowane zostały cztery specjalności: Cyberbezpieczeństwo, Bezpieczeństwo w komunikacji międzynarodowej, Bezpieczeństwo wewnętrzne RP oraz Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych. Oferta specjalności na kierunku umożliwi tym samym zwiększenie możliwości indywidualizacji toku studiów przez studentów oraz przystosowuje ofertę dydaktyczną do obecnych i prognozowanych potrzeb rynku pracy. Związek koncepcji kształcenia na kierunku BN z misją UMCS wyraża się tym samym poprzez zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz wyposażenie absolwentów w wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne oczekiwane na rynku pracy oraz w otoczeniu społecznym. Cele te są realizowane poprzez: 1/stałe doskonalenie programów kształcenia; 2/poszerzanie oferty edukacyjnej poprzez tworzenie nowych specjalności zgodnych z potrzebami rynku pracy; 3/ zapewnienie wysokiego poziomu merytorycznego zajęć oraz stałe monitorowanie i analizę procesu dydaktycznego; 4/ wysokiej jakości kształcenie kadry

³<https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,uchwala-nr-xxiv-25-6-19-senatu-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-27-marca-2019-r-w-sprawie-strategii-rozwoju-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie,76136.chtm>

naukowo-dydaktycznej, w tym dbałość o zwiększanie jej potencjału naukowego, przede wszystkim przez prowadzenie badań podstawowych i aplikacyjnych i realizowanie międzynarodowej współpracy naukowej, 5/ systematyczne podnoszenie innowacyjności procesu kształcenia oraz dostosowanie go do potrzeb studentów, 8/ dostosowanie modelu kształcenia do obecnych i prognozowanych trendów rynkowych oraz otoczenia społeczno-gospodarczego, dzięki wykorzystaniu konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, pozwalającego absolwentom na sprostanie rosnącym wyzwaniom rynku pracy.

1.2. Koncepcja kształcenia

Idea opracowania programu kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe opierała się na założeniu, iż bezpieczeństwo – zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i międzynarodowym – stało się istotnym obszarem zainteresowania instytucji państwowych oraz organizacji i struktur międzynarodowych. Koncepcja kształcenia zakłada realizację treści dydaktycznych związanych z mechanizmami funkcjonowania instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w przyjęte normy postępowania. Kompleksowe podejście do problemu bezpieczeństwa narodowego wymagało uwzględnienia w programie kształcenia analizy również tych niepożądanych zjawisk i działań, które stanowią wyzwania dla bezpieczeństwa państwa, jego instytucji i obywateli, takich jak, m.in.: terroryzm, zagrożenia bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni, przestępczość zorganizowana. W opracowaniu koncepcji kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe uwzględniono doświadczenia z wzorców, dobrych praktyk i inspiracji zarówno polskich, jak i międzynarodowych instytucji badawczych. Istotne inspiracje stworzyła szkoła kopenhaska w zakresie szerokiego, wielowymiarowego rozumienia bezpieczeństwa, szkoła walijska w zakresie koncentracji na podmiotach innych niż państwo (jednostka ludzka) i szkoła paryska w zakresie instytucji służących zapewnianiu bezpieczeństwa. Koncepcja kształcenia uwzględnia tym samym międzynarodowe trendy w zakresie nauki o bezpieczeństwie, podejście systemowe i wielodyscyplinarne. Ideą wiodącą przy opracowaniu programu kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe było bowiem stworzenie programu, który odzwierciedlałby wielowymiarowość bezpieczeństwa narodowego, jego powiązanie oraz wzajemne warunkowanie się z bezpieczeństwem międzynarodowym. Nauczanie o bezpieczeństwie narodowym nie może realizować się w oderwaniu od analizy uwarunkowań i procesów o charakterze międzynarodowym – to założenie koncepcyjne również znalazło odzwierciedlenie w programie kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe na studiach I i II stopnia.

Przygotowując koncepcję kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe podjęto starania o nadanie temu procesowi tożsamości specyficznej dla Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, a przede wszystkim dyscypliny wiodącej – nauk o polityce i administracji, a od 2023 roku także dyscypliny stosunki międzynarodowe. U podstaw tego legło przyjęte rozumienie bezpieczeństwa. Jest ono po pierwsze, rozumiane jako wartość, potrzeba społeczna, jako dynamiczny proces oraz jako praktyka zapewniania. Po drugie, w odniesieniu do dynamicznego procesu uznano, że jest on wielowymiarowy, oznaczający sekurytyzację wielu niewojskowych wymiarów bezpieczeństwa. Fakt ten ma istotne konsekwencje dla procesu kształcenia, w ramach którego przedmiotem nauczania jest i wymiar wojskowy, i polityczny, i gospodarczy, i społeczny, i ekologiczny, i zdrowia publicznego, i cyberprzestrzeni. Po trzecie, przyjęto, że bezpieczeństwo jako dynamiczny proces ma charakter wielopoziomowy, obejmując poziom systemu międzynarodowego, poziom państwa i poziom lokalny. W programie kształcenia uwzględnione są treści dotyczące zagrożeń i działań na rzecz bezpieczeństwa na każdym z tych trzech poziomów. Po czwarte, zapewnianie bezpieczeństwa wymaga praktycznych działań, wiedzy i kompetencji w tym zakresie. Działania te – co znajduje odzwierciedlenie w treściach kształcenia – podejmowane są i na poziomie systemu międzynarodowego, i na poziomie państwa i na poziomie lokalnym. Po piąte, bezpieczeństwo –

zwłaszcza jako dynamiczny proces – traktowane jest jako zmienna zależna zmian rzeczywistości społecznej, nowej jakości zagrożeń, wymagających adaptacji praktyki działań.

Zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe realizowane są na studiach stacjonarnych oraz niestacjonarnych I i II stopnia. Zgodnie z koncepcją studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia są to studia o profilu ogólnoakademickim. W 2023 r. Senat Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie podjął uchwałę nr XXV-26.20/23 z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie ustalenia programów studiów dla kierunku Bezpieczeństwo Narodowe studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego stopnia. W powyższej uchwale ustalono programy studiów obowiązujące od roku akademickiego 2023/24 dla poszczególnych form studiów na ocenianym kierunku. Wdrożona od roku 2023/2024 koncepcja kształcenia na I stopniu została zdeterminowana przez kilka czynników: dotychczasowe doświadczenia w zakresie kształcenia na kierunku BN realizowane od roku akademickiego 2013/2014; potencjał kadrowy i profil naukowo-badawczy pracowników Wydziału; potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy.

Koncepcja kształcenia na studiach I stopnia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe trwających przez 6 semestrów zakłada osiągnięcie przez studentów 12 efektów uczenia się w kategorii wiedza, 8 – w kategorii umiejętności i 7 – w kategorii kompetencji społecznych (więcej na temat efektów uczenia się na studiach I stopnia Bezpieczeństwo Narodowe w punkcie 1.6). Koncepcja kształcenia na studiach II stopnia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe trwających przez 4 semestry zakłada osiągnięcie przez studentów 13 efektów uczenia się w kategorii wiedza, 9 – w kategorii umiejętności i 7 – w kategorii kompetencji społecznych (więcej na temat efektów uczenia się na studiach II stopnia Bezpieczeństwo Narodowe w punkcie 1.6). Ujęte w koncepcji kształcenia wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne są szczególnie pożądane na regionalnym rynku pracy (praca w służbach mundurowych, w administracji samorządowej w zespołach zarządzania kryzysowego, praca w agencjach ochrony osób i mienia). Nabyte w trakcie edukacji na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe mają uczyć sposobów reagowania na nowe jakościowo zmiany zachodzące w systemie międzynarodowym, które stanowią nowe wyzwania dla bezpieczeństwa międzynarodowego (takie jak np. wojna w Ukrainie), poszczególnych państw, regionów i jednostek.

Efekty uczenia się osiąmane na studiach I i II stopnia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe mieszczą się w dyscyplinach, do których przyporządkowano kierunek studiów: 85% - nauki o polityce i administracji i 15% - nauki o bezpieczeństwie. Należy jednak podkreślić, że w 2022 wyodrębniona została nowa dyscyplina naukowa Stosunki Międzynarodowe (Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z 11 października 2022, Dz.U.2022, poz. 2202), będąca dotychczas subdyscypliną nauk o polityce i administracji. Efektem tego było powstanie na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS Instytutu Stosunków Międzynarodowych i przypisanie się części pracowników naukowo-dydaktycznych prowadzących zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe do nowej dyscypliny. W sensie merytorycznym powstanie nowej dyscypliny naukowej nie miało wpływu na konstrukcję programu kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, w którym wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uwzględniały treści z zakresu dyscypliny SM, traktowanej jako subdyscyplina NoPiA. W sensie formalnym, oznacza to jednak konieczność określenia w przyszłości procentowego udziału nowej dyscypliny w kształceniu na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.

1.3. Związek kształcenia z prowadzoną działalnością naukową

Kształcenie na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe jest oparte na najwyższej jakości badaniach naukowych, czego potwierdzeniem jest uzyskanie w ewaluacji działalności naukowej za lata 2017-2021 kategorii A przez dyscyplinę nauki o polityce i administracji, do której przypisany jest kierunek Bezpieczeństwo Narodowe. Większość zajęć na kierunku jest prowadzona przez pracowników naukowo-badawczych Instytutu Nauk o Polityce i Administracji (INoPiA) i Instytutu Stosunków Międzynarodowych (ISM), którzy publikują swoje badania w międzynarodowych czasopiśmie i przekazują studentom aktualną wiedzę. W strukturze obu Instytutów znajduje się 7 katedr badawczych (5 katedr w INoPiA i 2 katedry w ISM), których obszar zainteresowań jest bezpośrednio powiązany z działalnością dydaktyczną realizowaną na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.

Na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS w odniesieniu do kierunku Bezpieczeństwo Narodowe w pełni akceptowana i stosowana jest zasada, że warunkiem koniecznym wysokiej jakości kształcenia jest prowadzenie badań naukowych potwierdzonych publikacjami, znajomością najnowszej literatury i wykorzystywanie wyników tych badań w procesie dydaktycznym. Badania prowadzone są w dziedzinie nauk społecznych, przede wszystkim w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Kierunek ten został przyporządkowany obszarowi nauk społecznych i przyjętym dla tego obszaru efektem uczenia się. Specyficzny w ramach nauk o polityce i administracji wymóg wielodyscyplinarności badań sprawia, że w prowadzonych w ocenianej jednostce badaniach uwzględniana jest tematyka charakterystyczna dla dyscyplin pokrewnych jak nauki o bezpieczeństwie, socjologia, stosunki międzynarodowe, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, ale także prawa, ekonomii i historii. Odzwierciedla to specyfika badań prowadzonych w 7 katedrach badawczych: Katedrze Bezpieczeństwa Międzynarodowego, Katedrze Międzynarodowych Stosunków Politycznych, Katedrze Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych, Katedrze Systemów Politycznych i Praw Człowieka, Katedrze Teorii i Metodologii Nauk o Polityce i Administracji, Katedrze Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego oraz Katedrze Administracji Publicznej.

Badanie bezpieczeństwa w zmieniających się strukturach organizacyjnych obecnego Wydziału Politologii i Dziennikarstwa ma sięgającą ponad 30 lat tradycję z istotnym warunkowaniem realizowanej tożsamości kształcenia. Zainicjował je prof. Marek Pietraś, podejmując na początku lat 90-tych – w warunkach zmiany systemu międzynarodowego i inspiracji szkołą kopenhaską - tematykę niewojskowych wymiarów bezpieczeństwa, zaczynając od wymiaru ekologicznego. Efektem tych badań, wspartych projektami badawczymi realizowanymi na uczelniach w Stanach Zjednoczonych, Niemczech, Wielkiej Brytanii, Włoszech i Węgrzech, była pionierska w literaturze światowej monografia Marek Pietraś, *Bezpieczeństwo ekologiczne w Europie*, Lublin 1996, s. 386. Badania te warunkowały podejmowanie przez Prof. Pietrasia w późniejszych latach innych niewojskowych wymiarów bezpieczeństwa jak energetyczny i zdrowotny z akcentowaniem ich cech specyficznych ujmowanych formułą autonomizacji każdego z tych wymiarów. Dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS podjęła tematykę globalnego zarządzania bezpieczeństwem żywnościowym. Wyniki badań zaprezentowała w monografii Katarzyna Marzęda-Młynarska, *Globalne zarządzanie bezpieczeństwem żywnościowym na przełomie XX i XXI wieku*, Lublin 2014, s. 641. Dr hab. Justyna Misiągiewicz podjęła tematykę bezpieczeństwa energetycznego, prezentując wyniki badań w monografiach: Justyna Misiągiewicz, *Bezpieczeństwo energetyczne Unii Europejskiej. Implikacje nowych projektów infrastruktury gazociągowej w Europie*, Lublin 2019, s. 167; J. Misiągiewicz, *Polityki bezpieczeństwa energetycznego w Regionie Kaspijskim*, Lublin 2021, s. 698; M. Pietraś, J. Misiągiewicz, *Bezpieczeństwo energetyczne we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Wyzwania, zagrożenia, perspektywy*, Lublin 2017, s. 345. Badania te uzupełniono tematyką bezpieczeństwa zdrowotnego (M. Pietraś, *International health security*, "Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej" 21 (2023), z. 2; H. Chałupczak, K. Marzęda-Młynarska, M. Pietraś, E. Pogorzała (red.), *Zagrożenia bezpieczeństwa w procesach globalizacji. Zagrożenia zdrowotne*. Lublin – Zamość 2022, s. 564).

Dla tożsamości kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe istotne znaczenie miały badania Prof. Marka Pietrasia dotyczące jakościowych zmian stosunków międzynarodowych inspirowane analizą procesów globalizacji, rolą czynnika technologicznego i uwolnieniem aktywności podmiotów niepaństwowych (M. Pietraś, *Globalizacja jako proces zmiany społeczności międzynarodowej*. w: M. Pietraś (red.), *Oblicza procesów globalizacji*. Lublin 2002 i inne.). Prowadziły one do wypracowania koncepcji późnowestfalskiego systemu międzynarodowego, a w jej ramach podejmowania tematyki zagrożeń asymetrycznych w tym terroryzmu, nowej jakości konfliktów zbrojnych, bezpieczeństwa jednostki ludzkiej oraz cyberbezpieczeństwa.

Dla tożsamości kształcenia na ocenianym kierunku istotne znaczenie mają także zainicjowane przez Prof. Marka Pietrasia analizy zmiany stosunków międzynarodowych jako zmiennej niezależnej myślenia o bezpieczeństwie rozumianym nie tylko jako wartość i praktyka działań, ale także jako proces redefinicji warunkowany jakościowymi zmianami rzeczywistości społecznej w tym i międzynarodowej.

Istotnym elementem ewolucji badań naukowych jest – poprzez zatrudnienie Prof. Georgija Kassianova, kierownika *Laboratory of International Memory Studies* - włączenie tematyki międzynarodowej pamięci historycznej, będącej powiązaną z koncepcją bezpieczeństwa ontologicznego.

Dla obecnego kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe szczególnie istotne znaczenie mają badania prowadzone w ramach Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego funkcjonującej w ramach Instytutu Stosunków Międzynarodowych. Katedra Bezpieczeństwa Międzynarodowego (KBM), jako odrębna jednostka organizacyjna, utworzona została w 2019 roku w ramach INoPiA (w 2023 roku włączona w strukturę nowo powstałego ISM), na bazie istniejącego potencjału naukowego i dydaktycznego w postaci prowadzonych badań, zespołu badaczy zajmujących się problematyką bezpieczeństwa oraz kierunku studiów Bezpieczeństwo Narodowe. Jej powołanie stanowiło odpowiedź na rosnące zainteresowanie problematyką bezpieczeństwa oraz wzrost zapotrzebowania na wiedzę ekspercką, a także potrzebę ściślejszego powiązania prowadzonych badań z procesem dydaktycznym. Katedra nastawiona jest na integrowanie i rozwijanie badań w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, czuwanie nad jakością procesu dydaktycznego realizowanego na kierunku studiów Bezpieczeństwo Narodowe oraz dzielenie się wiedzą, doświadczeniem i wynikami badań. Nieodłączny element aktywności naukowo-badawczej Katedry stanowi organizacja (przy współpracy z katedrą Międzynarodowych Stosunków Politycznych) naukowych konferencji o zasięgu krajowym i międzynarodowym, poświęconych problematyce bezpieczeństwa, czego przykładem jest cykliczna konferencja międzynarodowa na temat zagrożeń bezpieczeństwa w procesach globalizacji, w której trzech kolejnych edycjach (2019 r., 2021r., 2023r.) na temat odpowiednio: zagrożeń politycznych, zdrowotnych i militarnych, aktywnie uczestniczyli studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, w ramach sesji studenckich. Na wysoką jakość procesu kształcenia i treści przekazywanych studentom kierunku Bezpieczeństwo Narodowe wpływa także działalność ekspercka pracowników KBM w zakresie bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego, którzy współpracują z mediami oraz instytucjami sektora publicznego i prywatnego. Efektem tej współpracy są liczne ekspertyzy przygotowywane na zlecenie podmiotów zewnętrznych (np. ekspertyza pt. Partnerstwo strategiczne Polski i Ukrainy – diagnoza, wyzwania, możliwości) a także prestiżowe publikacje o międzynarodowym zasięgu oddziaływania, czego przykładem jest Raport *Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy. Punkt widzenia Polski i Ukrainy*, opublikowany w języku polskim i ukraińskim. Wiodącym obszarem badań naukowych w KBM są niemilitarne wymiary bezpieczeństwa, co znajduje bezpośrednie przełożenia w treściach programu kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe tj. bezpieczeństwo energetyczne, bezpieczeństwo zdrowotne, bezpieczeństwo żywnościowe, propaganda i dezinformacja, wojna hybrydowa, zarządzanie ryzykiem na granicach państwa, ruchy migracyjne, a także problematyka bezpieczeństwa w obszarze poradzieckim i regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Bliskie kontakty i współpraca naukowa z ośrodkami akademickimi z regionu, czego potwierdzeniem jest powołanie do życia w maju 2023 r. z inicjatywy prof. Marka Pietrasia Akademickiego-Analitycznego Trójkąta Lubelskiego, jako sieciowo zorganizowanej struktury współpracy instytucji akademickich i analitycznych z Polski, Litwy i Ukrainy, z udziałem INoPiA UMCS, wpływa na jakość i aktualność badań w obszarze współczesnych wyzwań bezpieczeństwa, do jakich niewątpliwie należy wojna w Ukrainie.

Dla kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe szczególnie istotne znaczenie mają także badania prowadzone w Katedrze Międzynarodowych Stosunków Politycznych. To w tej katedrze, wcześniej funkcjonującej jako Katedra Stosunków Międzynarodowych, zainicjowano badania niewojskowych wymiarów bezpieczeństwa i jakościowych zmian systemu międzynarodowego. Obecnie w katedrze tej prowadzone są badania zmiany systemu międzynarodowego, zwłaszcza jego biegunowości, w warunkach agresji Rosji na Ukrainę. Prowadzone są badania kontroli zbrojeń, zmiany przestrzeni geopolitycznej, oraz studia regionalne dotyczące regionów w Europie jak Bałkany, Skandynawia, Europa Środkowa, oraz pozaeuropejskich jak Bliski Wschód, region Indo-Pacyfiku oraz Ameryki Południowej. Podjęta została także tematyka przywództwa Stanów Zjednoczonych po agresji Rosji na Ukrainę, zmiany ładu międzynarodowego, roli instytucji międzynarodowych w tym reżimów międzynarodowych.

W Katedrze Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych podejmowana jest tematyka ruchów ekstremistycznych, wojen i konfliktów religijnych oraz zagrożeń dla demokracji. W Katedrze Systemów Politycznych i Praw Człowieka na temat prawa konstytucyjnego, systemów politycznych państw współczesnych, partii politycznych, zagadnień legitymizacji władzy, struktur i funkcjonowania instytucji ochrony prawnej, praworządności, praw człowieka, mniejszości narodowych oraz przeciwdziałania dyskryminacji. Wskazane obszary badań uwzględniają tematykę istotną dla bezpieczeństwa narodowego, a także identyfikacji jego zagrożeń i działań na rzecz jego zapewniania na poziomie wnętrza państwa i na poziomie systemu międzynarodowego. Wyróżnikiem zdecydowanej większości tematyki wymienionych badań jest ich innowacyjność. Zakres przedmiotowy tych badań, szerokie spektrum „funkcjonalnych” i „regionalnych” problemów badawczych, ich różnorodność i aktualność umożliwi realizację przyjętych efektów uczenia się na studiach I i II stopnia. Wyniki prowadzonych badań warunkują program kształcenia i jego umiędzynaradawianie. Po pierwsze, warunkują treść prowadzonych zajęć, co potwierdzają sylabusy i wykazy zalecanej literatury. Po drugie, istnieje bezpośredni związek między prowadzonymi badaniami i proponowanymi specjalnościami. Na studiach I stopnia kształcenie na każdej z oferowanych specjalności: 1) zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym, 2) zarządzanie bezpieczeństwem międzynarodowym warunkowane jest badaniami osób prowadzących zajęcia. Podobnie na studiach II stopnia, zwłaszcza w odniesieniu do specjalności: 1) *Cyberbezpieczeństwo* i 2) *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych*. Prowadzone badania warunkują także propozycje zajęć fakultatywnych, a dokładniej ich tematyka odzwierciedla wyniki badań potwierdzone publikacjami. Tak jest w przypadku zajęć fakultatywnych *Pandemia Covid-19 reakcja środowiska międzynarodowego, państw i społeczeństw, Państwa upadające, czy Państwo Islamskie i wojna hybrydowa w Syrii*.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe od wielu lat aktywnie uczestniczą w działalności naukowej, pełniąc także role kierowników oraz współwykonawców grantów naukowych (zał. 4.1, 4.2). W latach 2018-2023 kierowali lub uczestniczyli w 14 grantach, w tym prestiżowym grantie REINITIALISE, finansowanym ze środków Komisji Europejskiej w ramach programu Horyzont 2020, obejmującym m.in. problematykę bezpieczeństwa zdrowotnego. Ponadto, nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku byli wielokrotnie nagradzani za swoją pracę naukowo-badawczą (zał. 4.4). Wyniki prowadzonych badań przyczyniły się również do awansów naukowych pracowników, którzy w latach 2018-2022 uzyskali stopień doktora czy doktora habilitowanego (zał. 4.5). Nauczyciele akademicy zaangażowani w realizację zajęć na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe współpracują także z niezależnymi jednostkami analityczno-eksperyckimi, jak np. podległy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – Instytut Europy Środkowej, przygotowując ekspertyzy dla organów władzy centralnej oraz interesariuszami zewnętrznymi jak np. Fundacja Primum Auxilium w zakresie szkoleń dla studentów z pierwszej pomocy, czy Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego w sferze działań informacyjno-rekrutacyjnych. Warto podkreślić, że opisane formy współpracy z otoczeniem skutkują nawiązywaniem merytorycznych kontaktów z jego przedstawicielami, których m.in. zaprasza się do prowadzenia zajęć dydaktycznych czy oceny sylabusów poszczególnych zajęć. Program studiów uwzględnia również aktywne zaangażowanie studentów w procesy badawcze poprzez tematykę prac dyplomowych oraz działalność kół naukowych, a także wspieranie studentów w publikowaniu artykułów naukowych w funkcjonującym na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa studenckim czasopiśmie naukowym „Zeszyty Naukowe Consensus”, który został wpisany do czasopism na liście ministerialnej (20 punktów za artykuł).

1.4. Znaczenie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie opracowania koncepcji kształcenia i jej doskonalenia

W procesie doskonalenia i realizacji programu kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe istotne znaczenie mają interesariusze zewnętrzni. Wyrażają oni swoje opinie co do programu kształcenia poprzez funkcjonujący przy Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS Zespół Interesariuszy Zewnętrznych. Konsultowani są również przy uruchamianiu nowych kierunków

studiów oraz nowych specjalności. Do najważniejszych interesariuszy zewnętrznych należą przedstawiciele służb mundurowych i samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe oraz niezależne ośrodki analityczno-eksperckie. Wydział Politologii i Dziennikarstwa współpracował z interesariuszami zewnętrznymi w związku z tworzeniem studiów I i II stopnia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe w 2013 r. Interesariusze zewnętrzni biorą również udział w realizacji programów kształcenia w formie prowadzenia zajęć dla studentów Bezpieczeństwa Narodowego. W bieżącym roku akademickim zajęcia dla studentów kierunku w formie wykładów prowadzili np. funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Warto podkreślić, że dzięki współpracy z interesariuszami zewnętrznymi studenci kierunku mają możliwości pogłębienia swojej wiedzy i umiejętności, czego przykładem są cieszące się dużym zainteresowaniem warsztaty z pierwszej pomocy prowadzone przez pracowników Fundacji Primum Auxilium, czy współpraca z Instytutem Europy Środkowej, oferującym studentom kierunku Bezpieczeństwo Narodowe możliwość pogłębiania umiejętności analityczno-eksperckich w formie praktyk studenckich. Duży wpływ na realizację programu kształcenia mają także inni interesariusze zewnętrzni, z którymi współpracuje Wydział Politologii i Dziennikarstwa jak Legia Akademicka, mająca siedzibę w Lublinie Brygada Wielonarodowa POLUKRLITBAT oraz Wojska Obrony Terytorialnej. Należy podkreślić, że wielu studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe łączy naukę ze służbą w WOT, co stanowi ważny kanał wpływu tej formacji na przekazywane studentom treści i umiejętności praktyczne w programie kształcenia.

W pracach nad koncepcją oraz doskonaleniem programu kształcenia na kierunku uczestniczą także studenci i pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa. Proponowane studentom na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe I i II stopnia zajęcia są sukcesywnie modyfikowane i dostosowywane do oczekiwań interesariuszy zgłaszanych między innymi w ankietach prowadzonych wśród studentów, absolwentów oraz w ramach badania losów zawodowych absolwentów, jak również w trakcie bezpośrednich rozmów prowadzonych z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Wszelkie zmiany programów studiów, przed zatwierdzeniem przez Kolegium Dziekańskie, są opiniowane przez Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia, w skład którego wchodzi między innymi przedstawiciele studentów. Studenci, podobnie jak pracownicy, mają prawo zgłaszania swoich uwag i propozycji zmian do programów kształcenia. Ponadto przedstawiciele studentów są członkami Zespołów programowych kierunków kształcenia. Studenci monitorują jakość procesu dydaktycznego także poprzez ogólnouniwersyteckie badanie jakości kształcenia oraz ankietę oceny zajęć dydaktycznych. Należy podkreślić, że zajęcia dydaktyczne oferowane na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe należą do najwyższej ocenianych przez studentów, a sama Katedra Bezpieczeństwa Międzynarodowego i jej pracownicy wielokrotnie byli nagradzani wyróżnieniami za najwyższą jakość prowadzonych zajęć dydaktycznych potwierdzoną opiniami studentów. Dodatkowo poszczególne Zespoły Programowe mogą organizować i prowadzić inne badania jakości kształcenia, stosownie do istniejących potrzeb.

1.5. Sylwetka absolwenta i przewidywanych miejsc zatrudnienia

Zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe absolwent studiów I stopnia powinien:

- 1/ posiadać ogólną wiedzę wielodyscyplinarną z zakresu zagadnień społecznych, politycznych prawnych tworzącą podbudowę rozumienia istoty bezpieczeństwa narodowego i jego zakresów;
- 2/ rozumieć i umieć analizować zjawiska związane z bezpieczeństwem, jego zagrożeniami i zapobieganiem im w skali globalnej, europejskiej, państwowej i lokalnej;
- 3/ posiadać podstawową wiedzę na temat działań państwa na rzecz bezpieczeństwa na poziomie wewnętrznym i międzynarodowym;
- 4/ znać zasady funkcjonowania instytucji państwa, zakres zadań administracji publicznej oraz problematykę zarządzania bezpieczeństwem;
- 5/ posiadać umiejętności zbierania i hierarchizowania informacji, dokonywania samodzielnej, pogłębionej i naukowo uargumentowanej analizy zjawisk oraz procesów zachodzących w sferze bezpieczeństwa narodowego; umieć rozwiązywać proste problemy zawodowe oraz uczestniczyć w pracy zespołowej;
- 6/ opanować nowożytny język obcy na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu

Kształcenia Językowego Rady Europy; 7/ być przygotowany do pracy w jednostkach samorządowych, państwowych i instytucjach międzynarodowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo; 8/być przygotowany do podjęcia studiów II stopnia.

Absolwent kierunku Bezpieczeństwo Narodowe studia II stopnia powinien: 1/posiadać pogłębioną i poszerzoną wiedzę o bezpieczeństwie jako dynamicznym, przebiegającym na kilku poziomach procesie zmiany zakresu przedmiotowego i podmiotowego warunkowanego zmianą rzeczywistości społecznej; 2/posiadać pogłębioną wiedzę na temat działań państwa, instytucji i organizacji międzynarodowych na rzecz bezpieczeństwa oraz możliwości jego zapewniania na poziomach wnętrza państwa i systemu międzynarodowego; 3/ posiadać pogłębioną i poszerzoną wiedzę o zagrożeniach bezpieczeństwa i działaniach na rzecz jego zapewniania; 4/posiadać umiejętności zbierania i hierarchizowania informacji, dokonywania samodzielnej, pogłębionej i naukowo uargumentowanej analizy zjawisk oraz procesów zachodzących w sferze bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego; 5/rozumieć i umieć analizować zjawiska związane z bezpieczeństwem, jego zagrożeniami i zapobieganiem im w skali globalnej, europejskiej, państwowej i lokalnej; 6/umieć: kierować małymi zespołami ludzkimi, komunikować się z otoczeniem; opanować nowożytny język obcy na poziomie biegłości B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy; 6/być przygotowany do pracy w jednostkach samorządowych, państwowych i instytucjach międzynarodowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.

Absolwent kierunku może dzięki temu podjąć zatrudnienie m.in. w administracji państwowej na szczeblu centralnym (Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, służba cywilna), instytucjach eksperckich (instytuty naukowo-badawcze, think-tanki), administracji na szczeblu samorządowym (gmina, powiat, województwo), służbach mundurowych, sektorze prywatnym (m.in. agencje ochrony osób i mienia, agencje detektywistyczne), organizacjach pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) ośrodkach doradczych (partie polityczne, gabinety polityczne, zespoły doradcze) oraz organizacjach międzynarodowych. Wszechstronność wykształcenia pozwala absolwentom na dostosowanie swoich umiejętności do wielu różnorodnych obszarów zawodowych związanych z problematyką bezpieczeństwa.

1.6. Kierunkowe efekty uczenia się

Kierunkowe efekty uczenia się odpowiadają wymogom 6 poziomu PRK (dla studiów pierwszego stopnia) oraz 7 poziomu PRK (dla studiów drugiego stopnia). Efekty uczenia się zostały opisane w sposób, który umożliwia ich zrozumienie i skuteczną weryfikację. Efekty są zróżnicowane w zależności od poziomu studiów. Wiele efektów kierunkowych, szczególnie na studiach I stopnia, uwzględnia zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych. Zgodnie z założeniami PRK, efekty uczenia się dla studiów drugiego stopnia zawierają elementy wskazujące na poszerzenie i pogłębienie efektów względem studiów pierwszego stopnia. Na studiach I stopnia kierunkowe efekty uczenia się przygotowują absolwentów do poruszania się w obszarze administracji państwowej w różnych sektorach: obrony, spraw wewnętrznych, spraw zagranicznych, polityki społecznej i w tzw. trzecim sektorze i obejmują interdyscyplinarną wiedzę z zakresu uwarunkowań, instytucji, podmiotów, norm prawnych oraz zagrożeń i wymiarów bezpieczeństwa, umiejętności praktyczne związane z analizą, interpretacją i prognozowaniem zjawisk w obszarze bezpieczeństwa oraz kompetencje społeczne niezbędne z punktu widzenia rynku pracy. Są to np. efekty w zakresie wiedzy K_W01 (*zna i rozumie istotę państwa, władzy, polityki, prawa i administracji publicznej w Polsce i na świecie*) czy K_W05 (*zna i rozumie mechanizmy zarządzania w instytucjach bezpieczeństwa narodowego*); w zakresie umiejętności: K_U2 (*potrafi gromadzić i dokonywać selekcji informacji na temat zmian rzeczywistości międzynarodowej i ich skutków dla bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego*) czy K_U05 (*potrafi prezentować własne stanowisko w dyskusjach na temat bezpieczeństwa narodowego w kontekście odmiennych opinii i poglądów*); w zakresie kompetencji społecznych: K_K03 (*jest gotów do wypełniania obowiązków obywatelskich związanych z bezpieczeństwem narodowym - obrona*

cywilna, pierwsza pomoc) czy K_K05 (jest gotów do myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy w pracy zawodowej i na rzecz społeczeństwa).

Kluczowe kierunkowe efekty uczenia się na studiach II stopnia obejmują pogłębioną i poszerzoną wiedzę o bezpieczeństwie, jako dynamicznym, przebiegającym na kilku poziomach procesie zmiany zakresu przedmiotowego i podmiotowego warunkowanym zmianą rzeczywistości społecznej, a także o zagrożeniach bezpieczeństwa i działaniach na rzecz jego zapewnienia; umiejętności praktyczne w zakresie interpretacji, analizy i zdolności do formułowania samodzielnych opinii o problemach bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego, w tym umiejętność pogłębionej teoretycznie i metodologicznie analizy zależności między zmianą rzeczywistości społecznej i zmianą zagrożeń bezpieczeństwa oraz możliwości jego zapewnienia na poziomach wnętrza państwa i systemu międzynarodowego, a także kompetencje społeczne podnoszące konkurencyjność na rynku pracy poprzez rozumienie przez absolwenta własnej podmiotowości w zakresie wiedzy o bezpieczeństwie i jego zapewnianiu w ramach działań indywidualnych i zbiorowych. Są to np. efekty w zakresie wiedzy: K_W01 (zna i rozumie rolę państwa i innych form organizacji życia społecznego jako podmiotów zagrożeń bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz jego zapewniania) czy K_W02 (zna i rozumie działania podmiotów stosunków międzynarodowych i wewnątrzpaństwowych na rzecz bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego). W zakresie umiejętności: K_U01 (potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę do identyfikacji i rozwiązywania złożonych problemów bezpieczeństwa w warunkach niepewności); K_U07 (potrafi analizować uwarunkowania i ewolucję zakresu podmiotowego przedmiotowego bezpieczeństwa narodowego międzynarodowego oraz formułować hipotezy badawcze na ten temat i je weryfikować). W zakresie kompetencji społecznych: K_K04 (jest zdolny do inicjowania działań związanych z upowszechnianiem wiedzy i postaw związanych z obroną i ochroną narodową); K_K05 (jest zdolny do przedsiębiorczego funkcjonowania w instytucjach zapewniania bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego). Podczas studiów na obydwu stopniach student realizuje pracę w grupach, projekty, ma możliwość wyjazdów zagranicznych, odbycia praktyki, zaangażowania się w prace samorządu studenckiego, kół naukowych i innych licznych organizacji - są to istotne czynniki sprzyjające rozwijaniu kompetencji społecznych studentów. Każdy efekt kierunkowy jest realizowany przez co najmniej kilka przedmiotów. W sylabusach sformułowano efekty dla przedmiotu, uwzględniające jego specyfikę i odnoszące się do efektów kierunkowych. W sylabusach wskazano również metody weryfikacji osiągnięcia przez studenta efektów uczenia się. Potwierdzeniem osiągnięcia kompetencji związanych z poszczególnymi efektami są zaliczenia przedmiotów uzyskiwane przez studentów w trakcie trwania roku akademickiego.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę: Uchwała Nr 574/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 września 2018 roku.

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zaleca się uzupełnienie składu Rady Pracodawców, stosownie do prowadzonych specjalności	Formuła Rady Pracodawców powołanej przy Wydziale Politologii i Dziennikarstwa nie sprawdziła się w obliczu powstawania nowych kierunków kształcenia. W zamian powołano Zespół Interesariuszy Zewnętrznych przy Zespole Programowym dla kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, którego skład odzwierciedla w większym stopniu specyfikę kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.

2.	Zaleca się podjęcie intensywniejszego animowania i aktywizacji Rady Pracodawców w przedmiocie kształtowania programu kształcenia	W ramach działań naprawczych zintensyfikowano współpracę z interesariuszami zewnętrznymi poprzez zwiększenie ich udziału w procesie dydaktycznym, w postaci prowadzonych wykładów, szkoleń i warsztatów dla studentów, a także rozmów informacyjno-rekrutacyjnych, służących lepszemu dostosowaniu koncepcji kształcenia do potrzeb rynku pracy.
----	---	--

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

2.1. Treści kształcenia

Treści kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe o profilu ogólnoakademickim dostosowane są do poziomu i specyfiki kształcenia na tym kierunku, jak również do profilu absolwenta, scharakteryzowanych w ramach Kryterium 1. Uwzględniają one aktualny stan wiedzy w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się określonymi w pierwszym kryterium Raportu. Na dobór treści kształcenia wpływ miały i mają: zainteresowania naukowe pracowników Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, pracujących na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, realizowane indywidualnie i zespołowo projekty badawcze, dążenie do zaspokojenia oczekiwań interesariuszy oraz oczekiwania studentów i opinie absolwentów kierunku. W treściach programowych główny nacisk jest położony na zdobywanie przez studentów wiedzy, umiejętności oraz kompetencji przydatnych w rozwiązywaniu problemów z zakresu różnych wymiarów i zakresów bezpieczeństwa. Treści programowe zawierają również odpowiedni poziom wiedzy metodologicznej niezbędnej do prowadzenia badań lub uczestniczenia w badaniach naukowych.

Na I roku studiów pierwszego stopnia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe treści programowe realizowane na zajęciach obligatoryjnych, odnoszą się do kluczowych zagadnień z zakresu bezpieczeństwa i dają studentom podstawę do przechodzenia na kolejne etapy kształcenia, w których treści są bardziej szczegółowe i oparte na wiedzy pozyskanej na studiach licencjackich. Kompleksowość, różnorodność i aktualność treści programowych pozwalają studentom zdobyć najnowszą wiedzę w dyscyplinie, a także określić priorytety w realizacji zadań oraz brać odpowiedzialność za stosowanie różnorodnych metod i technik badawczych wykorzystywanych w naukach o polityce i administracji. Studenci studiów I stopnia, zgodnie z programem studiów, zaczynają indywidualizować ścieżkę kształcenia od drugiego semestru przez wybór specjalności.

Układ przedmiotów w programie studiów jest zgodny z zasadą stopniowego pogłębiania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, dotyczy to również proponowanych specjalności. W programie studiów I i II stopnia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe znajdują się następujące grupy przedmiotów:

- 1. Blok modułów/przedmiotów obowiązkowych**, np.: *podstawy stosunków międzynarodowych, nauka o państwie i prawie, prawo międzynarodowe publiczne, teoria bezpieczeństwa, zagrożenia bezpieczeństwa, wstęp do badań naukowych, systemy bezpieczeństwa międzynarodowego* (studia I stopnia) oraz *teoria i metodologia wiedzy o bezpieczeństwie, strategię bezpieczeństwa narodowego, zagrożenia wojskowe bezpieczeństwa, zagrożenia niewojskowe bezpieczeństwa* (studia II stopnia).
- 2. Blok modułów (przedmiotów wybieralnych)**, np.: *seminarium dyplomowe, język obcy, wychowanie fizyczne, technologie informacyjne, wykład ogólnouniwersytecki, przedmiot fakultatywny* (studia 1 i 2 stopnia).
- 3. Przedmioty specjalnościowe**, np.: *bezpieczeństwo społeczności lokalnych, ratownictwo i ochrona ludności, bezpieczeństwo społeczne* (w ramach specjalności zarządzanie bezpieczeństwem)

wewnętrznym na I stopniu studiów), *zarządzanie międzynarodowe, negocjacje międzynarodowe, międzynarodowe zarządzanie kryzysowe* (w ramach specjalności zarządzanie bezpieczeństwem międzynarodowym na 1 stopniu studiów) oraz *typy sytuacji kryzysowych we współczesnym świecie, zarządzanie kryzysami społecznymi, zarządzanie bezpieczeństwem w metropoliach* (w ramach specjalności zarządzanie w sytuacjach kryzysowych na II stopniu studiów), *zarządzanie bezpieczeństwem informacji, cyberprzestępczość, cyberterrorizm* (w ramach specjalności cyberbezpieczeństwo na II stopniu studiów).

Plany studiów I i II stopnia umożliwiają realizację treści programowych i osiągnięcie określonych efektów uczenia się. Harmonogramy realizacji programu studiów w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym na obu stopniach są identyczne, różnice są tylko w liczbie godzin poszczególnych form zajęć (za wyjątkiem praktyki). Na studiach niestacjonarnych liczba godzin dydaktycznych stanowi 64% liczby godzin studiów stacjonarnych. Czas trwania kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, zgodnie z planem studiów realizowanym (na I i II stopniu studiów) jest dostosowany do realizacji wszystkich treści programowych i efektów uczenia się przewidzianych dla tego kierunku studiów.

Szczegółowe treści ujęte są w programach studiów (zał. 2.1). Elementy programu dla studiów I stopnia, w trybie stacjonarnym jak i niestacjonarnym, kierunku Bezpieczeństwo Narodowe (nabór 2023/2024) zaprezentowano w Tabeli 2.1.

Tabela 2.1 Elementy programu dla I st. Bezpieczeństwo Narodowe

	stacjonarne	Niestacjonarne
Liczba semestrów	6	6
Uzyskany tytuł	Licencjat	Licencjat
Liczba ECTS	180	180
łącznie liczba godzin w bezpośrednim kontakcie z prowadzącym	2235	1430
Moduły zajęć	Obowiązkowe:102 ECTS, 1230 h Wybieralne:74 ECTS, 885 h	Obowiązkowe:102 ECTS, 770 h Wybieralne:74 ECTS, 540 h
Forma zajęć	WY:960 h CA: 735h KW: 120 h SM: 60 h Praktyki: 120h	WY:555 h CA: 760 h KW: 0 h SM: 60 h praktyki:120 h
Zajęcia do wyboru	Do zajęć wybieralnych przez studenta zalicza się: zajęcia ogólnouniwersyteckie, przedmioty fakultatywne, specjalnościowe, przedmiot humanistyczny, język obcy, seminarium dyplomowe, praktyki: 885 h	Do zajęć wybieralnych przez studenta zalicza się: zajęcia ogólnouniwersyteckie, przedmioty fakultatywne, specjalnościowe, przedmiot humanistyczny, język obcy, seminarium dyplomowe, praktyki: 540 h
Moduły zajęć specjalnościowych	Zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym: 405 h	Zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym: 210 h

	Zarządzanie bezpieczeństwem międzynarodowym: 405 h	Zarządzanie bezpieczeństwem międzynarodowym: 210 h
Język obcy	Lektorat: 8 ECTS, 120 h	Lektorat: 8 ECTS, 120 h
Zajęcia z wychowania fizycznego	60h, 0 ECTS	15 h, 0 ECTS

Program studiów dla I stopnia kierunku Bezpieczeństwo Narodowe uwzględnia wymóg osiągnięcia przez studenta 180 punktów ECTS w czasie 6 semestrów (zarówno na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych). Program studiów umożliwia studentom możliwość wyboru zajęć obejmujących 74 ECTS (42% ogółu ECTS) w zaktualizowanym programie studiów obowiązującym od 2022/2023. Wybór zajęć przez studenta polega na wyborze spośród kilku oferowanych przez Wydział w ramach określonego modułu, i tak na przykład w ramach modułu zajęć specjalnościowych student może wybrać jedną z dwóch specjalności. Ponadto, co semestr przygotowana jest lista zajęć ogólnouniwersyteckich i fakultatywnych. Z listy tej studenci wybierają tematykę zgodną ze swoimi zainteresowaniami, pod warunkiem zrealizowania wymaganej liczby godzin i uzyskania wymaganej liczby punktów ECTS w ramach modułu. Studenci mają też możliwość wyboru prowadzącego i tematyki seminarium dyplomowego, tematu pracy dyplomowej oraz miejsca odbywania praktyk. Rozłożenie punktów ECTS, godzin dydaktycznych, rodzajów zajęć (obowiązkowych i wybieralnych) między kolejnymi semestrami warunkowane jest przyjętym programem studiów, w którym w pierwszych dwóch latach nauki student realizuje głównie zajęcia obowiązkowe, a III rok (tj. V i VI semestr) poświęcony jest głównie na zajęcia realizowane w ramach wybieralnych specjalności oraz na przygotowywane prace dyplomowe. Do ogólnej liczby ECTS wliczone zostały punkty za praktykę zawodową realizowaną po IV semestrze studiów wymiarze 3 tygodni (120 godz.) i 4 pkt. ECTS.

Zestaw zajęć realizowanych jako obowiązkowe na studiach I stopnia obejmuje zagadnienia tworzące kompleksowy zestaw zagadnień wprowadzających do uzyskania przez studenta zaawansowanego poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Na studiach I stopnia student kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, w ramach zajęć obowiązkowych, realizowanych w ciągu pierwszych czterech semestrów pozyskuje między innymi zaawansowaną wiedzę w zakresie:

1. Istoty, państwa, władzy, polityki, prawa i administracji publicznej w wymiarze państwowym i międzynarodowym (K_W01) – *Nauka o państwie i prawie, Historia doktryn politycznych, Prawo międzynarodowe publiczne, Międzynarodowe stosunki polityczne, Administracja publiczna.*
2. Historycznych, społecznych i kulturowych uwarunkowań bezpieczeństwa narodowego (K_W03) - *Historia doktryn politycznych, Najnowsza historia Polski, Zagrożenia bezpieczeństwa, Historia instytucji bezpieczeństwa wewnętrznego, Teoria bezpieczeństwa, Religie i związki wyznaniowe.*
3. Instytucji bezpieczeństwa wewnętrznego i międzynarodowego i relacji zachodzących między nimi (K_W04) – *Współczesne systemy polityczne, Systemy bezpieczeństwa międzynarodowego.*
4. Mechanizmów zarządzania w instytucjach bezpieczeństwa narodowego (K_W05) – *Komunikowanie w sytuacjach kryzysowych, Zarządzanie kryzysowe, Systemy łączności i wsparcia dowodzenia, Organizacja i zarządzanie.*
5. Interesów i miejsca Polski w systemach bezpieczeństwa międzynarodowego (K_W06) – *Ustrój polityczny RP, Polityka zagraniczna RP, Polityka bezpieczeństwa RP.*
6. Podstawowych metod i teorii wyjaśniających Bezpieczeństwo Narodowe i międzynarodowe (K_W08) – *Teoria bezpieczeństwa, Wstęp do badań naukowych.*

7. Dynamiki i specyfiki zagrożeń bezpieczeństwa w XXI wieku stanowiących fundamentalne wyzwania współczesnej cywilizacji (K_W09) – *Zagrożenia bezpieczeństwa, Konflikty międzynarodowe, Międzynarodowe stosunki militarne*.

8. Podstawowych ekonomicznych, prawnych i etycznych aspektach pracy w służbach mundurowych i instytucjach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa (K_W10) – *Służby mundurowe RP, Kryminologia i kryminalistyka, Procedury rekrutacji do służb mundurowych, Ochrona praw człowieka*.

Na studiach I stopnia student kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, w ramach zajęć obowiązkowych, realizowanych w ciągu pierwszych czterech semestrów pozyskuje między innymi następujące (wybrane) umiejętności:

1. Wykorzystywania posiadanej wiedzy do identyfikacji i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów związanych z bezpieczeństwem narodowym w tym przyczynami i skutkami zagrożeń oraz środkami zapobiegawczymi (K_U01) – *Pierwsza pomoc przedlekarska, Zagrożenia bezpieczeństwa, Konflikty międzynarodowe, Zarządzanie kryzysowe*.

2. Dobierania i stosowania właściwych metod i technik badawczych w tym zaawansowanych technik informacyjno–komunikacyjnych do analizy zjawisk i problemów z zakresu bezpieczeństwa (K_U03) – *Teoria bezpieczeństwa, Wstęp do badań naukowych, Komunikowanie w sytuacjach kryzysowych*.

3. Gromadzenia i dokonywania selekcji informacji na temat zmian rzeczywistości międzynarodowej i ich skutków dla bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego (K_U02) – *Zagrożenia bezpieczeństwa, Międzynarodowe stosunki polityczne, Międzynarodowe stosunki militarne, Międzynarodowe stosunki gospodarcze*.

Na studiach I stopnia student kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, w ramach zajęć obowiązkowych, realizowanych w ciągu pierwszych czterech semestrów pozyskuje między innymi następujące (wybrane) kompetencje społeczne:

1. uznania znaczenia posiadanej wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych i poznawczych np. realizacji przyszłych zadań zawodowych, a także korzystania z opinii ekspertów w razie niemożności samodzielnego rozwiązania problemu (K_K02) – *Podstawy stosunków międzynarodowych, Międzynarodowe stosunki polityczne, Nauka o państwie i prawie, Zarządzanie kryzysowe, Prognozowanie i symulacje*.

2. wypełniania obowiązków obywatelskich związanych z bezpieczeństwem narodowym (obrona cywilna, pierwsza pomoc) (K_K03) – *Pierwsza pomoc przedlekarska, Podstawy strzelectwa, Służby mundurowe RP*.

Przykładowe powiązania pomiędzy przedmiotami a kierunkowymi i szczegółowymi efektami uczenia się:

Na studiach 1 stopnia:

Przedmiot obowiązkowy: Teoria bezpieczeństwa:

Student ma podstawową wiedzę na temat istoty bezpieczeństwa jako dynamicznego procesu, jego uwarunkowań oraz wymiarów K_W01, K_W03. Student ma podstawową wiedzę o działaniach na rzecz zapewniania bezpieczeństwa K_W07. Student potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę do identyfikacji i rozwiązywania złożonych problemów związanych z bezpieczeństwem narodowym w tym przyczynami i skutkami zagrożeń oraz środkami zapobiegawczymi K_U01. Student identyfikuje i interpretuje procesy ewolucji rzeczywistości międzynarodowej oraz ich skutki dla bezpieczeństwa podmiotów, gromadzi i dokonuje selekcji informacji na temat zmian rzeczywistości międzynarodowej i ich skutków dla bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego K_U02, K_U04, K_U08. Student ma potrzebę stałego poszerzania i pogłębiania krytycznej wiedzy o bezpieczeństwie, zagrożeniach i przeciwdziałaniu im oraz wyraża opinie na tematy bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego w debatach publicznych K_K01.

Przedmiot fakultatywny (wybieralny): *Polityka bezpieczeństwa Turcji:*

Student ma podstawową wiedzę na temat historycznych, ekonomicznych, społecznych i kulturowych uwarunkowań bezpieczeństwa narodowego Turcji K_W03 oraz ma podstawową wiedzę o instytucjach bezpieczeństwa Turcji K_W04. Student zna i rozumie mechanizmy zarządzania i podejmowania decyzji w instytucjach bezpieczeństwa narodowego Turcji K_W05. Student potrafi dobierać i stosować właściwe metody i techniki badawcze do analizy zjawisk i problemów z zakresu bezpieczeństwa Turcji K_U03. Student dokonuje krytycznej oceny zdobytej wiedzy i odbieranych treści w kontekście debat publicznych na temat polityki bezpieczeństwa Turcji K_K01.

Przedmiot specjalnościowy: *Zagrożenia ekonomiczne:*

Student ma wiedzę na temat instytucji bezpieczeństwa wewnętrznego i międzynarodowego i relacji zachodzących pomiędzy nimi K_W05. Zna on mechanizmy zarządzania w instytucjach bezpieczeństwa narodowego oraz rozumie dynamikę i specyfikę zagrożeń bezpieczeństwa w XXI wieku stanowiących fundamentalne wyzwania współczesnej cywilizacji K_W09 K_W04. Student zna podstawowe ekonomiczne, prawne i etyczne aspekty pracy w służbach mundurowych i instytucjach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa K_W10. Student potrafi gromadzić i dokonywać selekcji informacji na temat zmian rzeczywistości międzynarodowej i ich skutków dla bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego K_U02. Student jest gotów do krytycznej oceny zdobytej wiedzy i odbieranych treści w kontekście debat publicznych i wymagań rynku pracy K_K01.

Seminarium licencjackie: Student ma wiedzę w zakresie przygotowywania pracy dyplomowej K_W11. Student zna zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej K_W11. Student potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę do identyfikacji i rozwiązywania problemów związanych z bezpieczeństwem narodowym w ramach pracy dyplomowej K_U01. Student potrafi gromadzić i dokonywać selekcji informacji i materiału źródłowego w zakresie bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego w ramach pracy dyplomowej K_U02. Student potrafi dobierać i zastosować właściwe metody badawcze i techniki badawcze do analizy zjawisk i problemów bezpieczeństwa w ramach pracy nad rozprawą dyplomową K_U03. Student potrafi poddać krytycznej ocenie zdobytą wiedzę w procesie analizowania materiałów źródłowych i syntezy literatury przedmiotu K_K01. Student jest gotów do etycznego postępowania w zakresie przestrzegania prawa własności intelektualnej K_K06

Elementy programu dla studiów II stopnia, w trybie stacjonarnym, jak i niestacjonarnym, kierunku Bezpieczeństwo Narodowe (nabór 2023/2024) zaprezentowano w Tabeli 2.2.

Tabela 2.2 Elementy programu dla studiów II stopnia

	Stacjonarne	Niestacjonarne
Liczba semestrów	4	4
Uzyskany tytuł	mgr	Mgr
Liczba ECTS	120	120
Łączna liczba godzin w bezpośrednim kontakcie z prowadzącymi zajęcia	1175	890
Moduły zajęć	Zajęcia obowiązkowe: 60 ECTS, 490 h Zajęcia wybieralne: 56 ECTS, 565 h	Zajęcia obowiązkowe: 60 ECTS, 325 h Zajęcia wybieralne: 56 ECTS, 445 h
Forma zajęć	WY: 425h	WY: 345 h

	CA: 750 h SM: 90 h	CA: 545 h SM: 90 h
Zajęcia do wyboru	Przedmioty ogólnouniwersyteckie, ogólnowydziałowe, fakultatywne, specjalnościowe, lektorat, seminarium dyplomowe, przedmiot humanistyczny: 565 h	Przedmioty ogólnouniwersyteckie, ogólnowydziałowe, fakultatywne, specjalnościowe, lektorat, seminarium dyplomowe, przedmiot humanistyczny: 445 h
Moduły zajęć specjalnościowych	Cyberbezpieczeństwo Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych Bezpieczeństwo wewnętrzne RP Bezpieczeństwo w komunikacji międzynarodowej	Cyberbezpieczeństwo Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych Bezpieczeństwo wewnętrzne RP Bezpieczeństwo w komunikacji międzynarodowej
Język obcy	Lektorat: 60 h	Lektorat: 60 h

Program studiów dla II stopnia kierunku Bezpieczeństwo Narodowe uwzględnia wymóg osiągnięcia przez studenta 120 punktów ECTS (zarówno na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych). Program studiów zapewnia studentom możliwość wyboru zajęć poprzez zapewnienie wyboru tematyki zajęć obejmujących 56 ECTS (46% ogółu ECTS). Wybór zajęć przez studenta polega na wyborze spośród kilku oferowanych przez Wydział, i tak na przykład student może wybrać jedną z czterech specjalności. Uruchamiane są specjalności z największym zainteresowaniem studentów wyrażonym w trakcie zapisów na specjalności i zgodnie z przepisami Regulaminu pracy na UMCS określającymi limity grup zajęciowych. Ponadto, co roku przygotowywana jest nowa lista zajęć ogólnouniwersyteckich, ogólnowydziałowych, fakultatywnych, przedmiotów humanistycznych, dodatkowych zajęć w języku obcym. Z listy tej studenci wybierają tematykę zgodną ze swoimi zainteresowaniami.

Rozłożenie punktów ECTS, godzin dydaktycznych, rodzajów zajęć (obowiązkowych i wybieralnych) między kolejnymi semestrami podyktowane jest przyjętym programem studiów, w którym w pierwszych dwóch semestrach nauki student realizuje głównie zajęcia obowiązkowe, a II rok (tj. III i IV semestr) poświęcony jest głównie na zajęcia realizowane w ramach wybieralnych specjalności oraz na przygotowanie pracy dyplomowej.

Zestaw zajęć realizowanych jako obowiązkowe na studiach II stopnia obejmuje kwestie tworzące kompleksowy zestaw zagadnień wprowadzających do uzyskania przez studenta pogłębionego poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Na studiach II stopnia student kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, w ramach zajęć obowiązkowych, pozyskuje między innymi pogłębioną wiedzę w zakresie:

1. roli państwa i innych form organizacji życia społecznego jako podmiotów zagrożeń bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz jego zapewniania (K_W01) – *Zagrożenia wojskowe bezpieczeństwa, Zagrożenia niewojskowe bezpieczeństwa, System bezpieczeństwa narodowego Polski, Strategia bezpieczeństwa narodowego.*

2. działań podmiotów stosunków międzynarodowych i wewnątrzpaństwowych na rzecz bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego (K_W02); wewnątrzpaństwowe i międzynarodowe systemy normatywne regulujące Bezpieczeństwo Narodowe i międzynarodowe (K_W03) – *Prawo międzynarodowe publiczne wobec problemów bezpieczeństwa, Prawo obronne Polski, Regionalne instytucje bezpieczeństwa, Globalne instytucje bezpieczeństwa.*

3. tendencji zmiany środowiska międzynarodowego oraz związane z nimi zagrożenia bezpieczeństwa o charakterze fundamentalnych wyzwań cywilizacyjnych (ekologiczne, kulturowe, informacyjne, cybernetyczne) (K_W10) - *Zagrożenia wojskowe bezpieczeństwa, Zagrożenia niewojskowe bezpieczeństwa, Ruchy separatystyczne, Etniczne problemy bezpieczeństwa, Humanitarny wymiar bezpieczeństwa międzynarodowego, Koncepcja bezpieczeństwa jednostki ludzkiej.*

4. Rozumienie w pogłębiony sposób strategii i koncepcji bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego (K_W08) – *Strategie bezpieczeństwa narodowego, Koncepcja bezpieczeństwa jednostki ludzkiej, Polityka bezpieczeństwa energetycznego Polski, Teoria i metodologia wiedzy o bezpieczeństwie.*

Na studiach II stopnia student kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, w ramach zajęć obowiązkowych pozyskuje między innymi następujące (wybrane) umiejętności:

1. Analizowanie uwarunkowań i ewolucji zakresu podmiotowego i przedmiotowego bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz formułowanie hipotez badawczych na ten temat i ich weryfikowanie (K_U04) – *Teoria i metodologia wiedzy o bezpieczeństwie, Strategie bezpieczeństwa narodowego, Polityka bezpieczeństwa energetycznego Polski.*

2. Wykorzystywanie posiadanej wiedzy do identyfikacji i rozwiązywania złożonych problemów bezpieczeństwa w warunkach niepewności (K_U01) – *Ryzyko i analiza ryzyka, Bezpieczeństwo infrastruktury krytycznej w Polsce.*

Na studiach II stopnia student kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, w ramach zajęć obowiązkowych, pozyskuje między innymi następujące (wybrane) kompetencje społeczne:

1. Krytyczna ocena posiadanej wiedzy i odbieranych treści szczególnie w procesie wyboru i realizacji ścieżki kariery zawodowej (K_K01) – *Siły zbrojne w polityce bezpieczeństwa państwa, Służby specjalne w Polsce, Służby porządku publicznego w Europie.*

2. Uznawanie znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu poznawczych i praktycznych problemów w tym korzystania z wiedzy eksperckiej (K_K02) – *Prawo obronne Polski, System bezpieczeństwa narodowego Polski, Teoria i metodologia wiedzy o bezpieczeństwie.*

Przykładowe powiązania pomiędzy przedmiotami a kierunkowymi i szczegółowymi efektami uczenia się:

Na studiach II stopnia:

Przedmiot obowiązkowy: *Teoria i metodologia wiedzy o bezpieczeństwie:*

Student rozumie w pogłębiony sposób strategię i koncepcję bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego K_W08. Zna i rozumie szkoły i podejścia teoretyczne oraz rozwój badań bezpieczeństwa na gruncie nauki o bezpieczeństwie K_W09. Analizuje uwarunkowania i ewolucję zakresu podmiotowego i przedmiotowego bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz formułuje hipotezy badawcze na ten temat i je weryfikuje K_U04. Uznaje znaczenie wiedzy w rozwiązywaniu poznawczych i praktycznych problemów w tym korzystanie z wiedzy eksperckiej K_K02.

Przedmiot fakultatywny: *Bezpieczeństwo infrastruktury krytycznej:*

Student zna i rozumie rolę państwa i innych form organizacji życia społecznego jako podmiotów zagrożeń bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz jego zapewniania K_W01. Ma

wiedzę na temat wewnątrzpaństwowych i międzynarodowych systemów normatywnych regulujących Bezpieczeństwo Narodowe i międzynarodowe K_W03. Student zna i rozumie podmiotowość jednostek i grup społecznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego i zarządzania nim K_W07. Student potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę do identyfikacji i rozwiązywania złożonych problemów bezpieczeństwa w warunkach niepewności K_U01. Student jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści szczególnie w procesie wyboru i realizacji ścieżki kariery zawodowej K_K01.

Przedmiot specjalnościowy: Cyberprzestępczość:

Student zna i rozumie rolę państwa i innych form organizacji życia społecznego jako podmiotów zagrożeń bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz jego zapewniania K_W01. Student ma wiedzę na temat działania podmiotów stosunków międzynarodowych i wewnątrzpaństwowych na rzecz bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego K_W02. Student zna wewnątrzpaństwowe i międzynarodowe systemy normatywne regulujące Bezpieczeństwo Narodowe i międzynarodowe K_W03. Student potrafi dobierać źródła i informacje na temat współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa i sposobów jego zapewnienia poprzez weryfikację i krytyczną ocenę K_U02. Student jest gotów do uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu poznawczych i praktycznych problemów w tym korzystania z wiedzy eksperckiej K_K02.

Seminarium magisterskie:

Student ma wiedzę na temat roli państwa i innych form organizacji życia społecznego jako podmiotów zagrożeń bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego oraz jego zapewniania, wewnątrzpaństwowych i międzynarodowych systemów normatywnych regulujących Bezpieczeństwo Narodowe i międzynarodowe, poglądów i programów na temat wybranych organów stojących na straży bezpieczeństwa państwa, tendencji zmiany środowiska międzynarodowego oraz związanych z nimi zagrożeń bezpieczeństwa o charakterze fundamentalnych wyzwań cywilizacyjnych (ekologiczne, kulturowe, informacyjne, cybernetyczne) Student ma wiedzę w zakresie przygotowywania pracy dyplomowej K_W12. Student zna zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej K_W12

Umiejętności. Student potrafi gromadzić i dokonywać selekcji informacji i materiału źródłowego w zakresie bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego w ramach pracy dyplomowej K_U02. Student potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę do identyfikacji i rozwiązywania problemów związanych z bezpieczeństwem narodowym w ramach pracy dyplomowej K_U01. Student potrafi dobierać i zastosować właściwe metody badawcze i techniki badawcze do analizy zjawisk i problemów bezpieczeństwa w ramach pracy nad rozprawą dyplomową K_U03. Student potrafi poddać krytycznej ocenie zdobytą wiedzę w procesie analizowania materiałów źródłowych i syntezy literatury przedmiotu K_K01. Student jest gotowy do uznania znaczenia wiedzy w rozwiązaniu problemów poznawczych i praktycznych, w tym z wiedzy specjalistycznej i eksperckiej związanej z przygotowaniem i obroną pracy dyplomowej K_K02.

Katalog wszystkich sylabusów jest dostępny pod poniższym linkiem:

<https://usosweb.umcs.pl/kontroler.php?action=katalog2/przedmioty/index>

2.2. Treści kształcenia związane z wynikami działalności naukowej

Tematyka prowadzonych zajęć jest zgodna z płaszczyznami prowadzonych przez nauczycieli akademickich badań oraz bardzo często z ich działalnością na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego. Wskazać tu można m. in. prof. dr hab. Marka Pietrasia, który zajmuje się bezpieczeństwem międzynarodowym, współpracuje w roli eksperta z instytucjami rządowymi oraz stacjami telewizyjnymi i radiowymi, uznany został za najlepszego zagranicznego naukowca w 2021 roku na Ukrainie, prof. dr hab. Walentego Baluka, dyrektora Centrum Europy Wschodniej UMCS, który w swoich badaniach zajmuje się bezpieczeństwem w państwach Europy Środkowej i Wschodniej, opracowuje ekspertyzy dla podmiotów rządowych z zakresu bezpieczeństwa państw, dr Jakuba Olchowskiego, który również zajmuje się kwestiami bezpieczeństwa międzynarodowego,

współpracuje z ośrodkami naukowymi oraz analitycznymi, krajowymi i zagranicznymi (głównie na Ukrainie i Litwie), jest kierownikiem Zespołu Europy Wschodniej IEŚ, jest również redaktorem działu państw wschodnioeuropejskich w Komitecie Redakcyjnym "Rocznika IEŚW", współpracuje w roli eksperta ze stacjami radiowymi i telewizyjnymi, dr hab. Justynę Misiągiewicz, która w swoich badaniach zajmuje się bezpieczeństwem energetycznym, uczestniczy w zespole ekspertów Grupy Badawczej do Spraw Współczesnej Turcji przy Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, dr Justynę Kięczkowską, która w swoich badaniach zajmuje się bezpieczeństwem zdrowotnym oraz cyberbezpieczeństwem, organizuje kursy i szkolenia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej w ramach współpracy z wyspecjalizowanymi podmiotami zewnętrznymi, dr hab. Katarzynę Marzędę – Młynarską, która w swoich badaniach zajmuje się bezpieczeństwem żywnościowym.

Sformułowane specjalności na 1 stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych mieszczą się w obszarze zainteresowań naukowych badań nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, tj: specjalność *Zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym* wiąże się z profilem naukowym pracowników Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego, Katedry Międzynarodowych Stosunków Politycznych, Katedry Systemów Politycznych i Praw Człowieka, Katedry Administracji Publicznej, specjalność *Zarządzanie Bezpieczeństwem Międzynarodowym* wiąże się również z zainteresowaniami naukowymi pracowników Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego, Katedry Międzynarodowych Stosunków Politycznych, Katedry Systemów Politycznych in Praw Człowieka, Katedry Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych oraz pracowników zespołów i podmiotów działających w Instytutach, takich jak: Zespołu Badań Propagandy i Dezinformacji, Zespołu Badań Rywalizacji Wyborczej i Marketingu Politycznego, Pracowni Laboratory of International Memory Studies, Centrum Dokumentacji Europejskiej.

Oferowane specjalności na II stopniu także mieszczą się w obszarze zainteresowań naukowych oraz prowadzonych badań, i tak: specjalność *Cyberbezpieczeństwo* wiąże się w szczególności z zainteresowaniami naukowymi pracowników Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego, Katedry Międzynarodowych Stosunków Politycznych, Katedry Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego, Zespołu Badań Propagandy i Dezinformacji, specjalność *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych* wiąże się z zainteresowaniami naukowymi pracowników, Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego, Katedry Międzynarodowych Stosunków Politycznych, Katedry Systemów Politycznych i Praw Człowieka, Katedry Administracji Publicznej, specjalność *Bezpieczeństwo wewnętrzne RP* wiąże się w szczególności z zainteresowaniami naukowymi pracowników Katedry Administracji Publicznej, Katedry Teorii i Metodologii Nauk o Polityce i Administracji, Katedry Systemów Politycznych i Praw Człowieka, Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego, a w przypadku specjalności *Bezpieczeństwo w komunikacji międzynarodowej* – Katedry Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego, Zespołu Badań Propagandy i Dezinformacji, Katedry Międzynarodowych Stosunków Politycznych.

Ponadto, zgłaszane przez pracowników tematy prowadzonych zajęć realizowanych w ramach przedmiotów fakultatywnych, seminarium dyplomowego wiążą się z prowadzoną przez nich działalnością naukową. Przygotowanie studentów do pracy naukowej odbywa się podczas zajęć w ramach seminarium licencjackiego i magisterskiego.

2.3. Wykorzystywane metody kształcenia

Dobór metod kształcenia podyktowany jest specyfiką kierunku Bezpieczeństwo Narodowe oraz realizowanymi w ramach kierunku specjalnościami, jak również tym aby metody kształcenia wdrażane podczas zajęć były zorientowane na studentów i dobrane do ich możliwości a przede wszystkim motywowały ich do aktywnego i efektywnego udziału w procesie uczenia się. Celem stosowania innowacyjnych metod kształcenia jest również wdrażanie studentów w prowadzenie działalności naukowej.

W toku kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe są stosowane zróżnicowane metody kształcenia dostosowane i dobrane do specyfiki zajęć, poruszanej tematyki oraz formy zajęć.

Dominującymi metodami kształcenia są: wykład informacyjny, wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, wykład z użyciem prezentacji multimedialnej, wykład z analizą przykładów praktycznych lub studium przypadków. Prowadzący wykłady, starają się aktywizować studentów, często zadając w trakcie wykładu pytania, rozpoczynają dyskusję na temat ciekawego problemu badawczego wynikającego z treści wykładu. Na ćwiczeniach nauczyciele akademicy wykorzystują metody, takie jak: klasyczna metoda problemowa, analiza materiałów z elementami dyskusji, dyskusja i debata, metoda projektu, metoda drzewa decyzyjnego, mapa myśli, metoda zespołowa, gra symulacyjna, burza mózgów. Na wielu zajęciach wykorzystywane są techniki multimedialne, a zakres ich stosowania jest rozszerzony o stosowanie aplikacji multimedialnych przeznaczonych np. do weryfikacji zdobytej wiedzy. Poniżej zestawienie innowacyjnych metod nauczania wykorzystywanych na przedmiotach na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe (Tabela 2.3).

Tabela 2.3 Metody nauczania na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe

Metody dydaktyczne pracy ze studentami	Zajęcia
Metoda kuli śnieżnej	Zagrożenia niewojskowe bezpieczeństwa, Polityka bezpieczeństwa RP
Gra symulacyjna	Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych, Cyberprzestępczość, Cyberterroryzm
Mapa myśli	Zagrożenia społeczne funkcjonowania w cyberprzestrzeni, Cyberbezpieczeństwo w ochronie zdrowia.
Debata oxfordzka	Polityka Zagraniczna Turcji, System bezpieczeństwa narodowego Polski, Polityka zagraniczna Polski
Metoda projektu	Zagrożenia epidemiologiczne bezpieczeństwa narodowego, Zarządzanie kryzysami informatycznymi
Burza mózgów	Cyberprzestrzeń i bezpieczeństwo informacyjne, Regionalne instytucje bezpieczeństwa
Program kahoot	Zagrożenia ekonomiczne, Zagrożenia kulturowo-cywilizacyjne, Kulturowy wymiar bezpieczeństwa
Metoda casestudy	Stosowana na zajęciach fakultatywnych.
Aktywne metody nauczania <i>Learning-by-doing</i> w negocjacjach międzynarodowych.	Podstawy stosunków międzynarodowych, Cyberterroryzm, Cyberprzestępczość, Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych, Różnice kulturowe

Bardzo ciekawym podejściem jest wprowadzenie elementów grywalizacji na zajęciach prowadzonych przez dr Justynę Kięczkowską: *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych* oraz *Zarządzanie kryzysami informatycznymi*, gdzie studenci podzieleni na grupy, pracują na wspólnymi projektami. Proces rozwiązywania problemów jest ograniczony czasowo i wymaga określonego sposobu prezentacji opracowanych rozwiązań. Taka metoda aktywizuje studentów, zwiększa ich zaangażowanie i uczy pracy w zespole często pod presją czasu. Dr Liliana Węgrzyn–Odzioba również wykorzystuje gamifikację na swoich zajęciach z *Zagrożeń społecznych funkcjonowania w cyberprzestrzeni* i *Kulturowego wymiaru bezpieczeństwa*. Studenci podzieleni na grupy, pracują nad projektami opartymi na rzeczywistych przypadkach zagrożeń. Pełnią rolę osób odpowiedzialnych za podejmowanie kluczowych decyzji np. w centrach zarządzania kryzysowego czy instytucjach

odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny, negocjują z terrorystami, rozwiązują wyzwania związane z eliminacją skutków zagrożeń. Rozwiązania są następnie omawiane i porównywane między grupami. Wymienione różnorodne metody dydaktyczne oraz innowacyjne podejścia do nauczania zapewniają studentom praktyczne umiejętności oraz wzbogacają ich doświadczenie w pracy w zespołach.

2.4. Kształcenie na odległość

Na Uczelni realizuje się zajęcia dydaktyczne z wykorzystaniem metod i technik nauczania na odległość (zajęcia e-learningowe). Kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość odbywa się z wykorzystaniem dwóch narzędzi informatycznych tj.:

1. platformy *Wirtualny Kampus* - dotyczy kształcenia synchronicznego oraz organizacji zaliczeń i egzaminów w formie pisemnej i ustnej,
2. aplikacji *Microsoft Teams* w ramach ogólnouniwersyteckiej licencji *Microsoft Office 365* (umożliwia realizację kształcenia synchronicznego oraz organizację zaliczeń i egzaminów w formie ustnej),

Kształcenie na kierunku **Bezpieczeństwo Narodowe** z założenia ma charakter bezpośredni, jednak w okresie pandemii COVID 19 od 2020 r. kształcenie na Wydziale odbywało się zdalnie (w pierwszych miesiącach pandemii) lub w formie mieszanej – stacjonarnie w siedzibie uczelni i zdalnie lub tylko zdalnie. Doświadczenia pandemii przyczyniły się do włączenia metod i technik kształcenia na odległość i wzbogacenia tradycyjnych sposobów pracy. Korzystanie z formy pracy na odległość przyczyniło się m. in. do zwiększenia dostępności nauczycieli akademickich dla studentów. Oprócz ustalonych w harmonogramie konsultacji stacjonarnych, studenci korzystają z konsultacji on-line (1 godzina tygodniowo), po wcześniejszym kontakcie mailowym z wykładowcą. Organizację kształcenia zdalnego szczegółowo regulują Zarządzenia J. M. Rektora UMCS oraz Komunikaty Dziekana Wydziału Politologii i Dziennikarstwa. Na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych możliwe jest odrabianie zajęć w formie zdalnej w przypadku zdarzeń losowych, które uniemożliwiły planową realizację zajęć. Priorytetem jest zapewnienie efektów uczenia się przewidzianych koncepcją i programem studiów.

2.5. Zajęcia prowadzone w językach obcych

Studentom kierunku Bezpieczeństwo Narodowe zaoferowano rozwój kompetencji językowych głównie w formie lektoratów języka obcego (w wymiarze 120 godzin na studiach 1 stopnia i 60 godzin na studiach 2 stopnia). Kompetencje językowe są ponadto rozwijane poprzez:

- studiowanie literatury obcojęzycznej (wskazanej w sylabusach);
- korzystanie z literatury obcojęzycznej przy pisaniu prac dyplomowych i magisterskich.

Zaznaczyć również należy, że studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe mają okazję uczestniczyć w dodatkowych zajęciach realizowanych w języku obcym, które nie zostały uwzględnione w programie studiów. Są to różnego rodzaju wykłady prowadzone przez zagranicznych gości w ramach wykładów otwartych, prelekcje organizowane w ramach konferencji uczelnianych czy spotkania z praktykami m.in. wspomniane w zał. 7.3.

2.6. Wybór treści realizowanych podczas studiów, indywidualny tok nauczania oraz dostosowywanie procesu kształcenia do wymagań osób z niepełnosprawnościami

Na Wydziale istnieją różne formy indywidualizacji procesu kształcenia. Program studiów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe przewiduje prawo studenta do indywidualnego kształtowania programu studiów. Podstawowym sposobem są bloki modułów/przedmiotów do wyboru. Profilowanie indywidualnej ścieżki kształcenia studenta zaczyna się po 2 semestrze od wyboru specjalności. Studenci wybierają jedną spośród oferowanych specjalności, co pozwala realizować indywidualne zainteresowania i plany zawodowe. Wszyscy studenci realizują zajęcia kierunkowe, ale mają także

możliwość wyboru zajęć specjalistycznych i ogólnouniwersyteckich, zajęć z języka obcego, zajęć w ramach wychowania fizycznego czy miejsca odbywania praktyk oraz ich charakteru. Podobna polityka dotyczy zapisów na seminaria: wykładowcy przedstawiają ofertę problematyki seminariów, a studenci mają swobodę wyboru tematyki seminarium i opiekuna naukowego. Taka indywidualizacja programu kształcenia jest dostępna dla wszystkich studentów, co skutkuje tym, że każdy z nich ma prawo w określonych granicach ustalać dla siebie indywidualny program kształcenia.

Studenci szczególnie uzdolnieni o średniej ocen co najmniej 4,5 mają prawo studiowania według Indywidualnego Programu Studiów (dalej: IPS) (zał. 2.2) po zaliczeniu pierwszego roku studiów w przypadku studiów I stopnia, zaś studenci studiów II stopnia – po zaliczeniu pierwszego semestru. IPS daje studentom możliwość rozszerzenia zakresu wiedzy w ramach studiowanego kierunku lub specjalności, a także udział w projektach badawczych. Dzięki funkcjonującemu na UMCS Programowi Dwutorowej Kariery UMCS uzyskują wsparcie studenci o wybitnych osiągnięciach w wymiarze ogólnopolskim lub międzynarodowym.

Studenci realizujący szerszą niż standardową ścieżkę kształcenia (drugi kierunek studiów), odbywający część studiów poza Uniwersytetem, wychowujący dziecko, z niepełnosprawnościami lub przewlekle chorzy, korzystający z urlopu ze względów zdrowotnych oraz szczególnie zaangażowani w działalność na rzecz środowiska akademickiego mogą skorzystać z Indywidualnej Organizacji Studiów (dalej: IOS) (zał. 2.3). Po uzyskaniu zgody Prodziekana ds. studenckich ustalają indywidualne terminy i sposoby realizacji obowiązków, wynikających z programu studiów, np. zmiany grup zajęciowych, częściowej nieobecności studenta na zajęciach i podjęcie indywidualnego trybu realizacji treści, w uzgodnieniu z prowadzącym zajęcia. Uzyskanie zgody na IOS nie zwalnia z obowiązku osiągnięcia efektów uczenia się określonych w programie studiów.

Tabela 2.4 Studenci z IOS na I stopniu Bezpieczeństwo Narodowe

	Stacjonarne	niestacjonarne
2021/2022	0	1
2022/2023	2	0
2023/2024	7	1

Tabela 2.5 Studenci z IOS na II stopniu Bezpieczeństwo Narodowe

	Stacjonarne	niestacjonarne
2021/2022	0	0
2022/2023	4	2
2023/2024	5	2

Wydział przygotowany jest także do przyjmowania studentów z niepełnosprawnością. Jednym z elementów tego przygotowania jest przystosowanie przestrzeni dydaktycznej m.in. dla osób z niepełnosprawnością fizyczną – wejście do budynku zaopatrzone jest w podjazd dla wózków inwalidzkich, korytarze są szerokie, wejścia do pomieszczeń umożliwiają wjazd osobom na wózkach inwalidzkich, w budynku są dwie windy. Studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe mogą korzystać z usług Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego. Biuro zapewnia studentom i doktorantom pomoc asystenta w czynnościach związanych z nauką, których nie są w stanie wykonać samodzielnie. Więcej szczegółów dot. dostosowania budynku do wymagań osób z niepełnosprawnościami w kryterium nr 5.

Tabela 2.6 Liczba studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe posiadających orzeczenie o niepełnosprawności

	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Stacjonarne	1	1	2	1	1
Niestacjonarne	0	1	1	0	0

2.7. Harmonogram realizacji programu studiów

Kalendarz roku akademickiego jest ściśle definiowany przez JM Rektora, uwzględniając podział na okresy zajęć dydaktycznych i sesje egzaminacyjne. Taka struktura czasowa ma na celu umożliwienie studentom efektywnego pozyskiwania wiedzy, rozwijania umiejętności i kompetencji oraz przygotowania się do egzaminów. W ramach tego kalendarza, zajęcia dydaktyczne są planowane wyłącznie w okresach objętych czasem zajęć dydaktycznych, aby zapewnić spójność i konsekwencję w procesie nauczania i nauki. Zajęcia dydaktyczne na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku w godz. 8:00-21:10 w blokach dwugodzinnych. Należy jednak podkreślić, że najczęściej kończą się do przedostatniej godziny zajęć, czyli do 19.30. Zajęcia dydaktyczne na studiach niestacjonarnych odbywają się od soboty do niedzieli w godz. 8.30-20.05 w weekendy zjazdowe. Należy podkreślić, że w planach zajęć czasami przewidziane są przerwy lub wcześniejsze zakończenie zajęć, np. o 18.30.

Harmonogram zajęć na dany semestr jest upubliczniany przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem przed rozpoczęciem semestru na stronie internetowej Wydziału. Studenci studiów stacjonarnych pracują w kontakcie bezpośrednim z wykładowcami zazwyczaj 4 – 5 dni w tygodniu. Średnie obciążenie tygodniowe na studiach stacjonarnych I stopnia wynosi na I roku studiów 6 godzin dydaktycznych dziennie. Mniejsza liczba godzin na ostatnim roku studiów licencjackich związana jest z przygotowaniem przez studentów pracy dyplomowej. Na studiach drugiego stopnia studenci realizują średnio w ciągu dnia po 5 godzin dydaktycznych przez pierwsze trzy semestry, zaś podczas ostatniego semestru – średnio 3 godziny dziennie. Czas po zajęciach studenci przeznaczają na samodzielne zdobywanie wiedzy oraz ukończenie pracy magisterskiej i przygotowanie się do egzaminu magisterskiego.

Studenci studiów niestacjonarnych realizują mniej godzin w kontakcie bezpośrednim z wykładowcami niż studenci na studiach stacjonarnych, to zajęcia odbywają się tylko w weekendy, więc obciążenie godzinowe jest znacznie większe.

2.8. Liczebność grup

Liczebność grup studenckich jest uregulowana przepisami organizacyjnymi. Dla grup ćwiczeniowych określono maksymalną liczbę 35 osób, dla grup konwersatoryjnych 25 oraz lektoratów 20 osób. Natomiast grupy seminaryjne na studiach I i II stopnia mogą liczyć nie więcej niż 6 osób. Ta precyzyjna regulacja ma istotny wpływ na jakość prowadzonych zajęć. Bez względu na sposób przeprowadzenia zajęć (zdalne czy stacjonarne), liczebność grup jest stała, co umożliwia kontynuację aktywnej współpracy między nauczycielami a studentami. Po zakończeniu poszczególnych semestrów dochodzi do weryfikacji liczebności grup i ewentualnego jej dostosowania do liczby studentów.

2.9. Praktyki zawodowe

Podstawą prawną organizacji i odbywania praktyk objętych planem studiów na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie jest Zarządzenie Rektora UMCS nr 59/2023 ⁴ procedura obsługi

⁴<https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,zarzadzenie-nr-59-2023-rektora-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-1-sierpnia-2023-w-sprawie-zasad-organizacji-i-odbywania-praktyk-zawodowych>

praktyk odbywa się za pomocą Systemu Obsługi Praktyk (SOP), w którym dokonywana jest rejestracja miejsca praktyki, przygotowanie umowy/deklaracji na praktykę, a także zaliczenie praktyki na podstawie przedstawionego przez studenta Zaświadczenia o ukończeniu praktyki.

Internetowy System Obsługi Praktyk został opracowany i wprowadzony w związku z reformą w zakresie zarządzania praktykami obowiązkowymi prowadzoną w Uczelni w ramach projektu „Nowoczesny Model Zarządzania w UMCS”. Głównym celem wprowadzenia Systemu jest poprawienie komunikacji pomiędzy wszystkimi interesariuszami procesu zarządzania praktykami (studentami, dziekanatami i opiekunami praktyk) i stworzenie dla ich potrzeb jednolitego zbioru dokumentów związanych z realizacją praktyk w Uczelni. Dla potrzeb ujednoczenia i wsparcia obsługi praktyk przygotowane zostały wzory najważniejszych dokumentów związanych z praktykami (zał. 2.4 Regulamin praktyk, 2.5 Praktyki - Zaświadczenie. I st., 2.5. Praktyki - Zaświadczenie II st.), które są zamieszczone w SOP. System wprowadził jednolitą ścieżkę obiegu dokumentów związanych z praktykami w Uczelni i umożliwił wszystkim uczestnikom procesu śledzenie postępu realizacji praktyki danego studenta.

Zgodnie z Regulaminem praktyk zawodowych studentów na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, Student jest zobowiązany do odbycia jednej praktyki zawodowej na pierwszym stopniu studiów i jednej praktyki zawodowej na drugim stopniu studiów. Wyboru miejsca praktyki dokonuje student w porozumieniu z daną instytucją i opiekunem praktyk z ramienia Wydziału.

Praktyki zawodowe studenci odbywają w strukturach administracji rządowej i samorządowej oraz instytucjach i przedsiębiorstwach zajmujących się problematyką bezpieczeństwa. Student zawiera tzw. umowę indywidualną ze wskazaną przez siebie instytucją zaaprobowaną uprzednio przez opiekuna praktyk. Praktyka może się również odbywać na podstawie deklaracji.

Celem praktyki zawodowej jest:

- a) zapoznanie się ze strukturą i funkcjonowaniem instytucji oraz specyfiką pracy jej poszczególnych komórek;
- b) zapoznanie się z aktami prawnymi stanowiącymi podstawę działalności danej instytucji;
- c) współuczestniczenie w pracach instytucji w wykonywaniu różnych zadań zleconych przez zakładowego opiekuna praktyk.

Przykładowo, student, który odbywa praktykę w Komendzie Policji, czy w jednostce PSP, znajduje się pod opieką osoby odpowiedzialnej za odbywanie praktyki w instytucji, oraz za realizację założonych efektów uczenia się. Działania studenta w ramach danej instytucji są dostosowane do specyfiki instytucji, jej misji, infrastruktury oraz wymagań praktykodawcy.

Praktyka zawodowa trwa: 3 tygodnie (120 godzin) w czasie studiów I stopnia i 3 tygodnie (120 godzin) w czasie studiów stopnia II. Po odbyciu praktyki Student powinien uzyskać zaliczenie na ocenę. Zaliczenie praktyki odbywa się na podstawie zaświadczenia o odbytej praktyce, zawierającego ocenę przedstawiciela Praktykodawcy, czuwającego nad merytorycznym przebiegiem praktyki. Więcej szczegółów dot. praktyk zawodowych znajduje się w sylabusach w zał. 2.6. Studenci posiadający IOS lub ITS, a także w wyjątkowych sytuacjach pozostali studenci mają prawo odbycia praktyki w innym terminie po uzyskaniu zgody Prodziekana ds. studenckich i Opiekuna praktyk. Termin odbywania praktyk nie może kolidować z zajęciami dydaktycznymi. Praktykant realizujący praktykę jest zobowiązany do wyboru Praktykodawcy, którego profil lub zakres działalności pozwala osiągnąć efekty kształcenia oraz jest spójny z wyborem specjalizacji w ramach kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.

W ramach praktyki Studentowi może być zaliczona praca zarobkowa, w tym także praca wykonywana za granicą, pod warunkiem, że jej charakter spełnia wymagania programu praktyki

zawodowej. Prodziekan ds. Studenckich Wydziału Politologii i Dziennikarstwa może zaliczyć praktykę na podstawie udokumentowanej pracy zawodowej lub innej działalności, jeśli zostały osiągnięte efekty kształcenia przewidziane dla tej praktyki w programie kształcenia, co wynika z Regulaminu Praktyk.

Obowiązkiem instytucji przyjmującej Praktykanta (Praktykodawcy) jest: wyznaczenie zakładowego opiekuna praktyk; zapewnienie pełnego wymiaru czasu praktyki (pracy); umożliwienie zapoznania się ze strukturą organizacyjną danej instytucji (za wyjątkiem komórek objętych tajemnicą państwową); zapoznanie Praktykanta z zakresem obowiązków; kontrola sumienności, punktualności i fachowości Praktykanta w wykonywaniu zadań; dopuszczanie Praktykanta – w miarę możliwości i pod odpowiednią kontrolą – do realizacji samodzielnych zadań; zapewnienie Praktykantowi warunków socjalnych i BHP na ogólnie przyjętych zasadach w jednostce przyjmującej na praktyki; wystawienie Praktykantowi zaświadczenia o odbyciu praktyk, które potwierdzi czas i profil praktyki, a także oceni jej przebieg.

Praktyka jest traktowana tak samo jak każdy inny przedmiot realizowany przez studenta w trakcie procesu kształcenia. Przerwanie odbywania praktyki jest równoznaczne z tym, że student nie odbył praktyki. Brak zaliczenia praktyki w wyznaczonym terminie powoduje konsekwencje wynikające z Regulaminu Studiów. Zaliczenia praktyki dokonuje opiekun praktyk z ramienia Wydziału. Zaliczenie praktyki dokonywane jest na ocenę. Praktykant nie otrzymuje wynagrodzenia ze strony Uczelni za odbytą praktykę zawodową.

Zaliczenia praktyki zawodowej dokonuje się na podstawie zaświadczenia o odbytej praktyce. Dokument ten zawiera efekty uczenia się, które są przewidziane dla realizacji praktyk zawodowych na I i II stopniu studiów. Praktykodawca ocenia, w jakim zakresie praktykant zrealizował efekty uczenia się oraz wystawia ocenę studentowi za odbytą praktykę.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 2:

Na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe po uwzględnieniu uwag studentów oraz zespołu programowego, wykładowcami i interesariuszami są praktycy - przedstawiciele służb mundurowych (WOT, Straż Pożarna), pracownicy sektora IT czy medycy. Odgrywają oni ważną rolę w studiach dotyczących bezpieczeństwa narodowego, przynosząc ze sobą bogate doświadczenie z pracy w różnych dziedzinach związanych z bezpieczeństwem, takimi jak służby specjalne, wojsko, administracja publiczna, czy też sektor prywatny. Ich udział w procesie dydaktycznym dodaje praktycznego wymiaru i pozwala na lepsze zrozumienie realnych wyzwań i zagrożeń, z jakimi państwa mogą się zmagać. Uczestniczą oni w studiach Bezpieczeństwa Narodowego na kilka sposobów:

- Wykładowcy - Praktycy mogą być zaproszeni jako goście specjalni lub wykładowcy, aby dzielić się swoim doświadczeniem i wiedzą z zakresu bezpieczeństwa narodowego. Ich praktyczne doświadczenia mogą uzupełnić teoretyczne aspekty omawiane na zajęciach (mgr, ratownik pola walki Damian Duda, sierżant sztabowy Krzysztof Kołtun, ppor. Dariusz Paszkowski)
- Studenci-praktycy: w niektórych sytuacjach istnieje możliwość uczestnictwa studentów - praktyków, którzy mogą równocześnie pracować i studiować. Prowadzą oni szkolenia strzeleckie na wydziałowej strzelnicy (Karol Werens, Aleksandra Kramek – WOT).
- Seminaria i warsztaty: Praktycy uczestniczą i są zapraszani jako prelegenci na seminaria i warsztaty organizowane w ramach programów studiów. Ich udział może ułatwić studentom zrozumienie złożonych problemów bezpieczeństwa narodowego poprzez przykłady praktyczne, np. Forum Bezpieczeństwa, Ogólnopolska Konferencja Naukowa Bezpieczeństwo Zdrowotne, szkolenia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej.

Dzięki udziałowi Praktyków w studiach bezpieczeństwa narodowego, studenci mogą uzyskać wartościową wiedzę i umiejętności, które są niezbędne do skutecznego działania w obszarze bezpieczeństwa narodowego.

Studia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe są również urozmaicone w wymiarze obszarów tematycznych i obejmują szeroki zakres treści, które pomagają studentom zrozumieć różnorodne

aspekty bezpieczeństwa narodowego . Oto kilka przykładów urozmaiconej treści, jakie mogą być zawarte w programach studiów tego kierunku:

- *Teoria i historia bezpieczeństwa narodowego*: Studenci poznają kluczowe teorie, koncepcje i modele dotyczące bezpieczeństwa narodowego oraz analizują historyczne konteksty i przypadki, które kształtowały dzisiejsze wyzwania bezpieczeństwa.
- *Bezpieczeństwo międzynarodowe*: Programy obejmują zazwyczaj naukę o relacjach międzynarodowych, geopolityce, dyplomacji i konfliktach międzynarodowych, aby zrozumieć globalne konteksty i wpływy na Bezpieczeństwo Narodowe.
- *Bezpieczeństwo wewnętrzne*: Studenci zgłębiają kwestie związane z bezpieczeństwem wewnętrznym, takie jak terroryzm, przestępczość zorganizowana, cyberbezpieczeństwo, migracje, czy też zagrożenia dla infrastruktury krytycznej.
- *Bezpieczeństwo militarno-obronne*: Tematyka ta obejmuje zagadnienia związane z wojskowością, strategią obronną, analizą zagrożeń militarnych oraz przemysłem zbrojeniowym.
- *Prawo i etyka w bezpieczeństwie*: W ramach tych zajęć studenci uczą się o międzynarodowym prawie humanitarnym, prawie międzynarodowym, a także o etycznych aspektach podejmowania decyzji w obszarze bezpieczeństwa narodowego.
- *Zarządzanie kryzysowe*: Kursy te skupiają się na strategiach zarządzania kryzysowego i zarządzania w sytuacjach kryzysowych, planowaniu reakcji na sytuacje kryzysowe oraz koordynacji działań w sytuacjach zagrożeń dla bezpieczeństwa.
- *Komunikacja i negocjacje w kontekście bezpieczeństwa*: Studenci uczą się umiejętności skutecznej komunikacji, negocjacji i budowania relacji w kontekście bezpieczeństwa narodowego, co jest istotne zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym.
- *Analiza danych i technologie wspomagające bezpieczeństwo*: Programy te mogą również zawierać kursy z zakresu analizy danych, sztucznej inteligencji, technologii informatycznych oraz innych narzędzi wspomagających działania związane z bezpieczeństwem.
- *Zagrożeń dla bezpieczeństwa zdrowotnego*: w ramach tego kursu studenci zgłębiają wiedzę dotyczącą podstaw epidemiologii, bioterroryzmu a także działania w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia.

Dzięki tak urozmaiconej treści, studenci uzyskują kompleksową wiedzę i umiejętności potrzebne do zrozumienia, analizy i reagowania na różnorodne zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego w dzisiejszym świecie.

Elastyczność nauczania na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe odnosi się do możliwości dostosowania programu studiów do zmieniających się potrzeb i warunków w obszarze bezpieczeństwa narodowego oraz preferencji studentów. Elastyczność na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe przejawia się w:

- *Możliwość zdalnego uczenia się w sytuacjach wyjątkowych*: Współczesne programy studiów coraz częściej oferują opcję zdalnego uczenia się w określonych sytuacjach np. zagrożenia epidemicznego.
- *Projekty badawcze i praktyczne*: Studenci mogą mieć okazję uczestniczyć w różnego rodzaju projektach badawczych, symulacjach kryzysowych, praktykach zawodowych czy stażach, co pozwala im zdobywać praktyczne doświadczenie i stosować w praktyce zdobytą wiedzę, np. Forum Bezpieczeństwa, szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej.
- *Indywidualne podejście do nauczania*: Nauczyciele mogą stosować różnorodne metody nauczania, takie jak dyskusje, studia przypadków, projekty grupowe czy prace badawcze, aby dostosować proces nauczania do różnorodnych stylów i potrzeb uczenia się studentów.

- Rozbudowana oferta edukacyjna: Programy studiów mogą obejmować nie tylko tradycyjne zajęcia w formie wykładów i seminariów, ale także warsztaty, konferencje, wyjazdy studyjne czy gry symulacyjne, które mogą wzbogacić doświadczenie edukacyjne studentów.

Dzięki elastyczności na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, studenci mają możliwość dostosowania swojego programu nauki do swoich potrzeb i celów, co sprzyja bardziej efektywnej nauce i osiągnięciu lepszych rezultatów.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę: Uchwała Nr 574/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 września 2018 roku.

L.p.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Brak zaleceń.	

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

3.1. Rekrutacja

Rekrutacja na kierunek Bezpieczeństwo Narodowe studia I i II stopnia (stacjonarne i niestacjonarne) prowadzona jest wyłącznie w trybie internetowej rejestracji kandydatów w Systemie Obsługi Rekrutacji (tzw. SOR)⁵ według zasad przyjętych na UMCS. System rekrutacji kandydatów na kierunek Bezpieczeństwo Narodowe studia I i II stopnia (stacjonarne i niestacjonarne) wynika z *Uchwały Nr XXV – 18.2/22 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia wyższe na rok akademicki 2023/2024*⁶ w poprzednich latach również rokrocznie aktualizowanej (w nadchodzącej rekrutacji *Uchwały Nr XXV – 27.35/23 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 28 czerwca 2023 r. w sprawie warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia wyższe na rok akademicki 2024/2025*).

Zgodnie z §8 powyższej uchwały postępowanie rekrutacyjne przeprowadza Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna powoływana przez Dziekana, w skład której wchodzi przewodniczący, zastępca przewodniczącego (fakultatywnie), sekretarz/e w liczbie nie większej niż dwóch oraz przedstawiciel wydziałowego samorządu studentów delegowany przez właściwą radę wydziałową samorządu studentów. Bieżący nadzór nad przebiegiem rekrutacji sprawuje powoływany przez Rektora Pełnomocnik ds. rekrutacji.

Na stronie internetowej UMCS w zakładce *Kandydat oraz na* uczelnianym portalu rekrutacyjnym⁷, a także na stronie Wydziału Politologii i Dziennikarstwa w zakładce *Rekrutacja*⁸ a także w serwisach

⁵ <https://irk.umcs.pl/pl/>

⁶ <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,uchwala-nr-xxv-18-2-22-senatu-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-29-czerwca-2022-r-w-sprawie-warunkow-trybu-oraz-terminu-rozporozczenia-i-zakonczenia-rekrutacji-na-studia-wyzsze-na-rok-akademicki-2023-2024,119169.htm>

⁷ <https://irk.umcs.pl/pl/>

⁸ <https://www.umcs.pl/pl/rekrutacja-2024,27332.htm>

społecznościowych, takich jak YouTube czy Facebook (oraz w okresie trwania rekrutacji także w aplikacji Instagram)⁹ kandydaci na studia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe znajdą aktualne informacje dotyczące oferty kształcenia oraz etapów procesu rekrutacyjnego na dany rok akademicki. Kandydaci znajdą tu również dane kontaktowe do pracowników z Biura Rekrutacji UMCS, udzielających informacji w językach polskim, angielskim, ukraińskim i rosyjskim. Na stronie Wydziału znajduje się opis kierunku i specjalności oraz informacje dotyczące terminarza rekrutacyjnego, miejsca składania dokumentów, zasad kwalifikacji i wymaganych dokumentów.

Dopuszczenie do postępowania kwalifikacyjnego możliwe jest tylko wtedy, gdy kandydat dokona rejestracji i wyboru kierunku studiów w systemie SOR oraz wprowadzi do tego systemu swoje wyniki ze świadectwa dojrzałości albo świadectwa dojrzałości i zaświadczenia o wynikach egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów lub właściwej oceny ze studiów wyższych stanowiącej podstawę kwalifikowania (ocena na dyplomie), ponadto uiszczyć opłatę rekrutacyjną. Pomocne dla kandydatów mogą być informacje zamieszczone na stronie UMCS oraz Wydziału *Instrukcja dla kandydata* („Rekrutacja krok po kroku”¹⁰) dotyczące sposobu rejestracji (w tym utworzenia konta oraz zapisania się na wybrany kierunek studiów).

Postępowanie rekrutacyjne prowadzone jest oddzielnie dla studiów I i II stopnia. O przyjęciu kandydata na I rok studiów I stopnia na studia stacjonarne na kierunek Bezpieczeństwo Narodowe decyduje liczba punktów uzyskanych podczas postępowania kwalifikacyjnego z dwóch wybranych przedmiotów: geografia, historia, język obcy nowożytny, język polski, matematyka, wiedza o społeczeństwie. Laureaci i finaliści olimpiad przyjmowani są według zasad określonych przez Senat UMCS *Uchwała Nr XXIV – 22.22/18 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie uprawnień przysługujących laureatom i finalistom olimpiad stopnia centralnego oraz laureatom konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich, przy ubieganiu się o przyjęcie na I rok studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*¹¹. Kandydaci na studia będący laureatami bądź finalistami olimpiad przedmiotowych stopnia centralnego muszą przedstawić zaświadczenie z Komitetu Głównego Olimpiady bezpośrednio na Wydziale przed zakończeniem terminu rejestracji internetowej.

Poza wynikami standardowego egzaminu maturalnego, w przeliczeniach na punkty rekrutacyjne, mogą być uwzględnione wyniki matury międzynarodowej IB (International Baccalaureate) oraz oceny z dyplomów kandydatów spoza terytorium RP (Republika Białorusi, Federacja Rosyjska, Ukraina, kraje Unii Europejskiej, Stany Zjednoczone Ameryki, Kanada). Zasady przyjmowania cudzoziemców na

⁹ UMCS, YouTube, <https://www.youtube.com/@UMCStube>; Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS, Facebook, <https://www.facebook.com/WPiDUMCS> oraz wpid_umcs, Instagram, https://www.instagram.com/wpid_umcs/

¹⁰ Rekrutacja krok po kroku, <https://rekrutacja.umcs.pl/studia-i-stopnia/rekrutacja-krok-po-kroku/>

¹¹ <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,uchwala-nr-xxiv-22-22-18-senatu-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-19-grudnia-2018-r-w-sprawie-uprawnien-przyslugujacych-laureatom-i-finalistom-olimpiad-stopnia-centralnego-oraz-laureatom-konkursow-miedzynarodowych-i-ogolnopolskich-przy-ubieganiu-sie-o-przyjecie-na-i-rok-studiow-pierwszego-stopnia-i-jednolitych-studiow-magisterskich-na-universytecie-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie,72567.chtm>. Od postępowania rekrutacyjnego na rok akademicki 2023/2024 - UCHWAŁA Nr XXV – 18.3/22 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie uprawnień przysługujących laureatom i finalistom olimpiad stopnia centralnego oraz laureatom konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich, przy ubieganiu się o przyjęcie na I rok studiów pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie ze zm., <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,uchwala-nr-xxv-18-3-22-senatu-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-29-czerwca-2022-r-w-sprawie-uprawnien-przyslugujacych-laureatom-i-finalistom-olimpiad-stopnia-centralnego-oraz-laureatom-konkursow-miedzynarodowych-i-ogolnopolskich-przy-ubieganiu-sie-o-przyjecie-na-i-rok-studiow-pierwszego-stopnia-i-jednolitych-magisterskich-na-universytecie-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie,119174.chtm>

studia na UMCS określa załącznik nr 2 do *Uchwały XXV-18.2/22 SENATU UMCS w Lublinie z dnia 29 czerwca 2022r.*¹².

Liczba punktów rekrutacyjnych stanowi podstawę do przygotowania i ogłoszenia list rankingowych i list osób zakwalifikowanych na kierunek w ramach limitów miejsc. Rekrutacja kandydatów na I rok studiów I stopnia na studia niestacjonarne na kierunek Bezpieczeństwo Narodowe odbywa się na podstawie złożonego kompletu dokumentów do wyczerpania limitu miejsc.

O przyjęcie na kierunek Bezpieczeństwo Narodowe studia II stopnia stacjonarne oraz niestacjonarne mogą ubiegać się kandydaci, którzy posiadają dyplom ukończenia studiów I stopnia lub jednolitych studiów magisterskich. Kandydaci (zarówno na studia stacjonarne, jak i niestacjonarne) przyjmowani są podstawie złożonego kompletu dokumentów do wyczerpania limitu miejsc.

Uczelnia zapewnia osobom z niepełnosprawnościami warunki do pełnego uczestnictwa w procesie rekrutacji na kierunek Bezpieczeństwo Narodowe, a następnie w całym procesie kształcenia. Kandydaci na studia mogą liczyć na bezpłatny transport na uczelnię celem dostarczenia dokumentów oraz wsparcie w procesie rekrutacji w postaci tłumacza języka migowego lub asystenta dydaktycznego. W razie potrzeby kandydaci kontaktują się z Zespołem ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami¹³.

3.2. Osiągnięcie efektów uczenia się - weryfikacja

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się określone są w *Regulaminie Studiów UMCS*¹⁴. Określa on w szczególności prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem etapów studiów i finalizacją procesu kształcenia.

Efekty uczenia się stanowią nadrzędny element programów studiów dla kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Określają one zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych przewidzianych do uzyskania przez studenta w procesie realizacji całego programu studiów na danym etapie kształcenia. Wydział dąży do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na wszystkich prowadzonych kierunkach studiów stworzony został i ciągle doskonalony jest Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, który dostarcza analiz i wniosków dotyczących funkcjonowania poszczególnych elementów procesu kształcenia oraz wskazuje kierunki działań naprawczych.

Zgodnie z *Zarządzeniem Nr 62/2019 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 29 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowych zadań Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej*¹⁵ w Lublinie na Wydziale funkcjonują współpracujące ze sobą organy (*schemat 1*): Kolegium dziekańskie, Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia a także powoływane dla poszczególnych kierunków studiów Zespoły Programowe pełniące funkcję doradczą i rekomendacyjną dla Dziekana w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia (*Regulamin Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia oraz Zespołów Programowych Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS*)¹⁶. Więcej informacji na ten temat znajduje się w Kryterium 10 Raportu.

¹²<https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,uchwala-nr-xxv-18-2-22-senatu-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-29-czerwca-2022-r-w-sprawie-warunkow-trybu-oraz-terminu-rozpozecia-i-zakonczenia-rekrutacji-na-studia-wyzsze-na-rok-akademicki-2023-2024,119169.chtm>

¹³ <https://www.umcs.pl/pl/zespol-ds-wsparcia-osob-z-niepelnosprawnosciam,3222.htm>

¹⁴ <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,uchwala-nr-xxiv-26-5-19-senatu-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-24-kwietnia-2019-r-w-sprawie-regulaminu-studiow,77204.chtm>

¹⁵ <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,zarzadzenie-nr-62-2019-rektora-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-29-listopada-2019-r-w-sprawie-szczegolowych-zadan-wewnetrznego-systemu-zapewnienia-jakosci-ksztalcenia-w-universytecie-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie,84599.chtm>

¹⁶ <https://www.umcs.pl/pl/wydzialowy-zespol-ds-jakosci-ksztalcenia,13943.htm>

Podczas posiedzeń wymienionych wyżej organów jakości kształcenia opiniowane są m.in. sprawy z zakresu: tworzenia nowych kierunków oraz zmian programowych na kierunkach studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych, wykazów przedmiotów fakultatywnych, wykazów zajęć seminaryjnych, uchwał rekrutacyjnych, tematów prac dyplomowych, procedur dydaktycznych, pytań egzaminacyjnych obowiązujących na egzaminach dyplomowych czy regulaminów praktyk zawodowych. Mając na uwadze współpracę z otoczeniem społecznym i gospodarczym istotnym elementem pracy Zespołów Programowych jest konsultowanie i opiniowanie w zakresie jakości kształcenia realizowanych programów studiów oraz ewentualnych zmian z Interesariuszami Zewnętrznymi (zał. 3.1)

Na Wydziale obowiązującym dokumentem są *Efekty uczenia się na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS (zał. 3.4)*. Określanie efektów dla kierunku, monitorowanie ich realizacji (efekty etapowe i końcowe), weryfikacja (w tym efekty uzyskiwane podczas praktyk), potwierdzanie ich osiągnięć, zgodnie z którym po zakończeniu semestru prowadzący zajęcia/koordynatorzy przedmiotów zobowiązani są do przeglądu efektów uczenia się oraz metod ich weryfikacji. Podsumowanie to staje się podstawą ewentualnych modyfikacji efektów uczenia się. Prowadzący mogą również zgłaszać Zespołowi Programowemu swoje propozycje dotyczące modyfikacji kierunkowych efektów uczenia się. Zespół Programowy podsumowuje ukończony rok akademicki w oparciu m.in. o uwagi koordynatorów przedmiotów, studentów, pracowników hospitujących zajęcia, wyniki ankiet studenckich. Skutkiem podsumowania może być propozycja modyfikacji kierunkowych efektów uczenia się kierowana do zaopiniowania Wydziałowemu Zespołowi Jakości Kształcenia.

Elementem weryfikacji efektów uczenia się a zarazem ich monitorowania jest możliwość przeprowadzania na Wydziale hospitacji zajęć dydaktycznych/praktyk a także po każdym semestrze wnikliwa analiza wyników anonimowych ankiet studenckich (Ankiety Oceny Zajęć)¹⁷ dotyczących oceny poszczególnych zajęć.

Podczas hospitacji zajęć szczególną uwagę zwraca się na ich: poprawność merytoryczną, trafność doboru i zastosowania metod dydaktycznych, wykorzystanie środków dydaktycznych, strukturę zajęć, stopień realizacji celów zajęć, odniesienie do założonych efektów uczenia się, powiązanie z sylabussem zajęć czy stopień zainteresowania studentów *Regulamin hospitacji zajęć dydaktycznych Wydziału Politologii i Dziennikarstwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej* (zał. 10.5)

Z kolei wyniki Ankiety Oceny Zajęć dydaktycznych przez studentów (prowadzonej na podstawie *Zarządzenia Nr 30/2020 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 22 kwietnia 2020 r. w sprawie prowadzenia badań jakości kształcenia w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*¹⁸) po opracowaniu są dostępne dla wykładowcy i jego bezpośredniego przełożonego, w całości natomiast dla Władz dziekańskich Wydziału. W ankiecie studenci przekazują swoje opinie m.in. na temat tego, czy zastosowane formy kształcenia były dostosowane do przekazywanych treści, czy prowadzący udzielał wsparcia w wykonywaniu zadań i przyswajaniu treści, czy sposób prowadzenia zajęć stwarzał warunki do aktywności i zaangażowania, czy kryteria oceny pracy podczas zajęć były jasno określone. Wyniki ankiet są monitorowane przez Dziekana i Prodziekana Wydziału (indywidualnie i zbiorczo) a także Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia i Kolegium Dziekańskie (zbiorczo). Analiza, w tym porównanie bieżących wyników ankiet z ubiegłorocznymi pozwala zidentyfikować zwłaszcza skrajne podejścia wykładowców oraz niepokojące sygnały dotyczące organizacji czy sposobu prowadzenia zajęć. W takich przypadkach podejmowane są odpowiednie działania Dziekana i Prodziekana Wydziału. Uwagi dotyczące funkcjonowania samego systemu ankietowania, ale i spostrzeżenia dotyczące ocen są także przedmiotem dyskusji na Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia oraz Kolegium Dziekańskiego.

¹⁷<https://www.umcs.pl/pl/ankieta-oceny-zajec,3157.htm>

¹⁸<https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,zarzadzenie-nr-30-2020-rektora-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-22-kwietnia-2020-r-w-sprawie-prowadzenia-badan-jakosci-ksztalcenia-w-universytecie-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie,89849.chtm>

Warto nadmienić o prowadzonej stałej praktyce zachęcania (bezpośredniego oraz poprzez informacje na stronie Wydziału¹⁹ czy na profilu Wydziału na Facebooku) studentów do wypełniania wspomnianych ankiet po każdym semestrze (ankieta jest dostępna na [USOSweb](#) oraz w aplikacji Mobilny USOS UMCS), a także co semestralnym wyróżnianiu przez Dziekana²⁰ oraz Rektora UMCS dyplomami Homo Didacticus (zał. 4.3) wykładowców najwyższej ocenionych w tychże ankietach, przy jednocześnie prowadzonych indywidualnych rozmowach z wykładowcami najniższej ocenionymi (działania naprawcze).

Stosowane metody weryfikacji efektów uczenia się umożliwiają monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Sposoby te wynikają ze specyfiki zajęć i są zgodne z zapisami w sylabusach, do których każdy student ma dostęp w Uniwersyteckim Systemie Obsługi Studiów (USOS).

Weryfikacja i ocena stopnia osiągania efektów uczenia się na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe obejmuje wszystkie kategorie efektów: wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Jej podstawowym elementem jest sprawdzenie, czy wszystkie z zakładanych efektów kierunkowych są przewidziane do realizacji poprzez system przedmiotów programowych. Efekty są weryfikowane przez bieżącą ocenę pracy studenta w trakcie zajęć, prace etapowe, zadania cząstkowe, zadania problemowe, kolokwia. Na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe do weryfikacji wiedzy stosuje się najczęściej egzaminy pisemne i ustne, kolokwia, testy wiedzy, prace pisemne, prezentacje multimedialne czy prace zaliczeniowe. Do weryfikacji umiejętności najczęściej wykorzystywane są egzaminy pisemne i ustne, aktywność na zajęciach, udział w dyskusji, kolokwia, zaliczenia ustne, prace pisemne, prezentacje multimedialne, analizy przypadków. W zakresie weryfikacji kompetencji społecznych stosuje się najczęściej zaliczenia ustne, prezentacje, prace pisemne, analizy przypadków, aktywność na zajęciach, udział w dyskusji, zadania wykonywane podczas pracy grupowej. Sposób weryfikacji dobierany jest indywidualnie do omawianych treści i efektów uczenia się.

Integralną częścią kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe jest praktyka zawodowa realizowana w wymiarze określonym w planie studiów, której celem jest osiągnięcie efektów uczenia się przypisanych do danego poziomu studiów. Student jest zobowiązany do odbycia jednej praktyki zawodowej na pierwszym stopniu studiów i jednej praktyki zawodowej na drugim stopniu studiów zgodnie z *Regulaminem praktyk zawodowych studentów Wydziału Politologii i Dziennikarstwa kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, zał. nr 3 do Uchwały Nr 1/2/2022/WZJK Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia Wydziału Politologii i Dziennikarstwa z dnia 2 grudnia 2022 roku*²¹.

Weryfikacja i ocena osiągniętych przez studenta efektów uczenia się w trakcie realizacji praktyk odbywa się na podstawie zaświadczenia o odbytej praktyce, zawierającego ocenę przedstawiciela Praktykodawcy, czuwającego nad merytorycznym przebiegiem praktyki. Opiekun praktyki ze strony placówki ocenia, w jakim zakresie student/praktykant zrealizował zakładane efekty uczenia się oraz wystawia ocenę studentowi za odbytą praktykę.

Weryfikacji zgodności zakładanych efektów uczenia się dla danej praktyki zawartych w *Zaświadczeniu* o odbytej praktyce z kierunkowymi efektami uczenia się dla tej praktyki dokonuje powołany przez Dziekana Wydziału Opiekun praktyk zawodowych dla danego kierunku studiów. Więcej informacji na temat praktyk znajduje się w Kryterium 2 Raportu.

Pracownicy prowadzący zajęcia dydaktyczne archiwizują dokumentację związaną ze sprawdzaniem i potwierdzaniem osiągnięcia zamierzonych efektów uczenia się. Nauczyciel akademicki prowadzący przedmiot kończący się zaliczeniem lub egzaminem w formie pisemnej

¹⁹ Przykładowo: Ankieta Oceny Zajęć, <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,60,ankieta-oceny-zajec-semestr-zimowy-2023-24,143328.chtm> czy Facebook, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=856877686238556&set=a.540605141199147>

²⁰ <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,60,najlepsi-dydaktycy-w-semestrze-letnim-2022-23,142971.chtm>

²¹ <https://www.umcs.pl/pl/praktyki-zawodowe,2077.htm>

zobowiązany jest do archiwizacji przez co najmniej 3 lata prac zaliczeniowych (egzaminacyjnych). Dotyczy to również prac pisemnych, esejów, testów i zagadnień egzaminacyjnych na egzaminy ustne (*Ocenianie i premiowanie studentów oraz premiowanie absolwentów na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa. Zasady i formy oceny, dokumentowanie ocen, zasady przechowywania kolokwίων, egzaminów, premiowanie*)²².

Na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe stosowane są również metody weryfikacji i oceny osiągniętych przez studenta efektów uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Do tego celu służy Wirtualny Kampus UMCS oraz MS Teams. Przyjęte zasady prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w okresie pandemii COVID-19 umożliwiały weryfikację wszystkich efektów uczenia się. Metody weryfikacji efektów uczenia się prowadzące do zaliczenia zajęć obejmowały m.in. testy i egzaminy pisemne przeprowadzone z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, np. test z ograniczeniem czasowym, projekty, prezentacje, różnego rodzaju prace pisemne. Zaliczenia i egzaminy ustne odbywały się za pośrednictwem wideokonferencji na Wirtualnym Kampusie i na MS Teams umożliwiających synchroniczny kontakt audiowizualny. Dokumentacja z zaliczeń i egzaminów przeprowadzonych w trybie zdalnym jest gromadzona przez Prowadzących zajęcia w formie elektronicznej pliki pdf, excel, word, a także na platformach Teams i Wirtualny Kampus.

Zasady potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną reguluje *Uchwała Nr XXIV – 28.35/19 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 26 czerwca 2019 r. zmieniająca Uchwałę Nr XXIII – 22.3/15 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 28 stycznia 2015r. w sprawie potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*. Na jej podstawie opracowany został dokument *Potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS*)²³, zgodnie z którym Dziekan Wydziału powołuje Wydziałową Komisję ds. potwierdzania efektów uczenia się. Wydziałowa Komisja weryfikuje efekty uczenia się w formie egzaminu teoretycznego lub praktycznego.

Przepisy dotyczące zasad odbywania studiów wyższych zawarte są w Regulaminie studiów na UMCS w Lublinie. Zgodnie z nim, studia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe można podjąć między innymi w wyniku procedury przeniesienia z innej uczelni, pod warunkiem zaliczenia co najmniej pierwszego semestru i spełnienia wszystkich wymogów zawartych w przepisach obowiązujących na poprzedniej uczelni. Podejmując decyzję o przyjęciu, Dziekan określa rok i semestr studiów oraz warunki uzupełnienia przez studenta różnic programowych.

Student może również zmienić kierunek studiów po zaliczeniu co najmniej pierwszego semestru, jeśli różnice programowe umożliwiają przyjęcie na drugi semestr wybranego kierunku lub odpowiedni wyższy. Student może ubiegać się o przeniesienie ze studiów stacjonarnych na niestacjonarne lub ze studiów niestacjonarnych na stacjonarne. Warunkiem przeniesienia jest uznanie przez Dziekana dotychczas osiągniętych przez studenta efektów uczenia się oraz uzyskanych punktów ECTS.

Wydział dba, aby zaliczenia i egzaminy były weryfikacją faktycznej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci są informowani o kryteriach i metodach oceny na pierwszych zajęciach. Wyniki egzaminów i zaliczeń ustnych zgodnie z Regulaminem studiów w UMCS (roz. IV, §23, pkt. 9) przedstawiane są studentom bezpośrednio po ich przeprowadzeniu, a w przypadku egzaminów i zaliczeń pisemnych najpóźniej w ciągu 7 dni od ich przeprowadzenia.

²² <https://www.umcs.pl/pl/ocenie-i-premiowanie-studentow-oraz-premiowanie-absolwentow,13966.htm#page-1>

²³ <https://www.umcs.pl/pl/potwierdzanie-efektow-uczenia-sie-zdobytych-pozza-edukacja-formalna,13970.htm>

3.3. System zaliczenia cyklu dydaktycznego/roku akademickiego

Wszelkie zasady dotyczące zaliczenia semestru/roku studiów określone są w Regulaminie studiów w UMCS (roz. IV, § 23-33). Wszystkie realizowane przez studenta formy zajęć z danego przedmiotu przewidziane w planie studiów kończą się egzaminem lub zaliczeniem na ocenę i są wpisywane do dokumentów przebiegu studiów. Przy zaliczeniu przedmiotów oraz składaniu egzaminów stosuje się następującą skalę ocen: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0), niedostateczny (2,0). Osiągnięcie pozytywnych ocen z przedmiotów w określonym semestrze stanowi warunek promocji na kolejny semestr.

Zasady zaliczania semestru lub roku studentom Wydziału, którzy odbywają część studiów zagranicą w ramach programów wymiany studentów są określane przepisami ogólnymi programu Erasmus+ oraz zaleceniami Narodowej Agencji ds. obsługi programu Erasmus+ oraz Regulaminem studiów UMCS. Podstawowymi dokumentami potrzebnymi do rozliczenia studiów odbywanych zagranicą jest *Porozumienie o programie zajęć (Learning Agreement)* oraz *Wykaz zaliczeń (Transcript of Records)* oraz opcjonalnie, *Karta uznania egzaminów (Exams Recognition Card)*. Podstawowym kryterium wyboru przedmiotów na uczelni przyjmującej jest ekwiwalentność efektów uczenia się osiągniętych przez studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe i uczelni partnerskiej. Więcej na temat programu Erasmus+ w Kryterium nr 7 Raportu.

Odbywanie i zaliczanie części studiów na innych uczelniach krajowych w ramach programu mobilności studentów MOST reguluje Regulamin Programu Mobilności Studentów MOST przyjęty przez KRUP 13 grudnia 1999 r. z późn. zm. Studia w ramach MOST odbywają się w oparciu o indywidualny program studiów, który podlega zatwierdzeniu przez Dziekana Wydziału. Student jest zobowiązany po zakończonym pobycie dostarczyć Dziekanowi *Kartę zaliczeń* z uczelni przyjmującej. Więcej informacji o programach wymiany studenckiej w kryterium 7.

3.4. System dyplomowania

Zasady, warunki oraz tryb dyplomowania zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów. Zasady te określa *Regulamin studiów na UMCS w Lublinie* (rozdz.V, §34-40) oraz Uchwały Senatu (*Uchwała Nr XXIV – 30.23/19 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 16 października 2019 r. w sprawie uszczegółowienia regulaminu studiów na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie dla studentów Wydziału Politologii i Dziennikarstwa*²⁴ oraz *Uchwała Nr XXV – 15.11/22 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXIV-31.8/19 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowych zasad procesu dyplomowania na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie dla studentów Wydziału Politologii i Dziennikarstwa*²⁵) a także obowiązujące *Zasady dyplomowania na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS*²⁶.

Praca dyplomowa jest samodzielnym opracowaniem określonego zagadnienia naukowego lub praktycznego albo dokonaniem technicznym prezentującym ogólną wiedzę i umiejętności studenta związane ze studiami na danym kierunku studiów, poziomie i profilu oraz umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania. Jest ona przygotowywana indywidualnie pod

²⁴ <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2020/0117/105124-111048-xxiv-30-23-19-uszczegolowienie-regulamin-studiow-wp.pdf>

²⁵ <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2022/0404/133612-xxv-15-11-22-uch-w-spr-zasad-dyplomowania-wpid-zm-03-2022-r-rpo.pdf>

²⁶ <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2022/1012/093223-zasady-dyplomowania-na-wpid-od-2022-2023.pdf> dostępne wraz z pozostałymi dokumentami na stronie Wydziału <https://www.umcs.pl/pl/nowe-zasady-2019-,13960.htm#page-1>

kierunkiem opiekuna studenta (promotora). Funkcję opiekuna prac dyplomowych mogą sprawować nauczyciele akademicy posiadający co najmniej stopień naukowy doktora. Praca dyplomowa może mieć formę pracy pisemnej lub zrealizowanego projektu. Przy formułowaniu tematu pracy dyplomowej uwzględnia się specjalność, zainteresowania i preferencje studenta, dostępność i charakter źródeł oraz specyfikę badawczą opiekuna pracy dyplomowej (promotora). Tematy prac dyplomowych zatwierdzane są przez Kolegium Dziekańskie na wniosek promotora nie później niż do końca przedostatniego semestru zajęć seminaryjnych (na studiach I stopnia – V semestr, na studiach II stopnia – III semestr). Prace dyplomowe na studiach I i II stopnia różnią się stopniem samodzielności badawczej oraz stopniem zaawansowania metod badawczych stosowanych przez studenta.

Prace dyplomowe na studiach pierwszego stopnia mają charakter opracowań na poziomie podstawowym. Prace dyplomowe na studiach drugiego stopnia są opracowaniami o charakterze pogłębionym i rozszerzonym. Prace dyplomowe podlegają standardom przyjętym dla pisania prac naukowych w dziedzinie nauk społecznych. Zasady redagowania prac dyplomowych są przedstawiane przez promotorów i omawiane ze studentami podczas seminariów dyplomowych.

Prace dyplomowe podlegają ocenie promotora i recenzenta, według znormalizowanego formularza, zamieszczonego w systemie Archiwum Prac Dyplomowych (APD). Obejmuje on m.in.: zgodność treści pracy z tematem określonym w tytule; ocenę struktury pracy (podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności tez, itp.), ocenę merytoryczną; charakterystykę doboru i wykorzystania źródeł; ocenę formalnej strony pracy (spisu treści, przypisów, wykazów bibliograficznych, kompetencji językowej) i całościową ocenę pracy. Proces dyplomowania wspomagany jest przez Jednolity System Antyplagiatowy (JSA) zintegrowany z systemem Archiwum Prac Dyplomowych (APD), do którego promotor kieruje pracą dyplomową i analizuje wyniki otrzymane z systemu. Kwestie kontroli prac dyplomowych z wykorzystaniem JSA reguluje *Zarządzenie Nr 5/2019 Rektora UMCS z dnia 7 stycznia 2019 r. w sprawie kontroli prac dyplomowych z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego*²⁷ oraz późn. zm. oraz *Zarządzenie Nr 42/2020 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 28 maja 2020 r. zmieniające Zarządzenie Nr 5/2019 Rektora UMCS z dnia 7 stycznia 2019 r. w sprawie kontroli prac dyplomowych z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego* a także *Uchwała Nr 1/35/2021-2022/KD Kolegium Dziekańskiego Wydziału Politologii i Dziennikarstwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 14 czerwca 2022 roku w sprawie wyników podobieństwa uzyskanych w raporcie z badania antyplagiatowego* (zał.3.2).

Proces dyplomowania kończy się egzaminem dyplomowym składanym przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Dziekana, w skład której wchodzi: przewodniczący Komisji – Dziekan, Prodziekan lub samodzielny pracownik naukowy, członkowie Komisji: promotor oraz recenzent. Warunkiem przystąpienia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie przez studenta wszystkich zaliczeń i zdanie wszystkich egzaminów wymaganych programem studiów oraz uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym. Zgodnie z zasadami dyplomowania obowiązującymi na Wydziale zakres egzaminu dyplomowego obejmuje problematykę związaną z pracą dyplomową oraz ustalone zagadnienia kierunkowe i specjalnościowe. Ocena z egzaminu dyplomowego ustalana jest na podstawie odpowiedzi dyplomanta na pytanie dotyczące pracy dyplomowej oraz odpowiedzi na dwa pytania odnoszące się do zagadnień kierunkowych/specjalnościowych. Listy pytań na egzamin dyplomowy dla danego kierunku studiów są opracowane przez Zespoły Programowe i opiniowane przez Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia w porozumieniu z Kolegium Dziekańskim a następnie zatwierdzane przez Senat UMCS. Pytania te dostępne są dla studentów na stronie Wydziału w zakładce Dla studentów/Praca dyplomowa i

²⁷ <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,zarzadzenie-nr-5-2019-rektora-uniwersytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-7-stycznia-2019-r-w-sprawie-kontroli-prac-dyplomowych-z-wykorzystaniem-jednolitego-systemu-antyplagiatowego,73173.chtm>

obrona/Zagadnienia egzaminacyjne – studia I stopnia/Bezpieczeństwo Narodowe²⁸ oraz Zagadnienia egzaminacyjne - studia II stopnia/Bezpieczeństwo Narodowe²⁹. Podstawą obliczenia ostatecznego wyniku studiów są: średnia ocen ze studiów, ocena pracy dyplomowej oraz ocena egzaminu dyplomowego. Ostateczny wynik studiów stanowi suma: 3/5 średniej ocen ze studiów, 1/5 oceny pracy dyplomowej i 1/5 oceny egzaminu dyplomowego, który wyrównywany jest zgodnie z zasadą: do 3,20 - dostateczny (3,0), od 3,21 - dostateczny plus (3,5), przy średniej ocen ze studiów od 3,26, od 3,71 - dobry (4,0), przy średniej ocen ze studiów od 3,51, od 4,21 - dobry plus (4,5), przy średniej ocen ze studiów od 3,76, od 4,51 - bardzo dobry (5,0), przy średniej ocen ze studiów od 4,19 (stanowi o tym § 40 *Regulaminu Studiów w UMCS w Lublinie*).

Zasady i tryb dyplomowania w warunkach epidemicznych w roku akademickim 2020/2021 precyzowało *Zarządzenie Nr 54/2021 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 7 czerwca 2021 r. w sprawie przeprowadzania egzaminów dyplomowych z wykorzystaniem technologii informatycznych w związku z przeciwdziałaniem skutkom rozprzestrzeniania się wirusa SARS-COV-2 wśród członków społeczności Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i dalsze*.³⁰

Prace dyplomowe studentów, które wyróżniają się wysokim merytorycznym poziomem ich przygotowania są na wniosek promotora lub recenzenta pracy i za zgodą studenta (autora pracy) kierowane do dorocznego Wydziałowego Konkursu na najlepsze prace dyplomowe obronione na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe³¹.

3.5. System monitorowania postępy studentów

Na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe systematycznie przeprowadza się monitorowanie progresji studentów poprzez analizowanie liczby kandydatów przyjętych na studia, odsiewu studentów, liczby studentów kończących studia (absolwentów). Dane te są przedmiotem dyskusji członków na posiedzeniach Zespołów Programowych, Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia oraz Kolegium dziekańskiego ukierunkowanej na ewentualne możliwości podjęcia działań naprawczych. Szczególnie znaczący jest odsiew na I roku I stopnia, szczególnie w semestrze zimowym (I semestr) studiów stacjonarnych (tabela).

Tabela 3.1. Kandydaci i absolwenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe studia I stopnia stacjonarne i niestacjonarne

Rok akademicki	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Liczba osób przyjętych na studia stacjonarne/niestacjonarne	122/39	133/31	116/30	115/34
Liczba studentów po 1 semestrze studiów	86/23	95/16	75/13	70/11

²⁸ <https://www.umcs.pl/pl/bezpieczenstwo-narodowe,11145.htm>

²⁹ <https://www.umcs.pl/pl/bezpieczenstwo-narodowe,14887.htm>

³⁰ <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,uchwala-nr-xxiv-Zarz%C4%85dzenie%20Nr%2054/2021%20Rektora%20Uniwersytetu%20Marii%20Curie-Sk%C5%82odowskiej%20w%20Lublinie%20z%20dnia%207%20czerwca%202021%20r.%20w%20sprawie%20przeprowadzania%20egzamin%C3%B3w%20dyplomowych%20z%20wykorzystaniem%20technologii%20informatycznych%20w%20zwi%C4%85zku%20z%20przeciwdzia%C5%82aniem%20skutkom%20rozprzestrzeniania%20si%C4%99%20wirusa%20SARS%E2%80%93COV2%20w%20w%C5%9Br%C3%B3d%20cz%C5%82onk%C3%B3w%20spo%C5%82eczno%C5%9Bci%20Uniwersytetu%20Marii%20Curie-Sk%C5%82odowskiej%20w%20Lublinie.26-5-19-senatu-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-24-kwietnia-2019-r-w-sprawie-regulaminu-studiow,77204.chtm>

³¹ <https://www.umcs.pl/pl/konkursy-na-najlepsze-prace-dyplomowe,14986.htm>

Liczba absolwentów studiów I st. stacjonarne/niestacjonarne	67/13	84/13	69/19	66/8
---	-------	-------	-------	------

Tabela 3.2. Kandydaci i absolwenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe studia II stopnia stacjonarne i niestacjonarne

Rok akademicki	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Liczba osób przyjętych na studia stacjonarne/niestacjonarne	81/38	53/33	54/32	43/23
Liczba studentów po 1 semestrze studiów	58/35	41/26	39/28	21/25
Liczba absolwentów studiów II st. stacjonarne/niestacjonarne	45/27	43/26	28/25	33/24

Według obserwacji Pracowników Dziekanatu oraz analiz Władz dziekańskich powody tak dużego odsiewu to przede wszystkim:

- niepodjęcie studiów przez osoby przyjęte na studia;
- brak zaliczenia semestru;
- przypadki rezygnacji ze studiów spowodowane rozmyślaniami o studiach z rzeczywistością wymagającą opanowania szerokiego zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji;
- sytuacja związana z pandemią Covid-19
- podjęcie pracy zarobkowej

Ważną rolę w zakresie informowania o strukturze i wewnętrznych przepisach obowiązujących w Uniwersytecie, organizacji procesu kształcenia czy utrzymywaniem stałego kontaktu ze starostą roku i studentami (organizowanie spotkań, podczas których poruszane są bieżące sprawy, w tym napotkane przez studentów trudności) na każdym roku studiów, w tym szczególnie na I roku, w kontekście wskazanych wyżej powodów odsiewu, pełni powołany przez Dziekana spośród nauczycieli akademickich Opiekun danego roku i kierunku studiów. Opiekun kierunku po każdym roku przedkłada Dziekanowi (*Sprawozdanie opiekuna roku z zakresu wykonywanych zadań*)³².

Pomocnym dla studentów, szczególnie I roku może być zamieszczony na stronie Wydziału *Przewodnik UMCS*³³, zawierający istotne informacje dotyczące ogólnej organizacji uczelni, w tym roku akademickiego, stypendiów, praktyk oraz staży, wymiany studenckiej, organizacji studenckich czy wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami.

³² Wykaz opiekunów oraz wzór sprawozdania dostępny jest na stronie Wydziału, <https://www.umcs.pl/pl/opiekunowie-kierunkow,11139.htm>

³³ <https://www.umcs.pl/pl/przewodnik-dla-studentow-i-roku,27933.htm>

<https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2023/1012/095331-095424-umcs-przewodnik-dla-studentow-i-roku-2-.pdf>

Monitorowanie stopnia osiągnięcia założonych efektów uczenia się po zakończonym procesie kształcenia jest realizowane przy zastosowaniu różnych instrumentów. Jednym z nich jest monitorowanie losów absolwentów, które realizowane jest systematycznie, a wyniki tego monitoringu wykorzystywane są do przeglądu adekwatności założonych efektów uczenia się do potrzeb rynku pracy oraz doskonalenia procesu kształcenia (ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych - ELA).

Najnowsze wyniki badania ELA dla kierunku Bezpieczeństwo Narodowe są dostępne za rok 2021 (ostatnie badanie). Monitoring losów absolwentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe - studia I stacjonarne stopnia oraz II stopnia w trybie stacjonarnym wskazuje, że względny wskaźnik bezrobocia wśród absolwentów, którzy uzyskali dyplom w 2021 roku wyniósł odpowiednio 0,61 oraz 0,88 (w trybie niestacjonarnym dla I stopnia – 0,79, dla II stopnia – 0,89). Dla porównania wskaźnik bezrobocia absolwentów innych kierunków w dziedzinie nauk społecznych wyniósł na I stopniu - 0,46, natomiast na II stopniu – 0,64.

Z wewnętrznych analiz prowadzonych na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa wynika, że ponad 30% absolwentów studiów I stopnia (tryb stacjonarny) kierunku Bezpieczeństwo Narodowe kontynuuje swą edukację na tymże kierunku również na studiach II stopnia (patrz tabela 3.1). Warto zwrócić uwagę, że część absolwentów poszerza swoją edukację a zatem i możliwości na rynku pracy, wybierając związane tematycznie z kierunkiem studia prowadzone zarówno na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa (Administracja publiczna, Społeczeństwo informacyjne, Produkcja medialna, Stosunki międzynarodowe), jak i innych Wydziałach UMCS. Nieco inną sytuację obserwujemy w przypadku absolwentów studiów realizowanych w trybie niestacjonarnym, część absolwentów kontynuuje swą edukację na studiach II stopnia, inni zaś pracują w zawodzie już w okresie studiów (tytuł stwarza możliwości awansu zawodowego) lub podejmują pracę zarobkową.

Tabela 3.3. Liczba absolwentów I stopnia kontynuujących naukę na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe na studiach II stopnia oraz na innych kierunkach oferowanych w UMCS

Rok akademicki	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Liczba absolwentów studiów I st. stacjonarne/niestacjonarne	67/13	84/13	69/19	66/8
Ilość absolwentów I st. kontynuujących naukę na II st. na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe stacjonarne/niestacjonarne	63/54 [%]	32/77 [%]	31/11 [%]	38/25[%]
Ilość absolwentów I st. (zbiorczo)kontynuujących naukę na II st. na innym kierunku na UMCS, jakim:	31/8 [%]	15/15 [%]	20/11 [%]	18/0 [%]
	Kryminologia, Praca socjalna, Architektura informacji, Prawno-menedżerski, Administracja publiczna, Prawno-administracyjny, Bezpieczeństwo wewnętrzne, Społeczeństwo informacyjne,	Kryminologia, Prawno-menedżerski, Prawno-administracyjny, Bezpieczeństwo wewnętrzne, Logistyka, Zarządzanie	Kryminologia, Prawno-administracyjny, Logistyka, Finanse i rachunkowość	Kryminologia, Bezpieczeństwo wewnętrzne, Prawno-menedżerski, Prawno-administracyjny, Stosunki międzynarodowe, Administracja publiczna

	Produkcja medialna, Pedagogika przedszkolna			
--	--	--	--	--

Studenci Bezpieczeństwa narodowego wzięli również udział w Ogólnouniwersyteckim Badaniu Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej przeprowadzonym w 2023 roku wypełniając anonimową ankietę (przesyланą drogą elektroniczną wykorzystaniem Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów) skierowaną do osób kończących studia I stopnia. Celem badania było poznanie odpowiedzi na pytanie, czym kierują się absolwenci studiów I stopnia, przy wyborze studiów II stopnia, a także opinii o studiowaniu w UMCS oraz planów zawodowych i edukacyjnych, po ukończeniu studiów (załącznik *Ankieta skierowana do osób kończących studia I stopnia*).

Z przedstawionych wskaźników (ELA) oraz wyników wewnętrznych analiz można wnioskować, że przygotowane i deklarowane dla kierunku Bezpieczeństwo Narodowe efekty uczenia się są uzyskiwane i zaspokajają wymagania rynku pracy. Sytuacja ta, ze względu na dynamicznie zmieniające się zapotrzebowanie na rynku pracy, wymaga jednak nieustannego monitorowania i wprowadzania ewentualnych korekt/udoskonaleń.

Zarówno ujęte wyniki w ELA, informacje dotyczące kontynuowania nauki na II stopniu kształcenia, jak i wyniki ankiety studentów kończących studia na I stopniu udostępniane członkom Kolegium dziekańskiego, Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia oraz Zespołom programowym, po czym omawiane i wykorzystane do prac nad ewentualnymi zmianami w programach studiów.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę: Uchwała Nr 574/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 września 2018 roku.

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zaleca się weryfikację prowadzenia prac dyplomowych i procesu dyplomowania	<p>Aby zapewnić najwyższą jakość procesu dyplomowania studentów Wydziału po zakończeniu roku akademickiego Pracownik ds. jakości kształcenia i obsługi procesu dydaktycznego dokonuje analizy losowo wybranych recenzji obronionych studentów pierwszego i drugiego stopnia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Przykładowo zależnie od ilości osób na poszczególnym kierunku zostało przeanalizowanych około 50 teczek studentów obronionych w roku akademickim 2022/2023 (od dwóch do czterech na kierunek) co łącznie daje analizę około 100 recenzji. Analizie zostały poddane recenzje prac dyplomowych zarówno recenzentów, jak i promotorów. Wyniki analizy (w celu drożenia ew. udoskonaleń) są omawiane na posiedzeniach Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia oraz podczas posiedzeń Kolegium dziekańskiego.</p> <p>W 2024 roku przyjęto <i>Zalecenia dla promotorów prac dyplomowych</i> (załącznik 3.1. <i>Zalecenia dla promotorów prac dyplomowych</i>).</p>

		Procedura dyplomowania na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa była zmieniana czterokrotnie w latach 2019-2023 [Uchwały Kolegium Dziekańskiego z dnia 5 listopada 2019, 16 czerwca 2021, 15 lutego 2022, 15 marca 2023, 21 marca 2023 (Załącznik 3.10.7)].
--	--	---

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

4.1. Liczebność, dorobek naukowy oraz kompetencje dydaktyczne kadry

W roku akademickim 2023/2024 zajęcia dydaktyczne na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe są prowadzone przez 73 nauczycieli akademickich na studiach pierwszego stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) oraz 55 nauczycieli na studiach drugiego stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych). Zdecydowaną większość wykładowców stanowią pracownicy zatrudnieni na etatach. Głównie są to pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa (60 osób na studiach pierwszego stopnia oraz 49 osób na studiach drugiego stopnia). Dodatkowo kilkoro nauczycieli akademickich zatrudnionych jest w innych jednostkach UMCS – 1 na Wydziale Filologicznym; 1 na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki oraz 8 w Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych. Szczegółowa lista wykładowców prowadzących zajęcia w bieżącym roku akademickim (z podziałem na studia I i II stopnia oraz studia stacjonarne i niestacjonarne) została zawarta w zał. A.2. Ponadto, w zał. A.4. przedstawiono charakterystyki nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Zawierają one syntetyczny opis dorobku naukowego i dydaktycznego każdego wykładowcy, wykaz najważniejszych osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych, a także informacje dotyczące ich praktycznego doświadczenia zawodowego.

Większość prowadzących zajęcia reprezentuje dyscyplinę nauki o polityce i administracji, ale znaczący odsetek stanowią też nauczyciele akademicy związani aktualnie z nową dyscypliną - stosunki międzynarodowe. Pozostali reprezentują dyscyplinę nauki o komunikacji społecznej i mediach. Pod względem stopni i tytułów naukowych kadra dydaktyczna jest z jednej strony zróżnicowana, a z drugiej – doświadczona i utytułowana. Na studiach pierwszego stopnia zajęcia prowadzi 9 profesorów tytularnych, 24 doktorów habilitowanych, 30 doktorów oraz 10 magistrów. Do tej ostatniej kategorii należą prawie wyłącznie lektorzy języków obcych. Na studiach drugiego stopnia wykłada 10 profesorów tytularnych, 19 doktorów habilitowanych, 21 doktorów oraz 5 magistrów. Oznacza to, że na studiach drugiego stopnia większość wykładowców stanowią samodzielni pracownicy nauki legitymujący się dużym doświadczeniem i dorobkiem naukowym. Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się. Liczebność kadry, jej struktura oraz kwalifikacje merytoryczne są adekwatne do zadań edukacyjnych wynikających z programu studiów na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe i w pełni pokrywają zapotrzebowanie na realizację usług edukacyjnych w sposób zgodny z misją i strategią Uczelni i Wydziału.

Dorobek naukowy kadry prowadzącej zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe odzwierciedla kierunki jej aktywności badawczej. Działalność naukowa kadry oraz tematyka publikacji pracowników wyznaczają zakres treściowy realizowanych przez nich przedmiotów, są też wyrazem ich zainteresowań naukowych i pasji. W latach 2018-2023 pracownicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku przygotowali łącznie 881 publikacji naukowych, w tym 415 rozdziałów w monografiach, 344 artykuły, 69 monografii oraz 53 książki pod redakcją (szczegółowe zestawienie w tabeli poniżej).

Tabela 4.1. Dorobek naukowy kadry prowadzącej zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe

Publikacje pracowników kierunku Bezpieczeństwo Narodowe	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Łączna liczba publikacji
Artykuły w czasopismach za 200 punktów	-	-	-	-	-	3	3
Artykuły w czasopismach za 140 punktów	-	3	1	1	6	22	33
Artykuły w czasopismach za 100 punktów	-	12	12	18	24	18	84
Artykuły w czasopismach za 70 punktów	-	15	10	15	20	5	65
Pozostałe artykuły	49	42	21	25	15	7	159
Monografie	6	10	11	19	10	13	69
Redakcje monografii	5	6	4	8	18	12	53
Rozdziały w monografiach	121	60	29	48	99	58	415
Łączna liczba publikacji w roku	181	148	88	134	192	138	881

Publikacje naukowe nauczycieli akademickich wykładających na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe ukazywały się nie tylko w Polsce, ale też za granicą (w wydawnictwach takich jak Palgrave Macmillan, Springer, Routledge, Lexington Books, Peter Lang, Barbara Budrich, Duncker & Humblot i in.). Artykuły pracowników publikowane były na łamach prestiżowych i wysoko punktowanych czasopism, takich jak „Przegląd Sejmowy”, „Samorząd Terytorialny”, „Athenaeum”, „Polskie Studia Politologiczne”, „Critical Policy Studies”, „Politics and Governance” i in. Publikowane teksty powstawały w różnych językach, m.in. angielskim, niemieckim, rosyjskim, hiszpańskim.

Kadra prowadząca zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe uczestniczy w licznych projektach naukowych, o zasięgu zarówno krajowym, jak i międzynarodowym (zał. 4.1, 4.2). Projekty finansowane były z różnych źródeł, m.in. takich jak: Narodowe Centrum Nauki, Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Sprawiedliwości, ale również instytucji zagranicznych, np. przez Komisję Europejską, Włoskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Współpracy Międzynarodowej. Pracownicy realizowali zarówno granty indywidualne, jak i zespołowe, pełniąc w nich nie tylko funkcje wykonawców, ale też kierowników. Jednym z ostatnich przykładów skutecznego aplikowania pracowników o środki na badania naukowe jest projekt „Polsko-czeskie spojrzenie na problemy współczesnego bezpieczeństwa”, który uzyskał finansowanie z MSZ. Kierownikiem projektu jest dr

Ewelina Kancik-Kořtun, a w jego realizację będzie zaangażowanych jeszcze kilkoro nauczycieli akademickich wykładających na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Inne przykłady udziału pracowników w projektach naukowych obejmują np. opiekę naukową nad stypendystami Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego, uczestnictwo w projekcie badawczym Reinitalise finansowanym przez Komisję Europejską w ramach programu Horyzont 2020 czy realizację międzynarodowego projektu badawczo-wdrożeniowego pt.: „Nasza Leova. Wdrożenie modelu partycypacyjnego zarządzania rewitalizacją miasta Leova w Mołdawii” finansowanego przez MSZ.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku zaangażowani są w działalność różnych instytucji naukowych, działających na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Na przykład, dr hab. Katarzyna Krzywicka, prof. UMCS jest członkiem i ekspertem w Grupo de Reflexión sobre Integración y Desarrollo en América Latina y Europa (GRIDALE), z siedzibą w Kolumbii. Prof. dr hab. Marek Pietraś jest wiceprezesem Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych (PTSM), a w latach 2016-2023 był członkiem Komitetu Nauk Politycznych PAN. Dr Monika Szkarłat jest członkiem Komitetu Badań Polarnych PAN oraz grupy roboczej Social&Human Working Group (SHWG) przy International Arctic Science Committee (IASC). Dr Andrzej Demczuk jest stypendystą i Ambasadorem stypendium Fulbrighta oraz dyrektorem nowo powstałego Centrum *American Corner*. Ponadto, wykładowcy kierunku Bezpieczeństwo Narodowe są członkami m.in. Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich (PTSE), Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (PTNP), Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych (PTSM) Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej (PTKS), European International Studies Association (EISA), International Political Studies Association (IPSA), American Political Science Association (APSA), European Consortium for Political Research (ECPR), Rural History Organisation (EURHO), Association of Borderland Studies (ABS), European Association for Jewish Studies (EAJS), Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies (ASEEES), Słowackiego Stowarzyszenia Polityki Zagranicznej (SFPA) i innych.

W ramach działalności naukowej kadra prowadząca zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe wykazywała się wysoką aktywnością na konferencjach naukowych i popularnonaukowych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Pracownicy prezentowali wyniki swoich badań na konferencjach w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Francji, Norwegii, Austrii, Czechach, Słowacji, Rumunii, Bułgarii, Chorwacji, Węgrzech, Finlandii, Islandii, Hiszpanii, Portugalii, Argentynie, Meksyku, Chinach, Rosji, Ukrainie, Łotwie, Gruzji. Byli także inicjatorami i organizatorami wielu konferencji, które odbyły się na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS.

W ocenie parametrycznej jednostek naukowych za lata 2017-2021 UMCS uzyskał kategorię naukową A w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Wyniki oceny odzwierciedlają rangę naukową Wydziału i są dużym sukcesem wszystkich pracowników zaangażowanych w działalność badawczą.

Wyrazem uznania dla dorobku naukowego pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku jest przyznanie im prestiżowych nagród i wyróżnień przez środowisko naukowe. Na przykład, w 2019 r. dr hab. Aneta Dawidowicz, prof. UMCS otrzymała nagrodę im. prof. Jana Baszkiewicza przyznaną przez Radę Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego w konkursie na najlepszą monograficzną książkę naukową z zakresu nauk o polityce. Dr hab. Katarzyna Stachurska-Szcześniak, prof. UMCS otrzymała I nagrodę w konkursie Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich za najlepszą monografię wydaną w roku 2019 r. W 2021 roku dr hab. Katarzyna-Radzik Maruszak, prof. UMCS otrzymała nagrodę Ministra Edukacji i Nauki w dziedzinie działalności naukowej. Nagroda została przyznana za monografię habilitacyjną „Rada gminy jako uczestnik lokalnego współrzędzenia. Przykład Anglii, Finlandii, Polski i Słowenii”, opublikowaną w 2019 roku nakładem Wydawnictwa Naukowego Scholar. W 2022 r. dr hab. Katarzyna-Radzik Maruszak, prof. UMCS otrzymała I nagrodę w ogólnopolskim konkursie im. Profesora Czesława Mojsiewicza na najlepszą książkę o tematyce politologicznej. Konkurs jest organizowany przez Poznański Oddział PTNP oraz Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Dr hab. Anna Moraczewska zdobyła I nagrodę Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych za najlepszą książkę z dziedziny stosunków

międzynarodowych w roku 2022. Najnowszym sukcesem pracowników jest zaś wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie im. Profesora Czesława Mojsiewicza na najlepszą książkę o tematyce politologicznej. Wyróżnienie otrzymały prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko oraz dr Dorota Maj.

Oprócz rozwoju naukowego pracownicy dbają też o podnoszenie swoich kompetencji dydaktycznych. Uniwersytet tworzy ku temu dogodne warunki. W zakresie przygotowania do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość wykładowcy na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe uczestniczyli w szkoleniach i warsztatach prowadzonych przez Biuro ds. Zdalnego Kształcenia oraz Biuro ds. Analiz Jakości Kształcenia działające w ramach Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów UMCS. Tematami takich szkoleń były m.in. wprowadzenie do platformy Wirtualny Kampus, metody aktywizujące w nauczaniu zdalnym, organizacja zajęć aktywizujących przy wykorzystaniu tablicy wielofunkcyjnej na Wirtualnym Kampusie czy też nauczanie zdalne w MS TEAMS. Ponadto, Uniwersytet organizował dla pracowników naukowo-dydaktycznych zajęcia mające na celu podnoszenie ich kompetencji językowych. W takich zajęciach (kurs języka angielskiego) brali udział wykładowcy z ocenianego kierunku.

Pracownicy partycypowali też w szkoleniach z ramienia projektu „Doskonałość dydaktyczna uczelni” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, 3.4 Zarządzanie w instytucjach szkolnictwa wyższego. Uczestnikom tego projektu zaoferowano m.in. możliwość udziału w superwizji grupowej, która była poświęcona wspólnej dyskusji nad możliwymi rozwiązaniami sygnalizowanych przez nauczycieli akademickich problemów czy poszukiwaniu propozycji odpowiedzi na nurtujące ich pytania pedagogiczno-dydaktyczne. Kolejnym istotnym programem realizowanym na poziomie całej uczelni była inicjatywa „Zintegrowany UMCS”, w ramach której wykładowcy na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe wzięli udział w takich szkoleniach jak np. „Innowacyjne metody prezentacji danych. Tworzenie prezentacji w Prezi i MS Powerpoint”, przemówienia publiczne, a także kursy języka angielskiego na poziomie zaawansowanym. Warto także wspomnieć o szkoleniach organizowanych w ramach cyklicznie odbywających się na UMCS Dni Jakości Kształcenia. Na przykład, w ramach II Dnia Jakości Kształcenia pracownicy wzięli udział w warsztatach pt. „Nowoczesne narzędzia dydaktyczne”. Wypada też dodać, że Wydział Politologii i Dziennikarstwa był współorganizatorem III Dnia Jakości Kształcenia, który odbył się 13 czerwca 2023 r. Ideą przewodnią spotkania były nowoczesne metody kształcenia.

Ważnym elementem podnoszenia kompetencji dydaktycznych przez nauczycieli akademickich jest także ich udział w szkoleniach z zakresu wsparcia studentów z niepełnosprawnościami czy też znajdującymi się w kryzysie. W ramach szkoleń oferowanych przez Uczelnię, pracownicy uczestniczyli w spotkaniach poświęconych następującym tematom: „Savoir-vivre wobec osób z niepełnosprawnościami”, „Komunikacja ze studentem w sytuacji kryzysowej i wsparcie studenta z ASD”, „Trudna sytuacja studentów – co możemy zrobić (jak pomóc, rozmawiać, jak sobie poradzić)”, „Wsparcie w kryzysie - warsztat dla pracowników UMCS”, „Obszary wsparcia dydaktycznego studenta z niepełnosprawnością wzroku” i innych. W tym kontekście warto też wspomnieć o szkoleniach dla kadry dydaktycznej realizowanych w ramach projektu "Dostępny UMCS".

Pracownicy podnoszą swoje kompetencje dydaktyczne uczestnicząc także w szkoleniach organizowanych poza Uczelnią. Korzystali np. ze szkoleń w zakresie sztuki autoprezentacji i wystąpień publicznych, moderowania debat czy też wykorzystania nowych technologii do dialogu z grupą w ramach oferty Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Warszawie i prywatnych firm. Byli także słuchaczami szkoleń i webinarium organizowanych przez takie instytucje i podmioty jak Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy, Narodowe Centrum Nauki, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Urząd Miasta Lublin, firma Elsevier, Baltic University Programme i innych.

Do najważniejszych osiągnięć dydaktycznych kadry z ostatnich 5 lat należy zaliczyć autorstwo podręczników, realizację licznych projektów edukacyjnych i popularyzujących wiedzę, prowadzenie zajęć na uczelniach zagranicznych w ramach mobilności międzynarodowej, uzyskanie prestiżowych nagród przez absolwentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Jeśli chodzi o pierwszą z tych kategorii, na szczególną uwagę zasługuje liczący ponad 800 stron i przygotowany przez zespół ponad

20 autorów podręcznik pt. „Międzynarodowe stosunki polityczne” pod redakcją prof. dr. hab. Marka Pietrasia. Pracownicy Wydziału prowadzący zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe są też współautorami innych materiałów dydaktycznych, np. opracowań: „Sytuacyjne testy decyzyjne w nauczaniu akademickim” czy „Wiedza o społeczeństwie. W centrum uwagi 3. Podręcznik do wiedzy o społeczeństwie dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres rozszerzony”. Projekty edukacyjne, w które byli lub nadal są zaangażowani pracownicy obejmują m.in. cykle warsztatów „Unia, która mierzy wyżej”, „Europejski Zielony Ład” oraz „W odpowiedzialności za przyszłość. Młodzież wobec zmian klimatu”. Inicjatywy te były finansowane ze środków Komisji Europejskiej, a szkolenia były adresowane do uczniów szkół średnich i studentów regionu lubelskiego. Warto też wspomnieć, że od roku szkolnego 2019/2020 dr Liliana Węgrzyn-Odzioba jest koordynatorem i opiekunem dwóch klas o profilu Dyplomacja i stosunki międzynarodowe w XXIV Liceum Ogólnokształcącym mieszczącym się w Zespole Szkół nr 5 im. Jana Pawła II w Lublinie. Jest współautorką programu nauczania dla klasy o profilu Dyplomacja i stosunki międzynarodowe i regularnie prowadzi zajęcia w tych klasach - jest to wyjątkowa w skali Uniwersytetu współpraca z placówką oświatową. W ramach mobilności międzynarodowej (np. programy NAWA, Erasmus+, Tempus Public Foundation, Slovenská Akademická Informačná Agentura) pracownicy prowadzili zajęcia lub dawali wykłady na uczelniach zagranicznych, m.in. w Czechach, Litwie, Słowacji, Słowenii, Węgrzech, Hiszpanii, Włoszech, Meksyku. W kontekście nagród przyznanych absolwentom warto odnotować, że w roku 2024 absolwent kierunku Bezpieczeństwo Narodowe mgr Mateusz Jagodziński otrzymał wyróżnienie w konkursie Ministra Spraw Zagranicznych na najlepszą pracę nt. polskiej polityki zagranicznej za pracę pisaną pod kierunkiem prof. Wojciecha Sokoła pt. „Polska polityka wschodnia – wymiar bezpieczeństwa”.

4.2. Łączenie przez nauczycieli akademickich działalności dydaktycznej z działalnością naukową oraz włączanie studentów w prowadzenie działalności naukowej

Badania naukowe pracowników są spójne z celami dydaktycznymi, gdyż tematyka ich badań mieści się w problematyce bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. Zbieżność działalności naukowej z treścią prowadzonych zajęć przyczynia się to do profesjonalizacji procesu dydaktycznego i ciągłej aktualizacji tematyki zajęć. Należy podkreślić, że publikacje naukowe pracowników, a w szczególności podręczniki, są wykorzystywane w procesie dydaktycznym. Można tu wspomnieć chociażby nowy podręcznik (2023) pt. „Administracja publiczna. Zarys wykładu”, na podstawie którego prowadzone są zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Podobną rolę odgrywa podręcznik „Instytucjonalne podstawy bezpieczeństwa państwa w Rzeczypospolitej Polskiej” (2018).

Studenci studiujący na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań naukowych w ramach działających na Wydziale studenckich kół naukowych³⁴. Wykładowcy realizujący zajęcia na ocenianym kierunku pełnią funkcję opiekunów następujących kół: Koła Naukowego Bezpieczeństwa Narodowego, Koła Naukowego Debat Oksfordzkich, Koła Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych, Koła Latinoamerykanistów UMCS, Naukowego Studenckiego Koła Samorządowców oraz Politologicznego Koła Naukowego. W ramach aktywności w kołach studenci współorganizują z pracownikami wydarzenia naukowe i aktywnie w nich uczestniczą prezentując swoje referaty. Przykładem takiego wydarzenia jest organizowane cyklicznie, przy współudziale Koła Naukowego Bezpieczeństwa Narodowego, Międzynarodowe Forum Bezpieczeństwa (w kwietniu 2023 r. odbyła się jego III edycja). Szczegółowe informacje na temat działalności kół znajdują się w opisie Kryterium 8.

Ponadto, studenci mogą publikować wyniki własnych badań w studenckim czasopiśmie naukowym „Consensus – Studenckie Zeszyty Naukowe”. „Consensus” jest periodykiem naukowym wydawanym od ponad 20 lat na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa Uniwersytetu Marii Curie-

³⁴ Informacja o studenckich kołach naukowych działających na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS: <https://www.umcs.pl/pl/kola-naukowe,2383.htm>

Skłodowskiej w Lublinie (ISSN 1644-3179)³⁵. W „CONSENSUSIE” ukazują się m.in. artykuły naukowe, recenzje oraz sprawozdania. Czasopismo znajduje się w wykazie czasopism naukowych Ministra Nauki z liczbą punktów 20³⁶.

Przykładem włączania studentów w prowadzenie działalności naukowej jest także realizacja międzynarodowego grantu z Funduszu Wyszehradzkiego (temat projektu: V 4 Summer School as a New Brand, okres realizacji: 1.09.2022-31.09.2023; numer projektu 22220017), w którym pięcioro studentów wyjechało na konferencję międzynarodową na Metropolitan University Prague w Czechach, gdzie wygłosili referaty w języku angielskim. Pokłosiem projektu była publikacja książkowa z artykułami studentów. Koordynatorem projektu była dr Ewelina Kancik-Kořtun.

Ponadto, w czerwcu 2018 i 2019 r. dr Damian Szacawa pełnił funkcję opiekuna grupy studentów z Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS podczas wyjazdu studyjnego w ramach projektu „Rozwój kompetencji studentów kierunków Stosunki Międzynarodowe i Bezpieczeństwo Narodowe Wydziału Politologii UMCS” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 POWER do Wiednia. Celem wyjazdu była wizyta w instytucjach europejskich i globalnych mających swoje siedziby w stolicy Austrii, m.in. siedziba ONZ, siedziba OPEC, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Przedstawicielstwo Polski przy ONZ. Wizyty obejmowały wykłady pracowników instytucji i dyskusje studentów z nimi. Dr Szacawa był także organizatorem wizyty studyjnej w instytucjach UE (Bruksela, luty 2019) i opiekunem grupy studentów Wydziału Politologii i Dziennikarstwa.

4.3. System wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych

Polityka kadrowa prowadzona na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa jest regulowana Statutem uczelni oraz przepisami obowiązującymi we właściwych Instytutach. Zatrudnienie kadry na stanowiska dydaktyczne następuje na wniosek Dziekana Wydziału, skierowany do Rektora, natomiast na stanowiska badawczo-dydaktyczne i badawcze na wniosek Dyrektora Instytutu. Zatrudnienie osób na wymienionych stanowiskach odbywa się na podstawie konkursu. Wniosek o ogłoszenie konkursu poprzedza analiza możliwości jednostki w zakresie potrzeb dydaktycznych w tym niezbędnej liczby godzin dydaktycznych oraz specyfiki planowanych zajęć, potwierdzone przez Dziekana Wydziału. Przy zatrudnianiu kadry uwzględnione zostają obowiązujące zasady i regulacje określone w Statucie UMCS, Kodeksie Pracy, Ustawie Prawo o Szkolnictwie Wyższym. Oceny i wyboru kandydata dokonuje specjalnie powołana komisja. Przejrzyste kryteria konkursowe pozwalają wyłaniać najlepszych kandydatów do działalności naukowej i dydaktycznej. Oprócz kompetencji naukowych i dydaktycznych ocenie podlegają też kompetencje cyfrowe, niezbędne do realizacji zajęć z wykorzystaniem metod i form kształcenia na odległość.

Na Wydziale prowadzi się systematyczną ocenę działalności zatrudnionych pracowników. Zgodnie z *Zarządzeniem Nr 8/2022 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 7 lutego 2022 r. w sprawie Regulaminu okresowej oceny nauczycieli akademickich Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*³⁷ każdy pracownik podlega systematycznej ocenie okresowej na podstawie wypełnionego arkusza oceny. Uwzględnia się w nim zarówno działalność naukową, dydaktyczną, jak i organizacyjną. Ocena osiągnięć naukowych w szczególności uwzględnia publikacje, udział w konferencjach naukowych, ubieganie się o granty i uczestnictwo w ich realizacji.

³⁵ Informacja o czasopiśmie „CONSENSUS”: <https://www.umcs.pl/pl/czym-jest-consensus,4378.htm>

³⁶ Komunikat Ministra Nauki z dnia 5 stycznia 2024 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

³⁷ <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,zarzadzenie-nr-8-2022-rektora-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-7-lutego-2022-r-w-sprawie-regulaminu-okresowej-oceny-nauczycieli-akademickich-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie,112177.chtm>

W ocenie dydaktycznej brane są pod uwagę działania na rzecz podnoszenia kompetencji metodycznych, formy pracy ze studentami i popularyzacja nauki. W działalności organizacyjnej, wśród kryteriów oceny, znajduje się aktywność nauczycieli na rzecz promocji UMCS, Wydziału i kierunku studiów.

Dodatkowo prowadzone są hospitacje zajęć dydaktycznych. Odbývają się one raz w każdym roku akademickim. Hospitacje stanowią niezbędny element podnoszenia jakości kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Hospitowane są zajęcia prowadzone przez pracowników dydaktycznych i badawczo-dydaktycznych.

Szczególnie ważna dla oceny procesu dydaktycznego i weryfikacji poprawności doboru kadry jest prowadzona wśród studentów Ankieta Oceny Zajęć. Umożliwia ona z końcem każdego semestru w danym roku akademickim, ocenę wykładowcy i realizowanego przez niego przedmiotu. Wyniki uzyskane z przeprowadzonej oceny służą do oceny jakości prowadzonych zajęć, identyfikacji słabych i mocnych stron procesu kształcenia, wskazania konieczności podejmowania inicjatyw naprawczych oraz realizacji polityki kadrowej UMCS. W przypadku niskich ocen uzyskiwanych przez pracowników w ankietach oceny zajęć przeprowadzane są rozmowy z Dziekanem, Prodziekanem. Należy jednak podkreślić, że tak niskie oceny zdarzają się rzadko. Wyniki ankiet każdego pracownika są dla niego dostępne w systemie USOS, stanowią tym samym motywację do wprowadzenia zmian i dalszego rozwoju kompetencji dydaktycznych. Wyniki ankiet brane są też pod uwagę w ocenie okresowej każdego pracownika.

Studenci zgłaszają też swoje opinie na temat obsady zajęć i jej ewentualnych mankamentów poprzez opiekuna roku. Funkcja opiekuna jest na Wydziale bardzo rozwinięta. Opiekunowie organizują ze studentami cykliczne spotkania, w tym także w czasie pandemii. Za swoją pracę w tym zakresie otrzymują do 20 godzin rocznie wliczanych do pensum.

W ramach polityki kadrowej Wydziału wprowadzony jest system wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych. Zgodnie ze Strategią Wydziału do istotnych celów należy wspieranie indywidualnych działań pracowników w zakresie: uzyskiwania tytułów naukowych, premiowania pracowników uzyskujących znaczące wyniki w pracy naukowej, wspierania nauczycieli akademickich doskonalących ofertę dydaktyczną Wydziału ze szczególnym uwzględnieniem grupy pracowników zatrudnionych na stanowiskach dydaktycznych, stworzenia systemu dystrybucji środków finansowych ukierunkowanych na stałe podnoszenie jakości kształcenia, rozwoju kompetencji kadry dydaktycznej oraz obsługującej proces kształcenia.

Jednym z elementów systemu motywowania kadry do podnoszenia kompetencji dydaktycznych jest funkcjonujące na poziomie Uczelni wyróżnienie pod nazwą *Homo Didacticus*. Wyróżnienie przyznawane jest przez Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia dla nauczycieli akademickich „za wyróżniającą się pracę dydaktyczną i zaangażowanie w kształcenie”. Przyznawane wyróżnienia są rezultatem wyników Ankiety Oceny Zajęć, w której studenci wyrażają swoje opinie na temat jakości dydaktyki oferowanej przez UMCS. Dyplomy uznania otrzymują nauczyciele akademicy, których studenci wyróżnili najwyższymi ocenami za pracę dydaktyczną w danym semestrze. Kryteria przyznawania wyróżnienia są dwa - wysoka średnia, ale również wysoka liczba uzyskanych głosów, co pozwala wyróżnić osoby ocenione jak najwyżej, przez jak największą liczbę studentów biorących udział w Ankiecie Oceny Zajęć za dany semestr. Dyplomy *Homo Didacticus* są rozdawane dwa razy w roku, po każdej edycji ankiety, począwszy od semestru zimowego 2021/22. Dyplomy wręczane są podczas Dni Jakości Kształcenia, przy udziale władz dziekańskich i społeczności akademickiej UMCS. W czterech zrealizowanych do tej pory edycjach przyznano 13 wyróżnień pracownikom realizującym zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe (zał. 10.4).

Ponadto, od roku akademickiego 2021/2022 podobny mechanizm doceniania pracowników funkcjonuje na poziomie Wydziału. Dwa razy w roku, po semestrze zimowym oraz po semestrze letnim, władze dziekańskie Wydziału Politologii i Dziennikarstwa przyznają wyróżnienia nauczycielom akademickim, którzy uzyskali najlepsze wyniki w Ankiecie Oceny Zajęć. Wielu wyróżnionych dydaktyków prowadzi zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.

W celu wspierania i motywowania kadry do podnoszenia kompetencji naukowych i dydaktycznych obowiązuje regulamin nagród JM Rektora UMCS. Zgodnie z nim nauczyciele akademicy mogą

otrzymać nagrodę za osiągnięcia naukowe, artystyczne, dydaktyczne, organizacyjne lub za całokształt dorobku. Ponadto nagroda jest przyznawana za wysoko punktowany artykuł naukowy, za pozyskanie zewnętrznych środków finansowych oraz za współpracę z otoczeniem zewnętrznym. System uwzględnia możliwość przyznania nagród zarówno indywidualnych, jak i zespołowych. Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe byli wielokrotnie nagradzani indywidualnymi lub zespołowymi Nagrodami Rektora za osiągnięcia naukowe, osiągnięcia dydaktyczne oraz osiągnięcia organizacyjne, a także za pozyskanie zewnętrznych środków finansowych (zał. 4.4).

Potwierdzeniem rozwoju naukowego kadry dydaktycznej na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe jest fakt, że w latach 2019-2023 doszło do 20 awansów naukowych: 1 pracownik uzyskał tytuł profesora, 14 pracowników stopień doktora habilitowanego, a 5 pracowników stopień doktora. Ponadto 14 pracowników awansowało na stanowisko profesora uczelni (zał.4.5)

Należy również wskazać, że uczelnia wdraża przygotowaną Strategię podnoszenia kompetencji kadry dydaktycznej i kadry wspierającej proces dydaktyczny³⁸.

Uczelnia uzyskała wyróżnienie HR Excellence, które zostało w 2023 odnowione. Nadanie wyróżnienia HR Excellence in Research przez Komisję Europejską jest swoistym znakiem jakości danej instytucji. Potwierdza on, że UMCS zapewnia wysokie standardy związane z prowadzeniem transparentnej rekrutacji na wolne stanowiska pracownicze, tworzeniem dobrych warunków pracy naukowej i badawczo-rozwojowej, a także przeciwdziałaniem dyskryminacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę: Uchwała Nr 574/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 września 2018 roku.

L.p.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zaleca się zrewidowanie obsady zajęć, bowiem specjalistyczne zajęcia z zakresu zapobiegania i zwalczania przestępczości, zarządzania w sytuacjach kryzysowych, bezpieczeństwa imprez masowych czy bezpieczeństwa w komunikacji wymagają dorobku w zakresie nauk o bezpieczeństwie, prawa lub nauk o obronności.	<p>Przedmiot <i>Zapobiegania i zwalczanie przestępczości</i> prowadzi teraz dr Sławomir Franc doktor nauk społecznych emerytowany policjant i weteran Misji Pokojowej w Kosowie. Pracownik naukowy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS w Lublinie. Autor i współautor ponad trzydziestu artykułów naukowych i popularnonaukowych z dziedziny prawa historii i nauk społecznych, a także twórca kilku samodzielnych wydawnictw książkowych. Właściciel kancelarii szkoleniowej, specjalizującej się m.in. w komunikacji interpersonalnej. Kluczowe w tej kwestii wydaje się praktyczne doświadczenie pracownika.</p> <p>Przedmiot <i>Bezpieczeństwo imprez masowych</i> prowadzi obecnie dr Tomasz</p>

³⁸<https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2023/0929/120548-strategia-podnoszenia-kompetencji-kadry-dydaktycznej.pdf>

		<p>Bichta, który z wykształcenia jest nie tylko politologiem, ale też prawnikiem i może wykazać się stosownym dorobkiem naukowym, np. następującymi publikacjami: „Zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego” czy „Działalność Centralnego Biura Śledczego Policji w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej w Polsce”.</p> <p>Przedmiot <i>Zarządzanie kryzysowe</i>, prowadzi obecnie dr Marta Michalczuk-Wlizio. Podobnie jak dr Bichta – posiada wykształcenie nie tylko politologiczne, ale też prawnicze. Może również wykazać się stosownym dorobkiem naukowym, np. publikacjami: „Kompetencje Rady Ministrów” i jej organów w zakresie bezpieczeństwa”, „Podstawy normatywne kompetencji Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie bezpieczeństwa państwa”.</p> <p>Przedmiot <i>Bezpieczeństwo w komunikacji</i> nie jest już prowadzony.</p>
--	--	--

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa mają do dyspozycji nowoczesny obiekt dydaktyczny oddany do użytkowania w 2020 r. na Kampusie Zachodnim im. Unii Lubelskiej przy ul. Głębokiej 45, w Lublinie w pobliżu miasteczka akademickiego UMCS.

Obiekt składa się z trzech funkcjonalnie połączonych budynków. Od strony zachodniej sześciokondygnacyjny budynek A zajmowany jest przez Wydział Politologii i Dziennikarstwa, w skrzydle zachodnim zlokalizowany jest pięciokondygnacyjny budynek B zajmowany przez Instytut Psychologii, natomiast budynek C jest trzykondygnacyjnym łącznikiem, w którym znajdują się części wspólne: biblioteka wraz z czytelnią, szatnia, portiernia oraz lokal gastronomiczny – Barek. Ze wspólnej infrastruktury korzystają wszyscy studenci, zarówno Wydziału Politologii i Dziennikarstwa jak i Wydziału Pedagogiki i Psychologii. Na terenie całego obiektu studenci mają do dyspozycji przestronne miejsca odpoczynku wyposażone w kanapy, fotele, krzesła, siedziska.

Obiekt Wydziału Politologii i Dziennikarstwa oferuje studentom i pracownikom nie tylko wysoki standard, ale dysponuje również powierzchnią większą o 84% od tej, jaką Wydział użytkował w starej siedzibie przy Pl. Litewskim przed rokiem 2020.

Budynek Wydziału Politologii i Dziennikarstwa (budynek A) ma 5 poziomów o łącznej powierzchni użytkowej 6183,20 m². Budynek wyposażony jest w instalacje m.in.: elektryczną, centralnego ogrzewania, wodociągową, ciepłej wody użytkowej, ciepła technologicznego, kanalizacyjną, hydrantową, wentylacji oddymiającej i pożarowej, odgromową oraz stację uzdatniania wody. Obiekt jest wyposażony w system BMS (system automatyki budynkowej), który zapewnia sterowanie i monitoring central wentylacyjnych, wentylatorów bytowych, jednostek klimatyzacyjnych, węzła ciepła, systemu przyzywowego, liczników zużycia wody, energii elektrycznej, energii cieplnej oraz

monitoring pracy UPS. Budynek wyposażony jest w dwie windy osobowe oraz dwie platformy przyschodowe w Aulach. Budynek wyposażony jest również w nowoczesne instalacje teletechniczne m.in.: telefoniczną, domofonową i wideodomofonową, sygnalizacji włamania i napadu SSWiN, telewizji przemysłowej CCTV, kontroli dostępu, wykrywania i sygnalizacji pożaru, instalację klap oddymiających, oświetlenia awaryjnego.

Wszystkie wyżej wymienione instalacje i nowoczesne systemy stanowią o bezpieczeństwie i komforcie użytkowników budynku.

5.1 Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

Wydział Politologii i Dziennikarstwa dysponuje trzema wejściami do budynku, wyposażonymi w automatyczne drzwi otwieranymi na fotokomórkę. W budynku znajduje się cztery Aule, z czego dwie mają możliwość połączenia, gdyż wyposażone są w mobilną ściankę działową. Daje to perspektywę zorganizowania wydarzenia na ponad 200 osób w jednym pomieszczeniu. W budynku znajduje się pracownia radiowo-telewizyjna, wirtualna strzelnica, 35 sal dydaktycznych oraz 3 pracownie komputerowe. Każda sala wyposażona jest w nowe ławki i krzesła dla studentów, tablicę suchościeralną, biurko dla prowadzącego zajęcia wyposażone w urządzenia multimedialne (komputer, rzutnik, ekran, głośniki) oraz sterowane pilotami systemy klimatyzacji i rolet elektrycznych (zał.5.1).

Salę dydaktyczną oraz aule wyposażone są w stanowisko dla prowadzącego zajęcia, na które składa się biurko, fotel biurowy, komputer, monitor, klawiatura, myszka i projektor wraz z głośnikami. Dodatkowo aule są wyposażone w urządzenia służące do streamingu. We wszystkich salach dydaktycznych przewidziano miejsca dla osób z niepełnosprawnościami.

Sprzęt i wyposażenie dostępne dla studentów i pracowników podlega ciągłemu monitoringowi technicznemu przez pracowników do tego wyznaczonych, pomieszczenia są sukcesywnie doposażane, a sprzęt komputerowy sukcesywnie wymieniany na nowy.

Każdy użytkownik obiektu ma możliwość zgłaszania uwag i usterek poprzez link odnoszący się do formularza kontaktowego znajdującego się na stronie Wydziału.

Wydział dysponuje portiernią, szatnią, biblioteką i czytelnią, 2 pomieszczeniami pracy cichej dla studentów oraz lokalem gastronomicznym. W budynku zlokalizowany jest również pokój studenckiej organizacji pro obronnej Legii Akademickiej wraz z magazynem, swoją siedzibę mają tu też studenckie koła naukowe, samorząd studencki oraz lektorzy.

Na poziomie 0 znajduje się:

- **Pracownia Radiowo –Telewizyjna** – składa się ze studia nagrań, reżyserki i pracowni audiowizualnej, posiada zabezpieczenia w postaci systemu kontroli dostępu oraz monitoring. Pracownia została wyposażona w profesjonalny sprzęt –załącznik.
- **Strzelnica Wirtualna** - przeznaczona jest do prowadzenia szkolenia strzeleckiego m.in. dla studentów kierunku Bezpieczeństwa Narodowego w oparciu o multimedialny, laserowy system szkolno-treningowy w zakresie nauki i doskonalenia umiejętności w bezpiecznym posługiwaniu się bronią. Strzelnica umożliwia prowadzenie ćwiczeń jednocześnie dla 2 strzelających z wykorzystaniem różnych rodzajów broni treningowej – karabinków i/lub pistoletów (laserowych stymulatorów broni). Pomieszczenie posiada zabezpieczenia w postaci systemu kontroli dostępu oraz monitoring – wyposażenie strzelnicy w załączniku.
- Magazyn Legii Akademickiej - posiada zabezpieczenia w postaci systemu kontroli dostępu oraz monitoring.
- Szatnia z obsługą - dostępna dla studentów, pracowników oraz innych użytkowników budynku
- Portiernia – całodobowa, pracownicy dysponują kluczami do pomieszczeń oraz udzielają informacji użytkownikom obiektu

Na poziomie 1 znajdują się:

- **4 Aule** - wyposażone w komputer, monitor, myszkę, klawiaturę, projektor, głośniki, wizualizer, mikrofon pulpitowy, 2 mikrofony pojemnościowe, 2 mikrofony nagłowne wraz z nadajnikiem, kamery oraz system zarządzania aulą AMX. Dodatkowo aule są wyposażone w urządzenia służące do streamingu. Na szczególną uwagę zasługuje aula A.1.08, która jest połączona z systemem tłumaczenia symultanicznego. System dla tłumaczy znajduje się w pokoju A.1.04 i oferuje jednocześnie tłumaczenie dla 240 słuchaczy.
- **Hol główny** jest obszerny i bardzo dobrze oświetlony. Wykorzystywany jest do organizacji różnych wydarzeń przez i dla studentów, znajdują się tam wygodne sofy i automaty z kawą, napojami i przekąskami
- Biblioteka wraz z czytelnią
- Pracownia Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu
- Centrum Europy Wschodniej UMCS

Na poziomie 2 znajdują się:

- 14 Sal dydaktycznych – wyposażonych w komputer, monitor, myszkę, klawiaturę, projektor i głośniki
- 2 Sale komputerowe – wyposażone w stanowiska komputerowego, na które składają się: komputer, monitor, myszka, klawiatura, projektor, głośniki oraz rozwijany ekran. Sale komputerowe posiadają zabezpieczenia w postaci systemu kontroli dostępu oraz monitoring.
- 2 Pokoje Cichej Nauki dla studentów –dedykowane wyłącznie dla studentów, wyposażone w ławki i krzeselka oraz dostęp do energii elektrycznej w celu podłączenia min. laptopa
- Lokal gastronomiczny – Barek, automat z kawą, napojami i przekąskami.
- Pokój przeznaczony do wykorzystania przez Studenckie Koła Naukowe

Na poziomie 3 znajdują się:

- 15 Sal dydaktycznych - wyposażonych w komputer, monitor, myszkę, klawiaturę, projektor i głośniki
- 1 Sala Komputerowa- wyposażone w stanowiska komputerowego, na które składają się: komputer, monitor, myszka, klawiatura, projektor, głośniki oraz rozwijany ekran. Sala posiada zabezpieczenia w postaci systemu kontroli dostępu oraz monitoring.
- Pokój Legii Akademickiej
- Pokoje przeznaczone do wykorzystania przez Studenckie Koła Naukowe, Doktorantów oraz Samorząd Studencki
- Taras

Na poziomie 4 znajdują się:

- Pomieszczenia administracji Wydziału
- Dziekanaty
- Pokój Lektorów
- Gabinet Dziekana, Prodziekana, Dyrektorów Instytutów: Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach, Nauk Polityce i Administracji oraz Stosunków Międzynarodowych
- Pokoje pracowników naukowo-dydaktycznych, komfortowo wyposażone m.in. w stoły konferencyjne i krzesła umożliwiające prowadzenie seminariów dla studentów
- Pokoje pracowników naukowo-dydaktycznych, komfortowo wyposażone m.in. w stoły konferencyjne i krzesła umożliwiające prowadzenie seminariów dla studentów
- Sala Rad Naukowych im. Prof. Ziemowita Jacka Pietrasia - wyposażona w komputer, monitor, myszkę, klawiaturę, projektor, głośniki, mikrofony pulpitowe wraz z systemem głosowania, kamery oraz system zarządzania aulą AMX

- „Galeria na poziomie 4” gdzie eksponowane są prace (fotografie, obrazy) studentów Wydziału
- Pokoje socjalne do dyspozycji pracowników - wyposażone w zestawy kuchenne i sprzęt AGD.

Na poziomie 5 znajdują się:

- Pokoje pracowników naukowo- dydaktycznych, komfortowo wyposażone m.in. w stoły konferencyjne i krzesła umożliwiające prowadzenie seminariów dla studentów
- Pokoje socjalne do dyspozycji pracowników - wyposażone w zestawy kuchenne i sprzęt AGD.

Pokoje, sale i aule znajdujące się w budynku Wydziału Politologii i Dziennikarstwa wyposażone są w klimatyzację sterowaną indywidualnie i wentylację sterowaną centralnie z systemu BMS (automatyki zarządzania budynkiem). Komunikacja oraz kształcenie na odległość jest możliwa do realizacji w każdym z gabinetów i wszystkich pomieszczeń dydaktycznych.

Teren przylegający do budynku Wydziału Politologii i Dziennikarstwa otoczony jest ciągami komunikacyjnymi. Wydzielono drogi wewnętrzne, chodniki i parking z 83 miejscami parkingowymi dla pojazdów, w tym 4 miejsca dla osób z niepełnosprawnościami. Do dyspozycji studentów oraz pracowników Wydziału są stojaki rowerowe, które rozmieszczone są wokół budynku. Teren parkingu objęty jest systemem całodobowego monitoringu wizyjnego. Ze względów bezpieczeństwa wjazd pojazdów na teren kampusu jest ograniczony szlabanami, a po wewnętrznych drogach dojazdowych mogą poruszać się tylko pojazdy z wykupionymi przepustkami parkingowymi. Z takiej opcji mogą skorzystać również studenci wykupując karty dostępowe.

5.2. Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnych

Budynek Wydziału Politologii i Dziennikarstwa wyposażony jest w infrastrukturę sieciową, na którą składa się sieć bezprzewodowa WiFi, która umożliwia korzystanie z Internetu zarówno pracownikom, jak i studentom w ramach usługi EduRoam, oraz sieć przewodowa, która spełniają standard IEEE 802.1x zapewniający wysoki poziom cyberbezpieczeństwa. Kadra pracownicza wykorzystuje urządzenia zakupione przez jednostkę oraz w ramach programów centralnych, natomiast studenci korzystają z urządzeń własnych oraz wykorzystywanych w przewidzianych programem studiów zajęciach informatycznych komputerów znajdujących się w trzech pracowniach komputerowych. W pracowni komputerowej A.2.15 znajduje się 15 komputerów, na których są zainstalowane takie programy jak Pakiet Microsoft Office, Eset, Audcity, Adobe Reader, 7zip, GIMP. W pracowni komputerowej A.2.23 jest 17 stanowisk komputerowych wyposażonych w następujące oprogramowanie: Pakiet Microsoft Office, Pakiet Adobe, Eset, DaVinci Resolve, PyCharm, Oracle VM VirtualBox, Cisco Packet Tracer, 7zip, GIMP. W trzeciej sali komputerowej A.3.15 jest 14 laptopów wraz z oprogramowaniem Microsoft Office, Eset, Audcity, Adobe Reader, 7zip, GIMP, QGIS i Godot. Wszystkie pracownie komputerowe wraz z zainstalowanym oprogramowaniem pozwalają na realizację zajęć na wysokim poziomie kształcenia.

Pracownicy, studenci oraz doktoranci dysponują prawem do korzystania z oprogramowania Statistica dostarczonego przez firmę StatSoft. Zainteresowani otrzymują licencję wraz z wypełnieniem formularza znajdującego się na stronie wydawcy. Dystrybucja oprogramowania odbywa się m.in. za pomocą usługi OneDrive - wersje instalacyjne oprogramowania dostępne są po uprzednim zalogowaniu się na uniwersyteckie konto Microsoft Office 365.

Studenci mają zapewnione kształcenie zdalne poprzez platformę on-line Wirtualny Kampus oraz dodatkowo komercyjny moduł Microsoft Corporation – Teams. W ramach platformy Wirtualny Kampus wykorzystywana jest platforma MOODLE do wspomagania tradycyjnego kształcenia studentów pedagogiki poprzez zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Na platformie prowadzone są zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, zapewniające synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami i osobami prowadzącymi zajęcia. Wirtualny Kampus umożliwia kompleksowe realizowanie zajęć w formule e-learning. W takim

przypadku na platformie odbywa się cały proces dydaktyczny: udostępniane są wszystkie materiały dydaktyczne opracowane w formie elektronicznej, prowadzone są zajęcia oraz organizowane zaliczenia. Możliwe są także inne warianty, np. kiedy część zajęć przybiera formę zdalną, pozostała zaś zachowuje formę tradycyjną – mamy wtedy do czynienia z tzw. systemem mieszanym (blended learning), wykorzystywanym na kierunku. Stosowany jest także inne rozwiązanie, w którym na platformie udostępniane są jedynie materiały dydaktyczne, a zajęcia i zaliczenie odbywają się w formie tradycyjnej.

5.3. Udogodnienia w zakresie infrastruktury i wyposażenia dostosowanych do potrzeb studentów z niepełnosprawnością

Obiekt Wydziału Politologii i Dziennikarstwa oraz jego otoczenie pod względem rozwiązań technicznych i funkcjonalnych jest przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i w całości dla nich dostępne. Budynek nie ma żadnych barier komunikacyjnych. Wejścia do budynków znajdują się w poziomie terenu lub różnica wysokości jest możliwa do pokonania za pomocą nachylenia stref wejściowych. W budynku znajdują się dwie windy, które umożliwiają dostęp na wyższe kondygnacje. Budynek wyposażony jest w toalety dla osób z niepełnosprawnościami z instalacją przyzywową, a wszystkie przejścia i drzwi mają odpowiednią szerokość do poruszania się na wózkach. Wszystkie wprowadzone systemy umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami mobilność osobistą oraz jak największą samodzielność. Obiekty zostały zaprojektowane tak, korzystały one w pełni z infrastruktury, kształcąc się i rozwijając swoje talenty, kreatywność, a także umiejętności umysłowe i fizyczne. Inne udogodnienia w budynku to: szerokie korytarze, windy z komunikatami głosowymi oraz oznaczeniami w alfabecie Braille’a. Raport o udogodnieniach dla osób niepełnosprawnych dot. Wydziału opracowany na przełomie 2021 i 2022 r. przez Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego umieszczono w zał. 5.2. Na podstawie załączonego dokumentu przygotowywany został system dodatkowego oznakowania budynku Wydziału Politologii i Dziennikarstwa.

Nad zapewnieniem właściwych standardów pracy i studiowania osobom ze zróżnicowanymi potrzebami czuwa Wydziałowy Zespół ds. Dostępności dla Osób ze Szczególnymi Potrzebami. Zespół podejmuje kolejne działania mające na celu stałe podnoszenie standardów dostępności budynków Wydziału oraz jego strony internetowej oraz podnoszenie, jakości kształcenia studentów ze SPE. Studenci słabowidzący i niewidomi korzystają ze stanowisk komputerowych ze specjalistycznym sprzętem i oprogramowaniem. Stanowiska znajdują się w: Bibliotece Głównej UMCS, w Oddziale Informacji Naukowej (ul. Radziszewskiego 11, I piętro) - wyposażenie: stanowiska komputerowe z oprogramowaniem JAWS, SuperNova (powiększanie tekstu, sterowanie kolorem, kontrastem, jasnością, czytanie i literowanie dowolnego tekstu z ekranu, szybka i funkcjonalna obsługa brajla), syntezator mowy IVONA, klawiatura komputerowa z nakładką, klawiatura powiększona, trackball.

Wychodząc naprzeciw potrzebom studentom niesłyszącym, na szczególną uwagę zasługuje fakt, że studenci z niepełnosprawnością w obszarze narządu słuchu korzystają z nowych udogodnień sprzętowych. Portiernia, pomieszczenia dziekanatu i bibliotek wyposażone są w tzw. pętle indukcyjne. Studenci i doktoranci z dysfunkcją narządu wzroku lub z niepełnosprawnością uniemożliwiającą lub znacznie utrudniającą dostęp do materiałów w wersji tradycyjnej, korzystają z Akademickiej Biblioteki Cyfrowej, która umożliwia pobieranie pełnych wersji książek i podręczników akademickich ze wszystkich dziedzin w formatach odczytywanych przez programy udźwiękawiające. Do końca września 2022 roku UMCS realizował projekt „Dostępny UMCS”³⁹, współfinansowany ze środków EFS w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Celem głównym projektu było zwiększenie dostępności edukacyjnej UMCS skierowanej do

³⁹ <https://www.umcs.pl/pl/dostepny-umcs%2C18831.htm>

osób z niepełnosprawnościami poprzez wdrożenie rozwiązań niwelujących zidentyfikowane bariery w zakresie dostępności strukturalnej, architektonicznej, technologicznej, proceduralnej i wsparcia edukacyjnego oraz podniesienie świadomości niepełnosprawności i kompetencji, u co najmniej 64 pracowników uczelni w zakresie świadczenia wysokiej, jakości obsługi i dydaktyki dla osób z niepełnosprawnościami.

Uczelnia wdraża Strategię Projektowania Uniwersalnego⁴⁰ oraz Strategię Odpowiedzialności Społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnościami⁴¹.

5.4. System biblioteczny i jego zasoby

Biblioteka jest wspólna dla Instytutu Psychologii i Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS, mieści się w na pierwszym piętrze Wydziału w części C. Powierzchnia nowoczesnej przeszklonej biblioteki zajmuje 229 m². W jej skład wchodzi czytelnia z wypożyczalnią, przestrzeń przeznaczona do korzystania z części księgozbioru poprzez wolny dostęp, kącik prasowy z bieżącymi czasopismami naukowymi, prasą i dziennikami lokalnymi (można tam również znaleźć numery z ostatniego roku), regał z nowymi publikacjami z różnych dziedzin np. Bezpieczeństwo Narodowe, Politologia, regał Dyskusyjnego Klubu Książki.

Utworzona w bibliotece strefa wolnego dostępu usprawnia i ułatwia studentom pracę z książkami i czasopismami. Są tam też wydzielone 3 osobne przeszklone pokoje do pracy własnej studenta, wyposażone w komputery, które cieszą się ogromnym zainteresowaniem. Czytelnia dysponuje 32 miejscami i 10 komputerami podłączonymi do sieci, z których po zalogowaniu się na swoje konto czytelnika mogą korzystać studenci bądź pracownicy. Takie konto posiadają pracownicy lub studenci UMCS. Logowanie do konta bibliotecznego odbywa się poprzez standardową stronę do logowania na indywidualne konta pracownicze bądź studenckie „Punkt Logowania UMCS” zgodnie z stosowanym identyfikatorem uwierzytelniania. Logowanie tym sposobem umożliwia korzystanie z e-zasobów dostępnych w ramach subskrypcji UMCS. Ponadto zalogowany Czytelnik po kliknięciu w rozwijaną listę przy nazwisku i imieniu może sprawdzić dane karty bibliotecznego, stan wypożyczeń, zamówień, ewentualne kary i opłaty oraz zapisać wyszukiwania i ulubione pozycje. Jeśli czytelnik ma wypożyczone książki może dokonać jednorazowo prolongaty na okres 60 dni. Liczba użytkowników zarejestrowanych w Bibliotece wynosi 2371, natomiast aktywnie wypożyczających 2177, w tym 430 obcojęzycznych studentów.

Tabela 5.1. Statystyki dotyczące zbiorów Biblioteki WPiD, dane w latach 2018-2023

	Księgozbiór	Czasopisma	Liczba wypożyczeń		Liczba wypożyczeń		Liczba odwiedzin	Wpływy w ciągu roku
			Do domu		W czytelni			
			książki	czasopisma	książki	czasopisma		
2018	17260	1551	4861	195	10445	2847	15373	195

⁴⁰ <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2022/0908/144938-strategia-projektowania-ost.pdf>

⁴¹ <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,zarzadzenie-nr-71-2022-rektora-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-7-lipca-2022-r-w-sprawie-wprowadzenia-strategii-odpowiedzialnosci-spoecznej-na-rzecz-osob-z-niepelnosprawnościami-w-universytecie-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie,119479.chtm>

2019	17510	1591	książki 6160	czasopisma 739	książki 11646	czasopisma 3211	16536	210
2020	17800	1629	książki 2151	czasopisma 56	książki 2216	czasopisma 356	3619	253
2021	18112	1665	Książki 1491	czasopisma 98	książki 437	czasopisma 169	2719	275
2022	18328	1699	książki 2390	czasopisma 30	książki 977	czasopisma 365	3680	182
2023	18576	1733	książki 2052	czasopisma 580	książki 1039	czasopisma 550	4054	214

Na Wydziale obowiązuje procedura *Aktywna legitymacja = karta biblioteczna*, która umożliwia zdalne zamawianie książek w Bibliotece Wydziałowej i Bibliotece Głównej, korzystanie z katalogów różnych bibliotek działających w zintegrowanym systemie *Alma* korzystanie z multi-wyszukiwarki, czytelnia online, biblioteki cyfrowej i zasobów cyfrowych np. Taylor & Francis Online "*Politics & International Relations*"⁴² oraz dla ułatwienia odnalezienia treści, które szczególnie interesują studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe - artykuły i tytuły czasopism zawierających słowo "security"⁴³ w liczbie 917442 artykuły w 93 czasopismach.

Dodatkowo studenci, doktoranci i pracownicy uczelni zrzeszonych w Związku Uczelni Lubelskich w tym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Politechniki Lubelskiej, Uniwersytetu Przyrodniczego, Uniwersytetu Medycznego oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego mają prawo korzystać z *Wirtualnej Karty Bibliotecznej*⁴⁴. Program *Wirtualnej Karty Bibliotecznej* powstał aby zapewnić społeczności akademickiej możliwie jak najszerszy dostęp do zasobów bibliotecznych posiadanych przez lubelskie uniwersytety. Dzięki temu zasoby te mogą być wzajemnie wypożyczane i wzbogacać wiedzę nie tylko studentów, ale również kadry akademickiej.

Gromadzone na Wydziale książki i czasopisma znajdują się w magazynie obok czytelnia co znacznie skraca czas oczekiwania na zamówione pozycje. Pokój pracy bibliotekarzy wyposażony jest w niezbędny sprzęt do opracowywania i przygotowywania książek i do ich udostępniania w tym 2

⁴² <https://www1tandfonline1com100087ddi0020.han.bg.umcs.edu.pl/topic/allsubjects/pi>

⁴³ <https://www1tandfonline1com100087ddi004d.han.bg.umcs.edu.pl/action/doSearch?field1=AllField&text1=security&Ppub=>

⁴⁴ <https://www.umcs.pl/pl/wirtualna-karta-biblioteczna,28736.htm>

komputery oraz drukarkę. Poziom niżej znajduje się magazyn (do którego umożliwiony jest dostęp windą wewnętrzną) z rzadziej wykorzystywaną literaturą i czasopismami.

Infrastruktura biblioteczna w pełni zaspokaja potrzeby czytelników w zakresie dostępu do zasobów bibliotecznych i wyszukiwania specjalistycznej literatury w dostępnych bazach bibliograficznych. Biblioteka czynna jest w dni powszednie w godz. 8-15. Zatrudnione jest w niej 2 pracowników. Obszerny księgozbiór Biblioteki WPiD (liczący 18576 wolumenów oraz 1733 czasopism) zawiera literaturę z zakresu nauk politologicznych, stosunków międzynarodowych, dziennikarstwa, medioznawstwa, samorządu, myśli politycznej, prawa, administracji, historii, ekonomii, bezpieczeństwa narodowego, cyberbezpieczeństwa, zagadnień kulturowych, społecznych, współczesnych procesów cywilizacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem profilu kierunków kształcenia na naszym Wydziale.

Księgozbiór zawiera również ok. 500 pozycji w języku angielskim. Jest on na bieżąco uzupełniany o nowe publikacje ukazujące się na rynku wydawniczym. Wszystkie wpływy są na bieżąco ewidencjonowane i opracowywane w systemie *Alma*. Biblioteka Wydziału prenumeruje 24 tytuły czasopism polskich, 10 zagranicznych (wykaz w załączniku). Koszty zakupu książek w roku 2023 wyniosły 8957 zł, natomiast koszty zakupu prenumeraty czasopism 22,128,95zł.

Biblioteka Wydziału Politologii i Dziennikarstwa zabezpiecza materiały dydaktyczne i naukowe w formie tradycyjnej jak również elektronicznej dla studentów i pracowników 12 kierunków studiów. Literatura zalecana w sylabusach uzupełniana jest na bieżąco. Pracownicy i studenci mogą również zgłaszać propozycje tytułów do zakupu poprzez bibliotekę bezpośrednio do bibliotekarza lub przez stronę internetową Biblioteki Głównej wykorzystując elektroniczny formularz „*Propozycje zakupu książek*” oraz „*Zakup decyzją Czytelnika – e-Book Collection*” w przypadku chęci skorzystania z elektronicznej literatury zagranicznej. Studenci naszego Wydziału korzystają również z zasobów Biblioteki Głównej UMCS.

Katalog online *Primo*, do której dostęp można uzyskać przez stronę internetową Biblioteki Głównej, daje szeroki i szybki dostęp do informacji o zbiorach bibliotecznych na terenie całej Polski.

W zał. 5.3. umieszczono wykaz prenumeraty czasopism krajowych dla Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, wykaz prenumeraty czasopism zagranicznych oraz udział w konsorcjum Taylor & Francis.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę: Uchwała Nr 574/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 września 2018 roku.

L.p.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	W trybie natychmiastowym należy zaprzestać prowadzenia zajęć w piwnicy DS. Amor i dokonać przeglądu innych tego typu pomieszczeń, także w innych wydziałach, które mogą zagrażać zdrowiu i życiu studentów.	JM Rektor UMCS jeszcze w trakcie trwania wizytacji Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej na kierunku Bezpieczeństwo narodowe w dniu 18 maja 2018 roku podjął decyzję o natychmiastowym zaprzestaniu prowadzenia zajęć dydaktycznych w pomieszczeniach Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych w DS. Amor.
2.	Zaleca się wyposażyć bibliotekę i czytelnię wydziałową w sprzęt pomocny studentom	W dniu 22 września 2020 roku Wydział Politologii i Dziennikarstwa zmienił swoją

	z niepełnosprawnością ruchową i słabo widzącym.	siedzibę na nowoczesną infrastrukturę dostępną dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Więcej informacji dot. realizacji tego zalecenia znajduje się w podpunkcie 5.3.
--	--	--

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 5:

Dobre praktyki:

W 2016 r. na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe zostały wprowadzone takie przedmioty jak *Podstawy strzelectwa sportowego*, *Survival* czy *Pierwsza pomoc przedlekarska*. W następstwie tych zmian w programie studiów wyłoniła się potrzeba stworzenia wydziałowej strzelnicy wirtualnej. Do kwietnia 2023 r. studenci Wydziału swoje umiejętności strzeleckie nabywali na zajęciach terenowych i przy wykorzystywaniu innych strzelnic w Lublinie i okolicach. Dzięki otwarciu strzelnicy na Wydziale szkolenie studentów w zakresie podstaw strzelectwa jest łatwiejsze, bezpieczniejsze i mniej kosztowne. Wydziałowa strzelnica stała się uniwersalnym narzędziem treningowym, możliwym do dostosowania do różnych poziomów zaawansowania w zależności od potrzeb użytkownika.

Strzelnica została wyposażona w program symulacyjny Laser-ammo dający podstawę do modułowego rozbudowania o dodatkowe komponenty. Na stanie strzelnicy znajdziemy także repliki pistoletu Umarex Glock G17 oraz karabinu AR15 CYMA CM 002, zaopatrzone w czujniki elektroniczne (laserowe) umożliwiające ćwiczenia strzeleckie. Pomieszczenie zostało później doposażone o dodatkowe repliki pistoletu Sig Sauer M17 i karabinu Grot.

Oddanie do użytku strzelnicy wydziałowej znacząco wyróżniło Wydział Politologii i Dziennikarstwa jako uniwersytet niewojskowy posiadający takie pomieszczenie w swojej infrastrukturze dydaktycznej w obszarze Polski wschodniej.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

6.1. Zakres i formy współpracy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest niezwykle istotna z punktu widzenia Wydziału Politologii i Dziennikarstwa. Wszelkie działania w tym zakresie wpisują się w Strategię Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej przyjętą *Uchwałą Senatu Nr XXIV – 25.6/19 w sprawie strategii rozwoju Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*⁴⁵. Wyrazem realizacji określonych w tym dokumencie priorytetów było powołanie wśród władz rektorskich na kadencję 2020-2024 Prorektora ds. rozwoju i współpracy z gospodarką, któremu bezpośrednio podlegają Centrum Transferu Wiedzy i Technologii oraz Centrum Analiz i Rozwoju. Jednostki odpowiadają za różne formy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym na poziomie całego Uniwersytetu, w tym także w oparciu o zasoby Wydziału Politologii i Dziennikarstwa. Do ich zadań należy m.in. wsparcie przedsiębiorców w nawiązywaniu współpracy z naukowcami zatrudnionymi w Uniwersytecie, jak również koordynowanie realizacji badań zleconych i projektów badawczo-rozwojowych. Na poziomie Wydziału Politologii i Dziennikarstwa za współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w zakresie wyznaczonym przez Strategię Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, odpowiadają Dziekan i Prodziekan ds. Studenckich.

⁴⁵<https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzania-pisma-okolne,2499,uchwala-nr-xxiv-25-6-19-senatu-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-27-marca-2019-r-w-sprawie-strategii-rozwoju-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie,76136.chtm>

Na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa stale są prowadzone działania na rzecz intensyfikacji współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie konstruowania, realizacji i doskonalenia programu studiów oraz rozwoju kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Współpraca ta realizowana jest w sposób formalny i nieformalny. Obejmuje zarazem długoterminowe działania w oparciu o pisemne umowy i porozumienia, a także krótkoterminową współpracę, opartą na ustnych umowach pomiędzy Wydziałem Politologii i Dziennikarstwa, a interesariuszami zewnętrznymi. Współpraca ta przybiera wiele różnych form, wśród których można wyróżnić następujące aktywności:

1. Realizacja praktyk zawodowych u interesariuszy zewnętrznych

Studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe są zobowiązani do odbycia praktyk zawodowych na pierwszym i na drugim stopniu studiów. Praktyki odbywają się u interesariuszy zewnętrznych, których profil lub zakres działalności jest spójny z wyborem specjalizacji w ramach kierunku studiów. Średnioroczna baza interesariuszy-praktykodawców obejmuje około 90 instytucji i przedsiębiorstw. W latach 2019-2024 baza objęła w sumie 279 interesariuszy na terenie całej Polski i poza jej granicami. W czterech przypadkach bowiem praktyki zawodowe odbywały się u interesariuszy zagranicznych: na Ukrainie (Iwankiwci, Gorodok, Borislav) oraz na Białorusi (Świsłocz). Studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe odbywali praktyki m.in. w:

- formacjach wojskowych: Nadbużańskim Oddziale Straży Granicznej im. 27 Wołyńskiej Dywizji Armii Krajowej; Wydziale Żandarmerii Wojskowej w Lublinie; 19 Dywizjonie Artylerii Samobieżnej w Chełmie; 32 Wojskowym Oddziale Gospodarczym w Zamościu; 34 Wojskowym Oddziale Gospodarczym w Rzeszowie; 41 Bazie Lotnictwa Szkolnego w Dęblinie;
- formacjach policyjnych: Komendach Wojewódzkich Policji w Lublinie, Radomiu i Rzeszowie; Komendzie Miejskiej Policji w Lublinie; Komendach Powiatowych Policji w Bełchatowie, Janowie Lubelskim, Lipsku i Opolu Lubelskim;
- formacjach ratowniczo-gaśniczych: Komendach Miejskich Państwowej Straży Pożarnej m. st. Warszawy, Chełma, Radomia i Rzeszowa; Komendach Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej w Krasnymstawie, Kraśniku, Lipsku, Lubartowie, Łęcznej, Opocznie, Radzynie Podlaskim, Tomaszowie Lubelskim; a także w ponad 70 jednostkach Ochotniczej Straży Pożarnej;
- formacjach penitencjarnych: Areszcie Śledczym w Lublinie; Zakładzie Karnym w Chełmie; Zakładzie Karnym w Opolu Lubelskim.

Kompletny wykaz interesariuszy zewnętrznych, u których realizowali praktyki zawodowe studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe w latach 2019-2024 zawiera zał. 6.1.

2. Realizacja zadań dydaktycznych przez interesariuszy zewnętrznych

Starając się by otoczenie społeczno-gospodarcze miało wpływ na realizację i doskonalenie programu studiów dla kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, część realizowanych na nim zajęć została powierzona praktykom, w tym pracownikom organów ścigania oraz żołnierzom służby czynnej, na przykład:

- 2019/2020 - 2021/2022 *Survival* - por. Konrad Dziekanowski (żołnierz służby czynnej);
- 2019/2020 - 2022/2023 *Zapobieganie i zwalczanie przestępczości* - dr Sławomir Franc (emerytowany policjant Komendy Miejskiej Policji w Lublinie);
- 2019/2020 - 2022/2023 *Kryminologia i kryminalistyka* - mł. asp. Krzysztof Kołtun (asystent Zespołu Dochodzeniowo-Śledczego IV Komisariatu Policji w Lublinie);
- 2020/2021 - 2021/2022 *Cyberprzestępczość* - Adam Lelonek (główny analityk ds. bezpieczeństwa informacyjnego Narodowego Instytutu Cyberbezpieczeństwa).

Studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe mają także zapewnioną możliwość udziału w wykładach zapraszanych na wydział znanych przedstawicieli świata polityki i mediów. Przykładem takich przedsięwzięć jest cykl spotkań „Rozmowy Dyplomatyczne”, w ramach którego studenci mieli dotychczas okazję wysłuchać wykładów:

- JE Marka Brzezinskiego, Ambasadora USA w Polsce (7 grudnia 2022 r.).
- JE Daphne Bergsma, Ambasador Królestwa Niderlandów w Polsce (10 maja 2023 r.).
- JE Thomasa Baggera, Ambasadora Republiki Federalnej Niemiec w Polsce (23 maja 2023 r.).
- JE Patricka Haughey’a, Ambasadora Irlandii w Polsce (16 czerwca 2023 r.).
- JE Anny Clunes, Ambasador Wielkiej Brytanii w Polsce (6 grudnia 2023 r.).
- JE Etienne de Poncins, Ambasadora Francji w Polsce (18 stycznia 2024 r.).

Ponadto, część nauczycieli akademickich realizujących zadania dydaktyczne na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe to osoby zatrudnione w podmiotach administracji rządowej lub samorządowej, np. w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dr Tomasz Wicha), Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego (dr Marcin Pomarański).

3. Spotkania o charakterze informacyjno-rekrutacyjnym

W październiku 2023 roku rozpoczęto z inicjatywy Dziekana Wydziału Politologii i Dziennikarstwa cykl spotkań rekrutacyjno-informacyjnych dla studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe z funkcjonariuszami polskich służb mundurowych, w trakcie których studenci mają możliwość zapoznać się ze specyfiką pracy w służbach i zasadami rekrutacji do niej. Udział w spotkaniach zadeklarowały następujące służby: Policja, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Straż Graniczna, Agencja Wywiadu, Wojskowe Centrum Rekrutacji, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Służba Więzienna, Izba Administracji Skarbowej oraz Straż Miejska w Lublinie. Dotychczas odbyły się trzy spotkania (stan na 09.02.2024):

- Spotkanie z przedstawicielami Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (11 stycznia 2024 r.).
- Spotkanie z przedstawicielami Agencji Wywiadu (13 listopada 2023 r.).
- Spotkanie z przedstawicielami Wojskowego Centrum Rekrutacji (19 października 2023 r.).

4. Współpraca ze szkołami ponadpodstawowymi

W celu upowszechniania wiedzy z zakresu nauk o bezpieczeństwie, polityce i administracji, stosunkach międzynarodowych, a także dziennikarstwie i komunikacji społecznej Wydział Politologii i Dziennikarstwa ma podpisane umowy o współpracy z 36 szkołami ponadpodstawowymi. W ramach tej współpracy pracownicy wydziału realizują zadania dydaktyczne dla młodzieży szkolnej. Pracownicy wydziału wygłaszają wykłady, prowadzą zajęcia warsztatowe, udzielają konsultacji naukowych nauczycielom i uczniom, jak również obejmują formą tutoringów najzdolniejszych uczniów z klas z rozszerzonym programem nauczania z przedmiotu „Wiedza o społeczeństwie”. Uczniom i pracownikom tych szkół udostępniany jest również księgozbiór Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS. Wykaz szkół ponadpodstawowych, z którymi wydział ma podpisane umowy o współpracy, znajduje się w załączniku 6.2.

W najbardziej zaawansowanym wymiarze współpraca ta odnosi się do XXIV Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Pawła II w Zespole Szkół nr 5 w Lublinie. W szkole tej od 2019 r. jest utworzona klasa pod patronatem Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS o specjalności „Dyplomacja i stosunki międzynarodowe” z rozszerzonym programem zajęć z Bezpieczeństwa Narodowego. Pracownicy Wydziału brali udział w tworzeniu specjalnego programu kształcenia dla tej klasy. Przez cały rok szkolny oddelegowany pracownik Wydziału (dr Liliana Węgrzyna-Odzioba) prowadzi w tej szkole zajęcia specjalistyczne dla uczniów klas patronackich, w wymiarze dwie godziny tygodniowo dla klasy pierwszej i dwie godziny tygodniowo dla klasy drugiej.

Upowszechnianie wiedzy o bezpieczeństwie narodowym wśród młodzieży szkolnej odbywa się również poprzez organizowane co roku na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa okręgowe etapy Ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności oraz Ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym, jak również poprzez zaangażowanie pracowników wydziału w doroczny Lubelski Festiwal Nauki.

5. Opracowania eksperckie i doradcze

Kadra Wydziału Politologii i Dziennikarstwa uczestniczy w opracowaniach eksperckich i doradczych dla klientów Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS. Działania te obejmują między innymi przygotowanie ekspertyz politologicznych na temat międzynarodowych uwarunkowań bezpieczeństwa Polski i całego regionu Europy Środkowej. Przykładem takich działań jest cykl 6 ekspertyz na temat współpracy polsko-ukraińskiej, przygotowanych dla Kancelarii Sejmu RP w przededniu wybuchu wojny ukraińsko-rosyjskiej (lipiec-grudzień 2021). W opracowaniach tych podejmowano kwestie związane z wyzwaniem stojącym przed partnerstwem strategicznym Polski i Ukrainy. Wykaz ekspertyz przygotowanych na wniosek Kancelarii Sejmu RP zawiera załącznik 6.3.

Pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, będący dydaktykami na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe systematycznie przygotowują również komentarze eksperckie poświęcone różnym aspektom bezpieczeństwa międzynarodowego w kontekście politycznym, gospodarczym i militarnym. Opracowania takie powstają w ramach dwóch serii:

- Komentarze Instytutu Nauk o Polityce i Administracji – to seria 16 opracowań w języku polskim lub angielskim przygotowanych w latach 2020-2023 przez pracowników wydziału, będących dydaktykami na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Ich problematyka dotyczy w głównej mierze konfliktów militarnych i politycznych na Ukrainie, w Górskim Karabachu, Kurdystanie, czy Arktyce, jak również zagadnień bezpieczeństwa ekonomicznego, np.
 - 1) Hanna Bazhenova, *Inwazja rosyjska na Ukrainę i bezpieczeństwo żywnościowe państwa* (2022).
 - 2) Katarzyna Radzik-Maruszak i inni, *What future for cooperation in the Arctic? Scenarios after Putin's war on Ukraine* (2022).
 - 3) Kinga Smoleń, *Operacja zbrojna Turcji „Orli Szpon-2” w irackim Kurdystanie. Próba ostatecznego rozwiązania problemu PKK* (2021).
 - 4) Walenty Baluk, *Górski Karabach – nowa odłona starego konfliktu* (2020).
 - 5) Hanna Dumala, *Azjatyckie Regionalne Kompleksowe Partnerstwo Gospodarcze* (2020).
- Komentarze Instytutu Europy Środkowej – w latach 2019-2024 siedmioro pracowników wydziału, będący dydaktykami na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, współpracowało z Instytutem Europy Środkowej, opracowując na jego potrzeby w sumie 338 komentarzy eksperckich. Byli to: Konrad Pawłowski, Walenty Baluk, Jakub Olchowski, Hanna Bazhenova, Damian Szacawa, Łukasz Lewkowicz, Marta Drabczuk. Od początku 2023 roku takich opracowań pojawiło się już 81 (stan na 09.02.2024). Wiele z nich podejmuje problematykę bezpieczeństwa politycznego, militarnego i ekonomicznego w Europie Środkowej np.:
 - 1) Damian Szacawa, *Wybory prezydenckie w Finlandii: Rosja i polityka bezpieczeństwa w centrum uwagi* (2024).
 - 2) Hanna Bazhenova, *Niszczenie dziedzictwa kulturowego Ukrainy w czasie rosyjskiej agresji* (2024).
 - 3) Jakub Olchowski, *Ukraina – sytuacja polityczna i nastroje społeczeństwa u progu trzeciego roku rosyjskiej inwazji* (2023).
 - 4) Damian Szacawa, *Finlandia pod presją migracyjną ze strony Rosji* (2023)
 - 5) Konrad Pawłowski, *Zbrojna konfrontacja w północnym Kosowie: deklaracje i dwuznaczności* (2023).

Pełny wykaz Komentarzy Instytutu Nauk o Polityce i Administracji został zamieszczony w załączniku 6.4. W załączniku 6.5. zaprezentowana została natomiast lista Komentarzy Instytutu Europy

Środkowej z lat 2023-2024, których autorami byli pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, będący dydaktykami na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.

6. Udział w opracowaniach strategicznych

Nauczyciele akademicki Wydziału Politologii i Dziennikarstwa realizujący zadania dydaktyczne na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe (dr Marcin Pomarański) brali udział jako eksperci w opracowaniu *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030* wraz z *Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030 (z perspektywą 2040)*. Dokumenty opracowane w 2023 roku dotyczyły perspektyw rozwoju w wymiarze jakościowym i ilościowym infrastruktury transportowej w Lubelskim Obszarze Metropolitalnym, ze szczególnym naciskiem położonym na likwidowanie barier i ograniczeń rozwoju w funkcjonowaniu układów przestrzennych, kształtowanie spójnego systemu zewnętrznych i wewnętrznych powiązań transportowych oraz integrację poszczególnych elementów systemu transportowego, poprawę dostępności komunikacyjnej i mobilności mieszkańców oraz minimalizowanie zagrożeń bezpieczeństwa publicznego oraz kolizji z elementami sieci ekologicznej.

7. Centrum Dokumentacji Europejskiej

Funkcjonujące przy Wydziale Politologii i Dziennikarstwa Centrum Dokumentacji Europejskiej jest jedyną w województwie lubelskim jednostką zapewniającą powszechny dostęp do pełnej dokumentacji europejskiej. Działając na podstawie umowy zawartej w dniu 6 lipca 2000 r. pomiędzy Uniwersytetem a Komisją Europejską, Centrum realizuje zadania informacyjne i edukacyjne. Dysponując prawem do bezpłatnego i systematycznego otrzymywania publikacji wydawanych przez instytucje Wspólnot Europejskich, jak również pełnym dostępem do unijnej bazy CELEX, Centrum z powodzeniem może zostać określone mianem ogólnodostępnej biblioteki unijnej.

8. Inne formy współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego

Współpraca Wydziału Politologii i Dziennikarstwa z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego odbywa się również poprzez:

- Działalność medialną. Pracownicy Wydziału współpracują z mediami, komentując bieżące wydarzenia polityczne. W Bazie Ekspertów Medialnych Centrum Prasowego Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej znajduje się aktualnie 18 pracowników, w tym osoby wskazujące jako część swoich zainteresowań badawczych zagadnienia bezpieczeństwa w państwach Europy Środkowej (Walenty Baluk); szeroko rozumiane bezpieczeństwo międzynarodowe (Marek Pietraś), czy terroryzm islamski i stosunki międzynarodowe na Bliskim i Środkowym Wschodzie (Bartosz Bojarczyk).
- Działalność Legii Akademickiej. Ta ochotnicza formacja wojskowa prowadzi działania na rzecz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, edukacji obronnej społeczeństwa oraz promowania postaw patriotyczno-obywatelskich. Oddział Terenowy UMCS Legii Akademickiej funkcjonuje przy Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS.
- Działalność studenckiego Koła Naukowego Bezpieczeństwa Narodowego UMCS. Członkowie koła systematycznie organizują warsztaty z podstaw nauki strzelectwa na znajdującej się na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa wielofunkcyjnej strzelnicy elektronicznej. Uczestnicy warsztatów pozyskują podstawową wiedzę z zakresu zasad bezpieczeństwa przy posługiwaniu się bronią, obsługi, rozkładania i składania karabinka AKMS i pistoletów P-64 i P-83 oraz otrzymują praktyczne wskazówki dotyczące przyjmowania postaw strzeleckich i trzymania broni. Warsztaty organizowane są nie tylko dla studentów UMCS, ale również dla uczniów lubelskich szkół.

6.2. Monitorowanie, ocena i doskonalenie form współpracy

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku Bezpieczeństwo Narodowe jest przedmiotem bieżących i okresowych działań władz i kolegów Wydziału Politologii i Dziennikarstwa (Kolegium Dziekańskiego, Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, Zespołu programowego na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe). Pojawiające się w tym zakresie możliwości, które wspierają rozwój kierunku Bezpieczeństwo Narodowe są dyskutowane na forum ciał kolegialnych bądź niezwłocznie wdrażane przez władze dziekańskie. W celu dalszego udoskonalenia procesu okresowego monitorowania programu studiów kierunku i oceny współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w II kwartale 2024 roku na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS zostanie powołany Zespół Interesariuszy Zewnętrznych przy Zespole Programowym kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. W skład zespołu wejdą osoby reprezentujące branże, zawody, instytucje, firmy, które są powiązane obszarowo z kierunkiem studiów. Do najważniejszych zadań Zespołu będzie należało: opiniowanie programów i zmian w programach studiów z uwzględnieniem własnych doświadczeń i oczekiwań zawodowych; organizację praktyk zawodowych dla wybranych studentów; realizację zajęć dydaktycznych na danym kierunku przez przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych pozwalających włączyć komponent praktyczny w proces kształcenia studentów; organizowanie wizyt, wykładów, warsztatów, spotkań w siedzibie Wydziału Politologii i Dziennikarstwa lub interesariusza zewnętrznego pozwalających poszerzyć i uzupełnić ofertę kształcenia; uczestnictwo w wydarzeniach, konferencjach, imprezach organizowanych przez strony; współpracę przy inicjatywach realizowanych przez studentów w ramach studenckich kół naukowych; współpracę z wybranymi studentami w procesie dyplomowania.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę: Uchwała Nr 574/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 września 2018 roku.

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zaleca się uzupełnienie składu Rady Pracodawców, stosownie do prowadzonych specjalności	Formuła Rady Pracodawców powołanej przy Wydziale Politologii i Dziennikarstwa nie sprawdziła się w obliczu powstawania nowych kierunków kształcenia. W zamian powołano Zespół Interesariuszy Zewnętrznych przy Zespole Programowym dla kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, którego skład odzwierciedla w większym stopniu specyfikę kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.
2.	Zaleca się podjęcie intensywniejszego animowania i aktywizacji Rady Pracodawców w przedmiocie kształtowania programu kształcenia	W ramach działań naprawczych zintensyfikowano współpracę z interesariuszami zewnętrznymi poprzez zwiększenie ich udziału w procesie dydaktycznym, w postaci prowadzonych wykładów, szkoleń i warsztatów dla studentów, a także rozmów informacyjno/rekrutacyjnych, służących lepszemu dostosowaniu koncepcji kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

7.1. Rola umiędzynarodowienia procesu kształcenia w koncepcji kształcenia i planach rozwoju kierunku

Umiędzynarodowienie kształcenia na UMCS, w tym na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, od lat jest jednym z głównych celów strategicznych Uczelni. Działania podejmowane na Wydziale ściśle wpisują się w Strategię Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej przyjętą Uchwałą Senatu Nr XXIV – 25.6/19, Strategię rozwoju Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w latach 2016-2020 oraz Strategiczny Program Umiędzynarodowienia Badań UMCS na lata 2020-2024. Ponadto, świadomość obecnego i perspektywicznego znaczenia umiędzynarodawiania w funkcjonowaniu uczelni wyższych sprawiła, że w dniu 15 lipca 2016 roku uchwałą Rady nr VIII/142/2016 została przyjęta Strategia umiędzynarodawiania Wydziału Politologii UMCS w latach 2016-2021 (zał. 7.1). Do celów strategicznych zaliczono wówczas: a) rozwój potencjału badawczego Wydziału poprzez wzmocnienie międzynarodowej współpracy naukowej; b) umiędzynarodowienie procesu dydaktycznego oraz oferty dydaktycznej Wydziału; c) rozwój umiejętności i kompetencji międzynarodowych studentów; d) pozyskiwanie finansowania zewnętrznego na działalność badawczą i dydaktyczną; e) zwiększenie rekrutacji studentów, w tym studentów zagranicznych.

W ramach wyznaczonych przez Uczelnię celów, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe kładzie się nacisk na podnoszenie umiędzynarodowienia procesu kształcenia, poprzez:

- poszerzanie oferty dydaktycznej realizowanej w języku obcym,
- zachęcanie do międzynarodowej mobilności nauczycieli akademickich oraz studentów,
- realizację międzynarodowych grantów,
- rozszerzanie współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi,
- stałe poszerzanie zbiorów bibliotecznych o pozycje anglojęzyczne,
- powołanie Wydziałowego Zespołu ds. Umiędzynarodowienia, pełnomocnika Dziekana ds. Współpracy Międzynarodowej oraz koordynatorów ds. programu Erasmus+.

Umiędzynarodowienie kierunku Bezpieczeństwo Narodowe skutkuje lepszym przygotowaniem absolwentów do pracy w środowisku międzynarodowym. Dodatkowo wymienione działania poprawiają znajomość języków obcych wśród studentów, jak również umiejętności korzystania z obcojęzycznych źródeł takich jak podręczniki, artykuły naukowe czy ogólnie zasoby internetowe. Warto zauważyć, że w kształceniu na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe uczestniczą studenci zagraniczni. Zgodnie ze stanem na dzień 31 października 2023 roku liczba studentów-cudzoziemców kształcących się na studiach stacjonarnych I i II stopnia wynosiła łącznie 8 osób, co stanowi około 2,6% ogólnej liczby studentów kierunku. Na studiach I stopnia kształcą się 6 studentów-cudzoziemców, a na studiach II stopnia – 2 studentów cudzoziemców. Siedmiu studentów-cudzoziemców studiuje na zasadach jak obywatele Polski, a 1 – na zasadach odpłatności. W ramach studiów niestacjonarnych (I i II stopnia) nie studiuje obecnie studenci-cudzoziemcy.

Narzędziem sprzyjającym podnoszeniu umiędzynarodowienia studentów jest możliwość przyznania przez Dziekana Wydziału Politologii i Dziennikarstwa dofinansowania kosztów udziału w programie Erasmus+.

Kolejnym krokiem w procesie internacjonalizacji jest systematyczne zawieranie nowych umów międzynarodowych. W ciągu ostatnich ośmiu lat, Wydział Politologii i Dziennikarstwa aktywnie realizował tę inicjatywę, będąc zaangażowanym w podpisywanie do 3 umów rocznie w ramach programu Erasmus+. Od roku 2022 obsługę programu Erasmus+ realizujemy za pośrednictwem platformy *Erasmus+ Without Paper*, co przyczynia się do usprawnienia procesów administracyjnych. Ponadto, dążymy do poszerzenia współpracy z uczelniami spoza Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus+ KA171, będącego kontynuacją programu KA107. W styczniu 2022 roku

pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa złożyli 1 propozycję o współpracę z uczelniami z krajów partnerskich w ramach Erasmus+ KA171, podobnie jak w styczniu 2023 roku. Obecnie Wydział Politologii i Dziennikarstwa ma podpisane umowy z 49 uczelniami.⁴⁶ Z wyjątkiem kilku przypadków umów dla kierunków „dziennikarskich” studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe mogą korzystać – uwzględniając kompetencje językowe - z oferty dydaktycznej uczelni partnerskich Wydziału. Niestety należy zauważyć, że oferta ta nie cieszyła się szczególnym zainteresowaniem studentów ocenianego kierunku.

Realizację celów związanych z międzynarodową współpracą wspierają również aktywności spotkań dyrektorów Instytutów i przedstawicieli Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS z władzami innych uczelni. Przykłady takich spotkań to m.in. zawarcie współpracy z partnerami w ramach Sieci Akademicko-Analitycznej Trójkąta Lubelskiego utworzonej przez ośrodki akademickie i analityczne z Polski, Litwy i Ukrainy w maju 2023 roku. Te wydarzenia stanowią istotny element umacniania i rozwijania współpracy międzynarodowej oraz umożliwiają wymianę najlepszych praktyk i doświadczeń pomiędzy różnymi instytucjami edukacyjnymi.

Kontynuowanie tych działań i realizacja kolejnych są przewidziane w planach rozwoju kierunku. W ich realizacji pomocne są doświadczenia międzynarodowe kadry akademickiej zdobyte podczas konferencji międzynarodowych, wizyt studyjnych i staży. Źródłem inspiracji w zakresie kształtowania sylabusów i metod realizacji procesu dydaktycznego są wyjazdy wykładowców do zagranicznych uczelni partnerskich. Z kolei, w czasie pobytów naukowców z zagranicy na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa, prowadzone są też rozmowy o różnicach w programach nauczania, treściach programowych oraz sposobach ich realizacji. W trakcie tych spotkań analizowane są możliwości współorganizacji konferencji naukowych, realizacji wspólnych projektów badawczych oraz wspólnych zadań dydaktycznych.

Podsumowując, procesy umiędzynarodawiania zmieniają kształcenie na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Przyczyniają się do podnoszenia kompetencji językowych studentów, do oferowania zajęć w językach obcych oraz włączania tzw. *visiting professors* w proces dydaktyczny. Ponadto, wzbogacają treści kształcenia poprzez włączanie do wykazu lektur tych publikacji, które są wynikiem prowadzonych badań. Należy zaznaczyć, że dzięki wspomnianym obcojęzycznym publikacjom studenci wzbogacają swoje prace dyplomowe korzystając z powyższych źródeł w zależności od tematów prac. Ponadto, od roku akademickiego 2023/2024 użycie obcojęzycznych źródeł w studenckich pracach dyplomowych zostało ujęte w zaleceniach przekazywanych promotorom jako dobra praktyka w kierowaniu studentów w procesie przygotowywania prac dyplomowych (zał. 3.3).

7.2. Aspekty programu studiów i jego realizacji, które służą umiędzynarodowieniu, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia w językach obcych

Podstawową kompetencją niezbędną do funkcjonowania w międzynarodowym środowisku jest znajomość języków obcych. Dlatego studentom kierunku Bezpieczeństwo Narodowe tworzone są warunki uczenia się języków obcych. Zgodnie z obowiązującym programem studiów nauczanie języków obcych jest realizowane na wszystkich poziomach kształcenia (studia I i II stopnia) i w ramach obu form studiów (studia stacjonarne i niestacjonarne). Programy studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia przewidują łącznie 120 godzin obowiązkowych zajęć z języka obcego, po 30 godzin w semestrach: II, III, IV i V. Oferta nauczania obejmuje lektorat z języka angielskiego, a na studiach stacjonarnych również z języków niemieckiego i rosyjskiego. Semestry II, III i IV kończą się zaliczeniem z oceną, a semestr V – egzaminem. Dodatkowo na specjalności Zarządzanie bezpieczeństwem międzynarodowym w semestrze IV i V obowiązuje drugi język obcy (na studiach stacjonarnych po 30 godzin w każdym semestrze, łącznie 60 godzin; na studiach niestacjonarnych po 15 godzin w każdym semestrze, łącznie 30 godzin). W obu semestrach przedmiot kończy się

⁴⁶ <https://www.umcs.pl/pl/program-erasmus-,2244.htm>

zaliczeniem z oceną. Studenci mają możliwość wyboru drugiego obowiązkowego języka obcego spośród następujących języków: włoski, francuski, hiszpański, angielski i rosyjski.

Na studiach II stopnia Bezpieczeństwa Narodowego studenci pogłębiają swoje kompetencje językowe w ciągu dwóch pierwszych semestrów (zajęcia w wymiarze 30 godzin w każdym semestrze na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych). Pierwszy semestr kończy się zaliczeniem na ocenę, a drugi egzaminem. Zajęcia z języków obcych prowadzi lektorzy Centrum Nauczania i Centrum Języków Obcych UMCS. Zajęcia te opierają się na autorskich programach, uwzględniających język specjalistyczny dla poszczególnych kierunków studiów. Oferta nauczania obejmuje lektoraty z pięciu języków: angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego i rosyjskiego.

W odniesieniu do kierunku Bezpieczeństwo Narodowe umiędzynaradawiany jest także proces dydaktyczny oraz aktywność badawcza i prezentacja wyników badań kadry prowadzącej zajęcia na tym kierunku. Od początku kształcenia na tym kierunku studentom oferowana jest możliwość studiowania w językach obcych. Studenci studiów stacjonarnych I stopnia mogą uczestniczyć w przedmiotach fakultatywnych prowadzonych w języku angielskim lub rosyjskim. Od roku akademickiego 2021/2022 Prof. Gueorgui Kassianov prowadzi przedmiot pt. *Eastern Europe: A Dissolving Concept?*, a w latach 2019/2020 – 2020/2021 dr Grzegorz Gil prowadził zajęcia z przedmiotu *Failing States in International Relations*. Oferta kształcenia w języku angielskim skierowana jest też do studentów studiów stacjonarnych II stopnia. W roku akademickim 2019/2020 mgr Tomasz Wicha zrealizował zajęcia nt. *Migration and security in the European Union*, a w roku akademickim 2020/2021 - dr hab. Irma Słomczyńska prowadziła zajęcia pt. *Space Security*. Do prowadzenia wymienionych zajęć szeroko wykorzystywana jest literatura w językach obcych. Ponadto, studenci Bezpieczeństwa Narodowego mogli wybierać wykłady prowadzone przez zagranicznych nauczycieli *visiting professors* (zał. 7.3).

Niezależnie stosowane są różne formy aktywizujące studentów do samodzielnego rozwijania kompetencji językowych. Zarówno podczas zajęć dydaktycznych, jak i na seminariach dyplomowych zachęca się studentów kierunku do korzystania z literatury obcojęzycznej, najnowszych opracowań naukowych i innych materiałów źródłowych pisanych w języku angielskim lub innym. Dodatkowo, regularnie zapraszani są wykładowcy z zagranicznych uczelni do prowadzenia wykładów skierowanych do studentów, zarówno w ramach programu studiów, jak i poza nim. Ponadto, angażowane są studentów w organizację międzynarodowych konferencji oraz zachęca się ich do aktywnego uczestnictwa w projektach realizowanych przez Uniwersytet.

7.3. Stopień przygotowania studentów do uczenia się w językach obcych i sposoby weryfikacji osiągnięcia przez studentów wymaganych kompetencji językowych oraz ich oceny

W trakcie zajęć z języków obcych, studenci doskonalą cztery różne umiejętności językowe, które są istotne w ramach rozwijania ich kompetencji komunikacyjnych na poziomie B2/B2+. Działają nad usprawnieniem poprawności gramatycznej w swoich ustnych i pisemnych wypowiedziach, utrwalając jednocześnie ogólne słownictwo i poszerzając je o terminy specjalistyczne, zwłaszcza z obszaru bezpieczeństwa i politologii. Ponadto, regularnie czytają specjalistyczną literaturę związaną z językiem obcym. Proces ten jest monitorowany za pomocą różnych narzędzi weryfikacyjnych, takich jak obserwacje prowadzącego w trakcie zajęć, testy pisemne, aktywność wypowiedzi ustnych, tłumaczenia tekstów specjalistycznych oraz tworzenie tekstów fachowych w obu językach, zarówno obcym, jak i polskim. Ponadto, przygotowują specjalistyczne prezentacje, które są następnie przedstawiane przed grupą. W ramach zajęć biorą również udział w dyskusjach dotyczących zagadnień zawodowych.

Aby dokładnie ocenić postępy studentów w zakresie wymaganych kompetencji językowych, Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych (CNIČJO) przeprowadza regularne egzaminy i zaliczenia językowe. Dodatkowo, CNIČJO oferuje możliwość uczestnictwa w płatnych egzaminach certyfikujących, takich jak TELC (dla 11 języków), TOEIC (dla języka angielskiego), PTE (dla języka angielskiego), TOLES (dla języka angielskiego), IELTS (dla języka angielskiego).

7.4. Skala i zasięg mobilności i wymiany międzynarodowej studentów i kadry

Propozycja oferty UMCS (w tym kierunku Bezpieczeństwo Narodowe) dla studentów z zagranicy dostępna jest na stronie *Study in Poland*⁴⁷. Studenci i pracownicy zagraniczni korzystają z aplikacji UMCS Guide, zwłaszcza w celu uzyskania informacji dotyczących codziennego funkcjonowania, poruszania się po Lublinie i kampusie uniwersyteckim (aplikacja jest bezpłatna i dostępna w angielskiej wersji językowej). Studenci cudzoziemcy oraz zagraniczni nauczyciele akademicki, studenci i pracownicy z Polski, wyjeżdżający do zagranicznych ośrodków akademickich, uzyskują cenne, niezbędne wsparcie ze strony: Dziekana Wydziału, dwóch Koordynatorów wydziałowych ds. programu Erasmus+ oraz pracownika administracji na Wydziale delegowanego do kontaktu z nimi. W związku z pełnoskalową inwazją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę Dziekan Wydziału powołał w dniu 28 lutego 2022 r. Zespół ds. wsparcia studentów z Ukrainy na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS⁴⁸. Więcej na ten temat w Kryterium 10. Na poziomie Uczelni pomoc i wsparcie udzielane jest również przez pracowników Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych UMCS⁴⁹, Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów⁵⁰, w tym Pełnomocnika Rektora ds. Pomocy Ukrainie, Centrum Współpracy Międzynarodowej⁵¹ (Zespół ds. Międzynarodowych Programów Badawczych, Zespół ds. Wyjazdów Zagranicznych), Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców⁵², a w razie potrzeby angażowani są pracownicy innych jednostek administracji, np., Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego, Biura ds. Zdalnego Kształcenia.

Wszyscy zainteresowani umiędzynarodowieniem w szerokim znaczeniu uzyskują niezbędne informacje na ten temat na stronach wymienionych jednostek, na specjalnie dedykowanych obszarach internetowych oraz od wskazanych powyżej osób. Informacje o wymianie międzynarodowej, w ramach różnorodnych projektów, programów i innych form (np. MOST, ERASMUS+, CEEPUS, Fundusz Wyszehradzki). Natomiast na Wydziale studenci i pracownicy czerpią informacje ze strony internetowej⁵³.

Studenci Wydziału Politologii i Dziennikarstwa mogą korzystać z bardzo bogatej oferty mobilności międzynarodowych. Obecnie w ramach programu Erasmus+ studenci mogą studiować na jednej z 49 uczelni zagranicznych, z którymi Wydział ma podpisane 51 umów (z 2 uczelniami Wydział ma podpisane umowy na 2 osobne specjalizacje studiów). Uczelnie te pochodzą z 19 państw, łącznie oferując blisko 139 mobilności rocznie dla naszych studentów. Liczba korzystających z wsparcia w ramach programu Erasmus+ na Wydziale sięga rocznie kilkudziesięciu osób. W roku akademickim 2018/2019 wyjechało 9 osób, a przyjechało 15, rok później zagranicę wyjechało 17 studentów + 1 na praktyki, przyjechały natomiast aż 23 osoby, w roku akademickim 2020-2021 wyjechało 6 + 2 osoby na praktyki i 10 studentów zagranicznych, w roku akademickim 2021-2022 – 12 + 2 osób na praktyki i 10 studentów zagranicznych. Po zakończeniu pandemii Covid-19 i powrocie kształcenia w trybie stacjonarnym, tj. począwszy od roku akademickiego 2022/23 do roku akademickiego 2023/2024 na wyjazdy zagraniczne w ramach programu Erasmus+ przyznano 47 nominacji (spośród nich 1 osobie z kierunku Bezpieczeństwo Narodowe). W roku akademickim 2022/2023 przyznano 19 nominacji osobom wyjeżdżającym (finalnie wyjechało 13, w tym 1 osobie z kierunku Bezpieczeństwo Narodowe). W kolejnym roku akademickim za granicę miało szanse wyjechać 24 studentów, finalnie pojechały 22. Dodatkowo cztery osoby brały udział w kilkumiesięcznych praktykach, także w ramach

⁴⁷ <http://www.studyinpoland.pl/en/university?school=19>.

⁴⁸ <https://www.umcs.pl/pl/dzialalnosc-zespołu,23747.htm#page-1>

⁴⁹ <https://www.umcs.pl/pl/biuro-ds-obsługi-studiów-i-studentów-zagranicznych,1048.htm>

⁵⁰ <https://www.umcs.pl/pl/biuro-ds-obsługi-studiów-i-studentów-zagranicznych,1048.htm>

⁵¹ <https://www.umcs.pl/pl/cwm.htm>

⁵² <https://www.umcs.pl/pl/cjpk.htm>

⁵³ <https://www.umcs.pl/pl/programy-wymiany-studenckiej,2243.htm>.

programu Erasmus+. Studenci Wydziału Politologii i Dziennikarstwa w programie Erasmus+ najczęściej podejmują studia w języku angielskim, ale także francuskim, niemieckim czy hiszpańskim.

W roku akademickim 2022/2023 na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa, w ramach programu Erasmus+, uczyło się łącznie 16 studentów z zagranicy, w tym 13 w ramach programu Erasmus+. W roku akademickim 2023/2024 na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa, w ramach programu Erasmus+ uczyło się 7 studentów z zagranicy, w tym 6 w ramach programu Erasmus+ a w semestrze letnim spodziewamy się przyjazdu 8 studentów z zagranicy w ramach programu Erasmus+.

Dla zagranicznych studentów przyjeżdżających na studia Erasmus+ na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa w roku akademickim 2023/2024 zaoferowano aż 91 różnych przedmiotów prowadzonych w języku angielskim. Kilka z nich realizowali współpracujący z Wydziałem Politologii i Dziennikarstwa wykładowcy z zagranicy.

Korzyści dla studentów Wydziału Politologii i Dziennikarstwa z umiędzynarodowienia wynikają nie tylko z ich wyjazdów za granicę, ale wiążą się także z przyjazdami obcokrajowców na studia na Wydziale. Dzięki tworzeniu grup zajęciowych mieszanych, a także prowadzenia sprofilowanego kierunku w języku angielskim rodzimi studenci mają możliwość porozumiewania się ze studentami z innych krajów, poznawania ich poglądów, sposobu postrzegania wyzwań i zagrożeń dla bezpieczeństwa i oczywiście ćwiczenia swoich umiejętności językowych. Ponadto, z myślą o wprowadzeniu gości z zagranicy w lokalne realia, funkcjonuje Program Mentor realizowany przez *European Students Network*. Korzyścią dla opiekunów z Wydziału Politologii i Dziennikarstwa jest poznanie studentów Erasmus+ oraz doskonalenie języka obcego poprzez praktykę.

W zakresie mobilności akademickiej kadry na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa istnieje szeroka oferta uczestnictwa w programie Erasmus+, obejmująca łącznie 51 instytucji edukacyjnych z 19 różnych państw, np. poczynając od roku akademickiego 2022/2023, pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa zrealizowali łącznie 2 mobilności dydaktyczne do Włoch.

Umiędzynaradawiana jest aktywność badawcza i prezentacja wyników badań nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo narodowe. W latach 2021-2023 prof. Marek Pietraś kierował polską stroną międzynarodowego zespołu badawczego (w skład zespołu wchodził również pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS: prof. Walenty Baluk, prof. Waldemar Paruch, dr hab. Beata Surmacz, prof. UMCS, dr hab. Konrad Pawłowski, dr hab. Mariusz Sienkiewicz, dr Anna Bazhenova, dr Marta Drabczuk, dr Łukasz Lewkowicz i dr Jakub Olchowski), który we współpracy z naukowcami z Instytutu Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Tarasa Szewczenki w Kijowie i na zamówienie Sejmu Polski i Rady Najwyższej Ukrainy przygotował obszerny raport na temat partnerstwa Polski Ukrainy pt. „Stan i perspektywy partnerstwa Polski i Ukrainy w warunkach geopolitycznych zmian. Diagnoza i rekomendacje dla praktyki politycznej”. Efektem jest publikacja M. Pietraś, W. Baluk, H. Perepelytsya (eds.), Raport. Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy. Punkt widzenia Polski i Ukrainy, Lublin – Kijów 2021.

W latach 2020-2023 pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa: dr hab. Agnieszka Demczuk, prof. UMCS, dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS i dr Justyna Kieżkowska uczestniczyły w międzynarodowym projekcie badawczym Horyzont 2020 pt. Ochrona praw podstawowych przy wykorzystaniu technologii cyfrowych w usługach e-zdrowia (“Preserving fundamental rights in the use of digital technologies for e-health services”), z partnerami: Catholic University of Leuven i University of Macerata, Eurocentro (REINITIALISE H2020-WIDESPREAD-2020-5, nr 952357). W latach 2021-2023 dr hab. Anna Moraczewska i dr Damian Szacawa brali udział w projekcie „Digital at Home” koordynowanym przez międzynarodową sieć akademicką Baltic University Programme, której uczestnikami są uczelnie wyższe w państwach regionu Morza Bałtyckiego. W jej efekcie powstał podręcznik pt. Re-thinking the Baltic Sea Region: trends and challenges, Tomasz Branka i Victor Shadurski (red.), Uppsala 2023 oraz zdigitalizowany kurs międzynarodowy oparty na rozdziałach przygotowanych przez dr hab. A. Moraczewską (m.in. Defining the Region: Borders, States, Identity, s. 15-33) i dra D. Szacawę (Re-thinking security architecture in the Baltic Sea Region, s. 125-154). Pracownicy Katedry Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych, prof. dr hab. Maria Marczewska-Rytko i dr Dorota Maj zrealizowali w latach 2019-2021

międzynarodowy projekt badawczy pt. *Civic Budget in V4 Countries*, sfinansowany przez Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki.

Dr Andrzej Demczuk w 2020 r. otrzymał nagrodę Fulbrighta, Junior Research Award 2020/2021 i od grudnia 2020 r. do lipca 2021 r. wykonywał badania naukowe w Waszyngtonie DC, na Schar School of Policy and Government (George Mason University). Podczas stypendium przeprowadził kilkanaście wywiadów z najbliższymi współpracownikami trzech prezydentów USA: Billa Clintona, George W. Busha i Baraka Obamy. Wnioski z badań opublikował w książce pt. *Transformational Leadership and the Modern Presidency: Clinton, Bush, Obama*, która ukazała się w roku 2023 w USA nakładem wydawnictwa Lexington Books (Rowman & Littlefield). Obecnie, po realizacji pobytu naukowego w Waszyngtonie DC na Schar School of Policy and Government (George Mason University) oraz w Bostonie na Harvard University Kennedy School i MIT (wrzesień 2023) pracuje nad monografią pt. *US International Leadership in The Context of The Ongoing War in Ukraine*. Dr Ewelina Kancik-Kořtun, która zrealizowała w latach 2018-2023 jako kierownik 7 projektów międzynarodowych, finansowanych m.in. przez Narodowe Centrum Nauki i Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki, obecnie kieruje międzynarodowym projektem naukowym, pt. „*Polish-Czech perspective on contemporary security problems*” (15.02-15.12.2024, MSZ).

Od X.2023 do X.2024 dr hab. Katarzyna Krzywicka uczestniczy w projekcie badawczym pt. *“Narcotráfico y corrupci3n en Am3rica Latina. ¿Un nuevo rol para las mujeres?”* (“Handel narkotykami i korupcja w Ameryce łacińskiej: nowa rola kobiet?”), koordynowanym przez Międzynarodowy Instytut Prawa Humanitarnego w Sanremo (Włochy). W latach 2014-2022 dr hab. Katarzyna Stachurska-Szczesiak, prof. UMCS otrzymała sześć grantów edukacyjnych Komisji Europejskiej na przygotowanie, organizację i przeprowadzenie warsztatów europejskich. Szczeg3łowa lista projektów międzynarodowych znajduje się w zał3czniku 4.2.

7.5. Udział wykładowców z zagranicy w prowadzeniu zajęć na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe

W latach 2019-2024 na Wydział, w tym na kierunek Bezpieczeństwo narodowe, w ramach projektu *Zintegrowany UMCS* zaproszono łącznie trzynastu nauczycieli akademickich *visiting professors*, którzy przeprowadzili 15 zajęć dla studentów w ramach tzw. przedmiotów fakultatywnych (zał. 7.3). Zajęcia realizowane były w języku angielskim i prowadzone przez wykładowców z zagranicy o poważnym dorobku naukowym i dużym doświadczeniu dydaktycznym. W roku akademickim 2018/2019 studenci mogli uczęszczać m.in. na zajęcia prof. Shantanu Chakrabarti (Uniwersytet w Kalkucie, Indie), który w marcu-kwietniu 2019 r. przeprowadził zajęcia pt. *Privatization of security as a global trend* oraz *Globalization versus regionalization*. Z kolei w maju 2019 r. prof. Fu-kuo Liu (National Chengchi University(NCU) w Taipei, Tajwan) zrealizował zajęcia pt. *International Security in the Pacific Region*.

W roku akademickim 2019/2020 studenci uczestniczyli m.in w zajęciach pt. *State, Organized Crime and Drug Trafficking in Latin America*, które w okresie październik - listopad 2019 r. prowadził dr Carlos Pérez Ricart (St. Antony’s College, Uniwersytet Oksfordzki, Wielka Brytania) i/lub zajęciach pt. *Between Geo- and Bio-Politics. National Identities at Europe’s Eastern Margins*, które w styczniu 2020 r. zrealizował prof. Andrey Makarychev (Uniwersytet w Tartu, Estonia). Po wybuchu pandemii Covid-19 zajęcia były realizowane w formule online – w ten sposób w roku akademickim 2020/2021 zostały zrealizowane np. zajęcia pt. *International conflicts: Eastern European dimension*, przeprowadzone w okresie październik – listopad 2020 przez prof. Hryhoriia Perepelytsia (Kijowski Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki, Ukraina).

Od 2020 roku prof. Marek Pietraś jest kierownikiem grantu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w programie „profesura gościnnie”. UMCS jest jedną z pięciu polskich uczelni, która taki grant pozyskała, zapraszając do włączenia się w badania na temat polityki historycznej pochodzącego z Ukrainy prof. Georgiya Kasianova. Do utworzonego zespołu badawczego zostali włączeni także i inni nauczyciele akademicy z Ukrainy, którzy obecnie realizują zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo narodowe, np. *Eastern Europe: A Dissolving Concept?* w semestrze letnim 2022/2023.

W roku akademickim 2023/2024, dzięki programowi Gminy Lublin pt. „Visiting Professors in Lublin” studenci Bezpieczeństwa narodowego będą mogli uczestniczyć w zajęciach z przedmiotu fakultatywnego pt. *The US Presidential Elections: Lessons for Democracies* oraz *US Foreign Policy and Presidential Elections* prowadzonych przez *visiting professor* prof. Marka J. Rozella z George Mason University (USA).

7.6 Monitorowanie procesu umiędzynarodowienia kształcenia

Mechanizmem służącym monitorowaniu międzynarodowego wymiaru procesu edukacyjnego jest wdrożenie anonimowych ankiet wypełnianych przez studentów za pośrednictwem systemu USOS, bezpośrednio po zakończeniu każdego semestru. W zakres oceny objęte są różnorodne aspekty, obejmujące nie tylko wykłady prowadzone w językach obcych, lecz także zajęcia o charakterze przedmiotowym prowadzone w tychże językach.

Dodatkowo, stypendyści międzynarodowej wymiany w ramach programu Erasmus+ zyskują możliwość dokładnego wyrażenia swoich opinii poprzez wypełnienie analogicznych ankiet w systemie USOS (z uwzględnieniem anglojęzycznej wersji). Z myślą o tych zagranicznych studentach opracowano dedykowaną instrukcję, prezentującą sposób dokonywania oceny. Przyjęte praktyki umożliwiają cykliczne, semestralne monitorowanie jakości nauczania w zakresie języków obcych. Działanie to pozwala na utrzymanie sprawdzonych rozwiązań, eliminację ewentualnych niedoskonałości oraz podniesienie poziomu merytorycznego prowadzonych zajęć, co przyczynia się do wzrostu satysfakcji studentów. Regularnej ocenie podlega także satysfakcja studentów z udziału w programie Erasmus+.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę: Uchwała Nr 574/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 września 2018 roku.

L.p.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zaleca się bezwzględnie podjęcie kroków dla zawarcia umów międzynarodowych w celu uruchomienia prowadzonej m.in. pod egidą programu Erasmus wymiany studenckiej w ramach kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.	Główną przyczyną braku zawarcia nowych umów międzynarodowych w celu uruchomienia prowadzonej m.in. pod egidą programu Erasmus wymiany studenckiej w ramach kierunku Bezpieczeństwo Narodowe jest następujący czynnik. Do końca grudnia 2022 roku UMCS implementował system <i>Erasmus Without Paper</i> (EWP) w celu zawierania umów w ramach programu Erasmus+ co oznaczało duży nakład pracy m.in. przez konieczność wprowadzenia umowy oraz jej zatwierdzenie do systemu. Pracownicy UMCS zakończyli już wprowadzanie umów do systemu. Duża część Partnerów natomiast tego terminu nie dotrzymała. Negocjacje z Partnerami na chwilę obecną są w związku z tym nieco utrudnione. Ze strony UMCS na chwilę obecną nie jest możliwe podpisanie papierowej umowy. W tym roku, po

		<p>negocjacji z partnerami międzynarodowymi podejmiemy starania o renowację zawartych umów i wpisanie dziedziny Bezpieczeństwo Narodowe kiedy większość instytucji partnerskich będzie dysponowała pełną funkcjonalnością systemu. Ponadto w okresie pandemii Covid-19 znacząco zmniejszyło się zainteresowanie studentów kierunku Bezpieczeństwo narodowe wyjazdami w ramach programu Erasmus.</p>
2.	<p>Zaleca się podjęcie inicjatyw zmierzających do zwiększenia zainteresowania studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe wyjazdami w ramach programu Erasmus poprzez tworzenie specjalistycznych (nie tylko z politologii) zajęć w językach obcych oraz organizację spotkań promujących program międzynarodowej wymiany.</p>	<p>W okresie 2019-2024 władze Wydziału Politologii i Dziennikarstwa podjęły liczne działania zmierzające do zwiększenia zainteresowania studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe wyjazdami w ramach programu Erasmus. Przykładami takich działań są m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zaproszenie wykładowców z zagranicy o poważnym dorobku naukowym i dużym doświadczeniu dydaktycznym do prowadzenia zajęć w języku angielskim w ramach projektu Zintegrowany UMCS. W ciągu 3 lat (2018-2020) zaproszono łącznie trzynastu nauczycieli akademickich <i>visiting professors</i> (zał. 7.3). • Zachęcanie studentów kierunku <i>bezpieczeństwo narodowe</i> do wyjazdów studyjnych w ramach programu POWER (Podnoszenie kompetencji przez studentów kierunków Bezpieczeństwo narodowe i Stosunki międzynarodowe) realizowanym na Wydziale (2017/2018 i 2018/2019). W trakcie wyjazdów studyjnych do Wiednia (2018, 2019) miały miejsca wizyty w siedzibach organizacji międzynarodowych (ONZ i jej organizacje wyspecjalizowane np. UNCTAD; a także OPEC i przedstawicielstwach dyplomatycznych Polski). <p>Ponadto pracownicy Wydziału pełniący funkcję Opiekuna poszczególnych lat informowali studentów o możliwości wyjazdów w ramach programu Erasmus oraz uczestnictwa w ww. programach. Dodatkowo co rok w miesiącu marcu przed</p>

		<p>rozpoczęciem procedury rekrutującej na wzięcie udziału w mobilności Erasmus+ organizowane są co najmniej dwa spotkania informacyjne dla studentów zainteresowanych. Studenci są informowani o organizowanym spotkaniu poprzez plakaty, stronę internetową oraz media społecznościowe.</p>
	<p>Zaleca się rozszerzenie spektrum umiędzynarodowienia współpracy naukowo-badawczej i dydaktycznej w ramach kierunku Bezpieczeństwo Narodowe poprzez tworzenie wspólnych zespołów międzynarodowych (również w zakresie nauk o bezpieczeństwie), aplikowania o granty zagraniczne, zwiększenie udziału kadry w stażach naukowych i praktycznych.</p>	<p>W okresie 2019-2024 władze Wydziału Politologii i Dziennikarstwa podjęły działania zmierzające do rozszerzenia spektrum umiędzynarodowienia współpracy naukowo-badawczej i dydaktycznej w ramach kierunku <i>bezpieczeństwo narodowe</i>. Przykładami takich działań są m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W analizowanym okresie aktywność badawcza nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo narodowe została znacząco umiędzynarodowiona, o czym świadczą liczne projekty zrealizowane przez zespoły międzynarodowe w minionym okresie lub trwające obecnie, np.: <ul style="list-style-type: none"> • W latach 2021-2023 prof. Marek Pietraś kierował polską stroną międzynarodowego zespołu badawczego (w skład zespołu wchodził również pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS: prof. Walenty Baluk, prof. Waldemar Paruch, dr hab. Beata Surmacz, prof. UMCS, dr hab. Konrad Pawłowski, dr hab. Mariusz Sienkiewicz, dr Anna Bazhenova, dr Marta Drabczuk, dr Łukasz Lewkowicz i dr Jakub Olchowski), który we współpracy z naukowcami z Instytutu Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Tarasa Szewczenki w Kijowie i na zamówienie Sejmu Polski i Rady Najwyższej Ukrainy przygotował obszerny raport na temat partnerstwa Polski Ukrainy pt. „Stan i perspektywy partnerstwa Polski i Ukrainy w warunkach geopolitycznych zmian. Diagnoza i rekomendacje dla praktyki politycznej”.

		<ul style="list-style-type: none"> • W latach 2020-2023 pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa: dr hab. Agnieszka Demczuk, prof. UMCS, dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS i dr Justyna Kięczkowska uczestniczyły w międzynarodowym projekcie badawczym Horyzont 2020 pt. Ochrona praw podstawowych przy wykorzystaniu technologii cyfrowych w usługach e-zdrowia (“Preserving fundamental rights in the use of digital technologies for e-health services”), z partnerami: Catholic University of Leuven i University of Macerata, Eurocentro (REINITIALISE H2020-WIDESPREAD-2020-5, nr 952357). • W latach 2021-2023 dr hab. Anna Moraczewska i dr Damian Szacawa brali udział w projekcie „Digital at Home” koordynowanym przez międzynarodową sieć akademicką Baltic University Programme, której uczestnikami są uczelnie wyższe w państwach regionu Morza Bałtyckiego. W jej efekcie powstał podręcznik pt. Re-thinking the Baltic Sea Region: trends and challenges, Tomasz Branka i Victor Shadurski (red.), Uppsala 2023 oraz zdigitalizowany kurs międzynarodowy. <p>2. Współpraca studentów Wydziału, w tym kierunku <i>bezpieczeństwo narodowe</i> z grupą studentów z Wydziału Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu im. I. Franko we Lwowie w ramach programu POWER Doskonałość uczelni (Podnoszenie kompetencji przez studentów kierunków Bezpieczeństwo narodowe i Stosunki międzynarodowe) realizowanym na Wydziale (2017/2018 i 2018/2019). Zadaniem międzynarodowej grupy było przygotowywanie raportu analitycznego nt. stanu bezpieczeństwa na polsko-ukraińskim obszarze przygranicznym.</p> <p>3. Studenci kierunku <i>bezpieczeństwo</i></p>
--	--	---

		<p><i>narodowe</i> byli włączani w wizyty studyjne, finansowane ze środków zewnętrznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dr D. Szacawa był organizatorem wizyty studyjnej w instytucjach UE (Bruksela, luty 2019) i opiekunem grupy studentów Wydziału Politologii (finansowanie: Komisja Europejska). Wizyta obejmowała wykłady pracowników instytucji UE (m.in. na temat przeciwdziałania dezinformacji ze strony Rosji, rozwoju wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa / wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony) i dyskusje studentów z czołowymi przedstawicielami UE (m.in. Donaldem Tuskiem, ówczesnym przewodniczącym Rady Europejskiej oraz Fransem Timmermansem, ówczesnego Komisarza UE ds. lepszej regulacji, rządów prawa i Karty Praw Podstawowych). <p>Dr E. Kancik-Kołtun była kierownikiem projektu pt. „V 4 Summer Scholl as a New Brand” (31.12.2020-31.09.2021), finansowanego ze środków Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. W jego ramach 5 studentów wyjechało na konferencję międzynarodową na Metropolitan University Prague w Czechach, gdzie studenci wygłosili referaty w języku angielskim. Pokłosiem projektu była publikacja książkowa z artykułami naukowymi studentów.</p>
--	--	---

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

8.1. System i formy wsparcia w procesie dydaktycznym oraz wejściu na rynek pracy

Studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe otrzymują różnego rodzaju wsparcie: psychologiczne, naukowo-dydaktyczne, organizacyjne oraz materialne. Wsparcie psychologiczne, edukacyjne i zawodowe zapewniają poradnie działające przy Biurze Rozwoju Kompetencji UMCS oraz w ramach Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów – Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego.⁵⁴ Na poziomie Uczelni wszechstronnego wsparcia studentom udziela Pełnomocnik Rektora ds. studenckich. Bezpośredni nadzór nad sprawami studentów Wydziału

⁵⁴ <https://www.umcs.pl/pl/poradnia-psychologiczna,197.htm>

sprawuje Prodzikan ds. Studentów. Ponadto od marca 2022 r. funkcjonuje na poziomie wydziałowym Zespół ds. wsparcia studentów z Ukrainy. W celu pomocy dydaktycznej i organizacyjnej wzmocniona została funkcja opiekuna roku, którego zadaniem jest stały kontakt ze studentami i pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów. Szczególna forma wsparcia udzielana jest studentom niepełnosprawnym. Opiekę na studentami niepełnosprawnymi sprawuje Prodzikan ds. studenckich w porozumieniu z opiekunami poszczególnych kierunków i lat studiów oraz Biurem ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego.

Na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS funkcjonuje sprawnie zorganizowana obsługa administracyjna studentów. Obsługę tę realizują dedykowane i odpowiednio przeszkoleni pracownicy dziekanatu, którzy są przydzieleni do obsługi konkretnych lat studiów, w tym także dla kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Dostęp do obsługi administracyjnej jest zapewniony cztery dni w tygodniu (poniedziałek – czwartek) dla studentów stacjonarnych, natomiast dla studentów studiów niestacjonarnych organizowane są dyżury dziekanatu także w soboty, w czasie zjazdów danego rocznika. Wszystkie informacje, włączając wsparcie materialne, przekazywane są studentom Bezpieczeństwa Narodowego wielokrotnie, m.in. podczas immatrykulacji, spotkań z opiekunami lat, a także poprzez platformy takie jak USOS. Ważną rolę w przekazywaniu informacji od władz dziekańskich do studentów odgrywają przedstawiciele Wydziałowego Samorządu Studentów. Istotnym ułatwieniem w komunikacji jest także wykorzystywanie mediów społecznościowych, w tym fanpage Wydziału na Facebooku. Główną bazę wiedzy stanowi strona Wydziału, gdzie publikowane są aktualności, regulaminy, wzory podań, regulacje prawne, informacje o pomocy materialnej, plany zajęć i programy studiów. Jest ona regularnie aktualizowana, aby studenci Bezpieczeństwo Narodowe mieli szybki dostęp do potrzebnych informacji. Więcej informacji dot. tej tematyki znajduje się w kryterium 9 Raportu Samooceny.

Z myślą o wsparciu mobilności studentów na Wydziale zostały utworzone funkcje Koordynatora ds. Erasmus+ oraz Koordynatora ds. Programu MOST. Ich zadaniem jest promowanie wśród studentów, międzynarodowych i krajowych programów wymiany studenckiej, a także bezpośredni nadzór nad przygotowaniem oferty kształcenia dla osób korzystających z programów mobilności. Na Wydziale organizowane są spotkania ze studentami na temat wymiany studenckiej w ramach programu Erasmus+ i MOST. O możliwościach wyjazdu na studia i praktyki w ramach programu Erasmus+ i MOST studenci są także informowani poprzez stronę internetową Wydziału oraz ogłoszenia na tablicach informacyjnych w budynku. Każdego roku przeprowadzany jest nabór na wyjazdy dla studentów oraz nauczycieli w ramach programu Erasmus+. Więcej informacji dotyczących programu Erasmus+ znajduje się w Kryterium 7 Raportu.

Studenci mogą korzystać także z środkowoeuropejskiego programu wymiany akademickiej CEEPUS. Stypendia CEEPUS są przyznawane studentom na studia/staże oraz na praktyki zawodowe w krajach partnerskich, a nauczycielom akademickim – na działania wzmacniające środkowoeuropejski charakter uniwersyteckich programów nauczania. Stypendia CEEPUS są kompleksowe, tzn. pokrywają koszty utrzymania, zakwaterowania, ubezpieczenia medycznego i NNW na czas pobytu stypendysty w kraju przyjmującym. Ponadto otwarte dla studentów są różnego rodzaju stypendia i staże realizowane w ramach Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego oraz Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. W związku z podpisanymi porozumieniami o wymianie studenckiej prowadzona jest także rekrutacja studentów UMCS na studia częściowe (semestr lub rok) na uczelniach tajwańskich i brazylijskich.

Uniwersytet dołączył w 2022 r. do prestiżowego konsorcjum Uniwersytetów Europejskich – ATHENA (Advanced Technology Higher Education Network Alliance). Konsorcjum działa na zasadzie partnerstw instytucji szkolnictwa wyższego regionów Unii Europejskiej, które współpracują ze sobą, realizując zadania na rzecz studentów, naukowców oraz społeczeństwa. Współpraca ta wzmacnia

wymianę akademicką m.in. poprzez prowadzenie wspólnych programów studiów, projektów czy szkoleń⁵⁵.

Wydział angażuje się we wsparcie studentów w procesie ich wejścia na rynek pracy. W tym zakresie istotne wsparcie udziela działające na szczeblu Uczelni Biuro Rozwoju Kompetencji UMCS. W jego ramach organizowane są m.in. Dni Kariery, Targi Pracy, spotkania z pracodawcami, realizowane jest również poradnictwo edukacyjno-zawodowe. Współpraca z przedsiębiorcami z regionu umożliwia zawieranie umów o współpracy w zakresie organizacji staży i praktyk zawodowych. W 2023 r. zorganizowano dla studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe szereg spotkań z przyszłymi pracodawcami m.in. Wojskowym Centrum Rekrutacji (30 maja 2023 r., 19 października 2023 r.), Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego (11 maja 2022 r., 11 stycznia 2024 r.), Agencją Wywiadu (13 listopada 2023 r.). Zrealizowano również studenckie targi pracy w siedzibie Wydziału (15 listopada 2023 r.) z udziałem firm i instytucji publicznych: Camp Leaders and Resort Leaders Poland – Work and Travel USA, Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie, Fundacją Strefa Dorastania, Fundacją Mam Marzenie, Evelstar – Partner Bolt Uber FreeNow Glovo, Bramą Grodzką (Grodzka Gate) Teatr NN. Studenci kierunku mogą korzystać również ze wsparcia centralnych jednostek administracyjnych takich jak np. Biuro ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych, Biura Spraw Studenckich Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów.

8.2. Wsparcie organizacji studenckich

Wydział wspiera aktywność badawczą studentów na kilku płaszczyznach. Istotną formą jest wspieranie działalności kół naukowych poprzez opiekę sprawowaną przez pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału, dofinansowywanie ich działalności konferencyjnej oraz publikacyjnej. Na Wydziale funkcjonuje obecnie 9 kół naukowych: Koło Naukowe Bezpieczeństwa Narodowego, Koło Latinoamerykanistów UMCS, Koło Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych, Koło Naukowe Debat Oksfordzkich, Naukowe Studenckie Koło Samorządowców, Politologiczne Koło Naukowe, Studenckie Koło Dziennikarskie, Koło Naukowe Public Relations oraz Koło Naukowe Medialno-Popkulturowe „Produktywni”. Studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe uczestniczą w pracach i przedsięwzięciach większości kół naukowych funkcjonujących na Wydziale Politologii. Studenci zrzeszeni w kołach naukowych mogą występować o dofinansowanie działalności przez: władze dziekańskie Wydziału (bieżąca działalność naukowa, edukacyjna i promocyjna), władze rektorskie UMCS (konkurs grantowy na dofinansowanie projektów kulturalnych, naukowych i sportowych), władze samorządu studenckiego UMCS (konkurs grantowy organizowany na zakup sprzętu lub realizację przedsięwzięć)⁵⁶.

Szczególne znaczenie dla studentów Bezpieczeństwo Narodowe ma funkcjonowanie Koła Naukowego Bezpieczeństwa Narodowego. Koło powstało w 2016 r. i zrzesza wszystkich zainteresowanych studentów UMCS, którzy chcą poszerzyć swoją wiedzę o szeroko rozumianej problematyce bezpieczeństwa (militarnego, gospodarczego, ekologicznego, społecznego, itp.). Do najciekawszych przedsięwzięć zorganizowanych przez koło w 2023 r. należy zaliczyć organizację: III Międzynarodowego Forum Bezpieczeństwa (20.04.2023r.), III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Bezpieczeństwo Zdrowotne: polityka, medycyna, komunikacja” (15.06.2023 r.) oraz „Dnia Obronności” (30.05.2023 r.); przeprowadzenie warsztatów w zakresie podstaw strzelectwa i obsługi broni dla uczniów szkół podstawowych (02.06.2023 r.); pomoc w organizacji okręgowego etapu VIII edycji Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności (15.12.2023 r.). Członkowie koła wzięli także udział w uroczystym otwarciu strzelnicy elektronicznej na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS (25.04.2023 r.) Szczegółowe sprawozdanie z działalności Koła Bezpieczeństwa Narodowego za rok 2023 znajduje się w zał. 8.1.

⁵⁵ <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,4622,umcs-w-prestizowej-sieci-uniwerytetow-europejskich-athena,118646.htm>

⁵⁶ <https://www.umcs.pl/pl/kola-naukowe,2383.htm>

Na uwagę zasługują organizowane od dwóch lat na poziomie ogólnouniwersyteckim Gali Organizacji Studenckich UMCS pod patronatem prorektor ds. studentów i jakości kształcenia. Pierwsza gala odbyła się w czerwcu 2022 r. w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS „Chatka Żaka”. W finale Plebiscytu Organizacji Studenckich zostali wyróżnieni zwycięzcy w trzech kategoriach: najaktywniejszy członek organizacji studenckiej, najlepszy opiekun organizacji studenckiej oraz najlepsza organizacja studencka UMCS 2020/2021. Dodatkowo, Kapituła Konkursu wyróżniła najlepszy projekt organizacji studenckiej UMCS, zrealizowany w roku akademickim 2020/2021. 15 czerwca 2023 r. zorganizowana została II edycja Gali Organizacji Studenckich UMCS. W trakcie spotkania członkowie organizacji studenckich mieli okazję podzielić się doświadczeniem nabytym podczas podejmowania różnych inicjatyw społeczno-badawczych, zdobyć cenne nagrody, a także uczestniczyć w naukowych i artystycznych wydarzeniach. Podczas gali odbył się ponownie finał plebiscytu, wspierającego aktywność studencką w ubiegłym roku akademickim. Plebiscyt wyłonił laureatów w następujących kategoriach: najlepsza organizacja studencka UMCS 2022/2023, najlepszy opiekun organizacji studenckiej UMCS 2022/2023, najaktywniejszy członek organizacji studenckiej UMCS 2022/2023.

Interesy studentów Wydziału, w tym studiujących na Bezpieczeństwo Narodowe, reprezentuje Rada Wydziałowa Samorządu Studentów Wydziału Politologii i Dziennikarstwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Członkowie tego organu samorządowego wybierają spośród grona studentów przedstawicieli do Parlamentu Studentów, Komisji Wyborczej, Komisji Rady oraz kolegialnych ciał opiniodawczo-doradczych funkcjonujących na Wydziale. Ponadto, wyznaczają osoby biorące udział w posiedzeniach rad naukowych Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach, Instytutu Nauk o Polityce i Administracji i Instytutu Stosunków Międzynarodowych. Rada Wydziałowa opiniuje również ważne wydziałowe akty prawne, prowadzi działania w zakresie spraw socjalno-bytowych studentów i bierze czynny udział w pracach kolegium dziekańskiego i innych kolegialnych ciał opiniodawczo-doradczych.

8.3. Wsparcie w dalszym kształceniu

Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS wspiera również publikacje studenckie. Studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe mają możliwość publikowania swoich artykułów lub części prac dyplomowych w wydawnictwach dla nich przeznaczonych. Studenckim periodykiem naukowym wydawanym na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS, jest „CONSENSUS – Studenckie Zeszyty Naukowe”. Został on zarejestrowany w międzynarodowym systemie informacji o wydawnictwach ciągłych i przyznano mu numer ISSN. Dzięki temu egzemplarze poszczególnych wydań znajdują się w zasobach bibliotek najważniejszych uczelni w kraju, a także w Bibliotece Narodowej w Warszawie. W „CONSENSUSIE” ukazują się m.in. artykuły naukowe, recenzje oraz sprawozdania. Wszystko autorstwa studentów, w tym doktorantów, również z uczelni zagranicznych. Pracę można opublikować z zakresu szeroko rozumianych nauk politycznych i administracji, stosunków międzynarodowych i dziennikarstwa⁵⁷. Studenci Bezpieczeństwo Narodowe mogą również publikować swoje teksty w wydawanym przez Studenckie Koło Dziennikarskie Magazynie Polformance, a także w publikowanych na Wydziale czasopismach naukowych: „Prawo i Polityka”, „Annales UMCS Sectio K: Politologia”, „Anuario Latinoamericano”, „Tece Komisji Politologii i Stosunków Międzynarodowych O.L. PAN”, „Wschód Europy” oraz „Mediatization Studies”.

Studenci kierunku Bezpieczeństwo Narodowe aktywnie uczestniczą w programie ochotniczych szkoleń studenckich „Legia Akademicka” w ramach pilotażowego programu uruchomionego przez Ministerstwo Obrony Narodowej. Program ten umożliwi nabywanie przez studentów Bezpieczeństwo Narodowe umiejętności związanych z działalnością w strukturach sił zbrojnych RP. Aktywne zaangażowanie się w działalność Legii Akademickiej umożliwi studentom, zwłaszcza na

⁵⁷ <https://www.umcs.pl/pl/czym-jest-consensus,4378.htm>

kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, pozyskanie wiedzy i umiejętności związanych z obronnością, takich jak: taktyka, ratownictwo pola walki, łączność, strzelectwo.

W 2023 r. otwarta została na Wydziale strzelnica elektroniczna. Korzystają z niej w ramach zajęć przede wszystkim studenci Bezpieczeństwo Narodowe, ale mogą również przedstawiciele innych kierunków studiów oraz uczniowie ze szkół partnerskich. Otwarcie strzelnicy stanowi element polityki Wydziału mającej na celu wprowadzanie praktycznych komponentów do programów studiów. Więcej informacji na ten temat znajduje się w Kryterium 5 Dobre praktyki).

Od 2001 r. przy Wydziale funkcjonuje Centrum Dokumentacji Europejskiej UMCS jako ogólnouniwersytecka jednostka organizacyjna, której głównym celem jest gromadzenie dokumentów dostarczanych regularnie przez Unię Europejską. Jednostka dysponuje najbogatszym w regionie zbiorem publikacji dotyczących UE. Jest to jedyna tego typu jednostka w województwie lubelskim z powszechnym dostępem zarówno dla studentów, jak i rolników czy urzędników. Funkcjonowanie takich placówek unijnych i dostęp do zasobów zgromadzonych w CDE UMCS w znaczny sposób pozwala zrozumieć proces funkcjonowania instytucji unijnych. Pozwala szybko, bez konieczności wyjazdów za granicę, dotrzeć praktycznie do każdego dokumentu UE.

8.4. System motywacji i nagradzania studentów

Wydział stosuje różnorodne działania w celu motywowania studentów do osiągnięcia lepszych wyników nauczania. Studenci Wydziału mogą korzystać ze Stypendium Rektora dla najlepszych studentów oraz Stypendium Marszałka Województwa Lubelskiego. Istnieje również możliwość otrzymania stypendium Rektora z Własnego Funduszu Stypendialnego. O pierwsze stypendium może ubiegać się student, który uzyskał wysoką średnią ocen w poprzednim roku akademickim lub uzyskał osiągnięcie naukowe, artystyczne lub sportowe na arenie krajowej lub międzynarodowej. Postępowanie stypendialne regulują przepisy uczelniane. W roku akademickim 2019-2020 na studiach stacjonarnych stypendium otrzymało 47 studentów, zaś na studiach niestacjonarnych 8, rok później – 43 i 7 osób, w roku akademickim 2021-2022 – 37 i 8 studentów, w roku akademickim 2022-2023 – 32 i 9 studentów i w aktualnym roku akademickim – 37 i 6 studentów.

W ostatnich latach studenci Bezpieczeństwa Narodowego mogą korzystać również ze specjalnego funduszu stypendialnego utworzonego przez Marszałka Województwa Lubelskiego. Obejmują one zarówno różne dziedziny twórczości artystycznej, wybitne osiągnięcia sportowe, wysokie wyniki nauczania w kształceniu szkolnym i uniwersyteckim, jak również rozwój szczególnie przydatnych dla gospodarki dziedzin nauki (stypendia doktoranckie). Kandydaci na stypendystów marszałka powinni przede wszystkim posiadać stypendium rektora dla najlepszych studentów w macierzystej uczelni oraz legitymować się dodatkowymi osiągnięciami w przynajmniej trzech rodzajach działalności. Chodzi np. o pracę w kole naukowym, działalność popularnonaukową, pracę naukowo-badawczą czy studia w ramach stypendium zagranicznego. W latach 2019-2023 na Wydziale na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe studiowało 3 stypendystów Marszałka Województwa Lubelskiego.

Istotną formą motywowania studentów do osiągnięcia lepszych wyników nauczania i uczenia się oraz prowadzonych badań, jest konkurs na najlepsze prace dyplomowe z zakresu bezpieczeństwa na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS. Do konkursów mogą zostać zgłoszone prace dyplomowe absolwentów studiów I i II stopnia obronione na Wydziale w danym roku akademickim w terminie do 30 września. Kapituła Konkursu przyznaje nagrodę główną (pieniężną) oraz dwa wyróżnienia (dyplomy). Nagrody przyznaje Dziekan na wniosek Kapituły konkursu. W skład Kapituły wchodzi: wybrani członkowie Kolegium Dziekańskiego (Dziekan, Prodziekan, Dyrektorzy Instytutów), Sekretarz Kapituły oraz superrecenzenci. Aktualnie funkcję sekretarza Kapituły konkursu pełni dr Eleonora Kirwiel, natomiast superrecenzentem na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe jest dr Justyna Kięczkowska. W zeszłym roku akademickim główną nagrodę w zakresie bezpieczeństwa uzyskały prace: na I stopniu studiów Mateusza Prystupy, *Działania sił specjalnych w czasie II wojny światowej na przykładzie bitwy o Normandię*, zaś na II stopniu studiów Klaudii Ligenzy, *Hakerstwo czy hakywizm. Analiza przypadku społeczności Anonymous*.

8.5. Formy wsparcia dla grup studentów o różnych potrzebach

W ramach działań mających na celu dbałość o zdrowie psychiczne studentów, Uczelnia oferuje bezpłatne konsultacje psychologiczne. Studenci Bezpieczeństwo Narodowe mogą korzystać z porad psychologa, psychoterapeuty lub doradcy edukacyjnego. Co istotne, konsultacje są dostępne również w języku angielskim i ukraińskim, aby zaspokoić potrzeby także studentów zagranicznych. Na UMCS powołany został Zespół ds. optymalizacji warunków kształcenia studenta z indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi – OPTIMUM UMCS. Działania Zespołu wpisują się m.in. w zadania podejmowane przez Uniwersytet na rzecz osób z niepełnosprawnościami, a mającymi na celu zapewnienie im warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do szkół doktorskich, kształceniu na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzeniu działalności naukowej, jak również w szeroko pojętą strategię dostępności UMCS. Zespół tworzą specjaliści – nauczyciele akademicy zatrudnieni w UMCS na Wydziale Pedagogiki i Psychologii. W Instytucie Pedagogiki UMCS funkcjonuje Punkt Wsparcia i Psychoedukacji dla Studentów SENSUM, który oferuje nieodpłatne wsparcie psychologiczne i pedagogiczne studentom, doktorantom i pracownikom UMCS. Od 2023 r. na Uczelni działa Projekt Przyjazny Uniwersytet, którego celem jest zwrócenie uwagi na kwestie zdrowia psychicznego wśród studentów oraz stworzenie solidnej sieci wsparcia dla tych z nich, którzy borykają się z problemami psychicznymi.

Sukcesywnie rozwijany jest obszar wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami. Na Uczelni działa Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego. Instytucja ta współpracuje ze studentami i doktorantami z niepełnosprawnościami oraz osobami doświadczającymi kryzysów zdrowia psychicznego. Prowadzi doradztwo i szkolenia z zakresu efektywnego uczenia się i wykorzystania czasu studiów. Misją Biura jest: integracja osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem akademickim, wyrównanie szans edukacyjnych, likwidowanie barier oraz przeciwdziałanie wykluczeniu, dostosowanie procesu dydaktycznego do studentów o różnych potrzebach wynikających ze stanu zdrowia. W czasie dyżurów udzielane są porady związane ze studiowaniem oraz rozwiązywane różne, indywidualne problemy. Na UMCS działa Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem”. Głównym celem tej organizacji studenckiej jest integracja studentów z niepełnosprawnością ze środowiskiem akademickim oraz ich aktywizacja i rozwój osobisty.

Studenci posługujący się językiem migowym mogą skorzystać z bezpłatnego wsparcia tłumacza języka migowego zatrudnianego przez Uczelnię. Tłumacz wspiera studenta podczas zajęć, zaliczeń i egzaminów. Studenci z niepełnosprawnością mają prawo korzystać ze wsparcia asystenta w czynnościach związanych z nauką, których nie są w stanie wykonać samodzielnie. Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego UMCS prowadzi wypożyczalnię sprzętu dla niepełnosprawnych studentów. Sprzęt jest wypożyczany bezpłatnie na czas określony w umowie użyczenia. Szczegółowe warunki korzystania z wypożyczalni określa regulamin. Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego UMCS wraz z Centrum Kultury Fizycznej UMCS organizuje dodatkowe zajęcia sportowe, dostosowane do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego UMCS oraz Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem” UMCS organizuje wyjazdy szkoleniowe: Wiosnowisko oraz obóz językowy. Ich celem jest podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych oraz umiejętności posługiwania się językiem obcym. Studenci pierwszego roku mogą skorzystać z wyjazdu adaptacyjnego, który ułatwia włączenie się do społeczności akademickiej uczelni. W jego trakcie studenci otrzymują cenne informacje dotyczące studiowania, a także mają okazję nawiązać nowe znajomości oraz rozwijać kompetencje społeczne.

Ważnym aspektem jest zainteresowanie kierunkami studiów realizowanymi na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS, w tym na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, ze strony studentów z państw Europy Wschodniej (głównie Ukrainy i Białorusi). Ci studenci przyjeżdżają na Uczelnię jako osoby o rok młodsze od ich polskich kolegów. W celu ich integracji ze środowiskiem wydziałowym funkcjonuje Zespół ds. wsparcia studentów z Ukrainy. Studenci zagraniczni są zachęceni do uczestnictwa w bezpłatnych kursach języka polskiego organizowanych przez Centrum

Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych UMCS, co pozwala na skuteczne przewyższanie barier językowych, umożliwiając efektywniejsze studiowanie oraz integrację ze środowiskiem studenckim. Widoczne jest również coraz większe zainteresowanie studentów z innych państw świata. Na ogólną liczbę studentów na Wydziale wynoszącą 1925 osób w 2023 r. mamy 174 studentów obsługiwanych w języku angielskim oraz 272 studiujących osób zza wschodniej granicy. W roku akademickim 2019-2020 na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe na studiach stacjonarnych studiowało 21 osób z Ukrainy i Białorusi, natomiast w systemie niestacjonarnym studiował 1 student z Ukrainy.

Elementem opieki nad studentami jest również możliwość wnoszenia skarg lub złożenia wniosku do starosty roku, Rady Wydziałowej Samorządu Studentów, nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia dydaktyczne, nauczyciela akademickiego pełniącego obowiązki opiekuna roku, Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, Zespołów Programowych na kierunkach realizowanych na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa, dziekanów lub Kolegium dziekańskiego. Skargi i wnioski mogą zostać uwzględnione i rozpatrzone przez stronę, do której taki wniosek jest adresowany lub przekazane do odpowiedniego organu posiadającego właściwy zakres kompetencji. Sprawy są realizowane na bieżąco bez zbędnej zwłoki, chyba że wymagają one szerszych konsultacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę: Uchwała Nr 574/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 września 2018 roku.

L.p.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zaleca się okresową weryfikację działalności opiekunów roczników.	Opiekunowie ze swojej działalności przedstawiają na zakończenie każdego roku akademickiego sprawozdanie z podjętych i zrealizowanych zadań. Przykładowe sprawozdanie obejmuje wskazanie terminów wykonania zadań (zał. 10.6).
2.	Zaleca się, aby opiekunowie roczników kompleksowo wspierali studentów w procesie kształcenia ze szczególnym uwzględnieniem adaptacji studentów w pierwszych miesiącach nauki.	Opiekunowie roczników pełnią ważną rolę w zakresie informowania o strukturze i wewnętrznych przepisach obowiązujących na Uniwersytecie, organizacji procesu kształcenia, utrzymywaniu stałego kontaktu ze starostą roku i studentami (poprzez regularne organizowanie spotkań, podczas których poruszane są bieżące sprawy, w tym napotkane przez studentów trudności) na każdym roku studiów, w tym szczególnie na I roku.
3.	Zaleca się zwiększenie promocji działań Biura Rozwoju Kompetencji w celu odpowiedniego przygotowania studentów do wchodzenia na rynek pracy.	Biuro Rozwoju Kompetencji na bieżąco aktualizuje informacje dotyczące swojej działalności na stronie Uczelni. Publikuje również informacje o realizowanych na bieżąco projektach i programach na swoich kontach na mediach społecznościowych m.in. na Facebooku.

4.	<p>Zaleca się wydłużenie godzin pracy dziekanatu w październiku w celu usprawnienia obsługi administracyjnej studentów.</p>	<p>Zgodnie z <i>Zarządzeniem Nr 80/2022 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 27 września 2022 r.</i> od 01.10.2022 roku student ma możliwość składania podań w formie elektronicznej. Informatyczny system podawczy umożliwia studentowi złożenie wniosków „podań o dowolnej treści. Rzeczone podania mogą być złożone poza godzinami pracy wyznaczonymi do obsługi studentów przez pracowników dziekanatu (całodobowo). Liczba pracowników dziekanatu ds. obsługi studenta została zwiększona. Pracownicy dziekanatu stale i na bieżąco komunikują się za pomocą poczty elektronicznej ze studentami, udzielając wyczerpujących informacji dot. bieżących spraw studenckich. Od roku akademickiego 2020/2021 wnioski o stypendia składane są wyłącznie drogą elektroniczną za pomocą platformy USOSweb. Zeskanowane dokumenty potwierdzające sytuację materialną studenta są dołączane we wniosku o stypendium (format: PDF, JPG, PNG). Elektroniczny system składania wniosków dot. stypendiów studenckich znacząco usprawnił komunikację pracowników administracji z wnioskodawcami.</p>
----	--	--

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

9.1. Strona internetowa Wydziału

Efektywna komunikacja jest obecnie kluczowym warunkiem funkcjonowania każdej instytucji. Przepływ informacji na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa umożliwiając różnorodny kanał komunikacji. Zasadniczym i najbardziej kompleksowym jest strona internetowa Wydziału⁵⁸. Znajdują się na niej zarówno informacje ogólne, jak i dedykowane różnym grupom odbiorców, ze szczególnym uwzględnieniem studentów i doktorantów.

Strona dostarcza informacji na temat struktury Wydziału, jego władz, działalności naukowej, wydawniczej i promocyjnej, aktualności, wydarzeń odbywających się na Wydziale i działających na Wydziale organizacji (np. Legii Akademickiej i Koła Naukowego Bezpieczeństwa Narodowego). Dla studentów⁵⁹ przeznaczone są także informacje dotyczące: regulaminów studiów i indywidualnej organizacji studiów, organizacji dziekanatu, kalendarza akademickiego, opiekunów kierunków, programów i planów zajęć, organizacji seminariów (z wykazem promotorów), organizacji procesu

⁵⁸ <https://www.umcs.pl/pl/wydzial-politologii-i-dziennikarstwa.htm>

⁵⁹ <https://www.umcs.pl/pl/dla-studentow,574.htm>

kształcenia, procedur obron prac dyplomowych i podwójnego dyplomowania, praktyk zawodowych, programów wymiany studenckiej⁶⁰, opłat, dostępne są także wzory dokumentów i podań.

W kontekście jakości kształcenia na stronie internetowej Wydziału udostępnione są informacje, związane m.in. z systemem zarządzania procesem kształcenia, punktacją ECTS, zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów; sylabusy przedmiotów (znajdują się na platformie USOS⁶¹), efekty kształcenia, skład zespołów programowych na poszczególnych kierunkach oraz Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Publikowane są również informacje na temat konkursów na najlepsze prace dyplomowe – w tym na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe (regulamin, skład superrecenzentów, wyniki).

Studentom udzielana jest także różnorodna pomoc: materialna, psychologiczna, dla osób z niepełnosprawnościami, szkoleniowa, poradnictwo zawodowe – informacje na ten temat również znajdują się na stronie internetowej Wydziału. Studenci mogą dowiedzieć się, o jakie formy pomocy materialnej (stypendium socjalne, Ministra, Rektora, dla osób z niepełnosprawnościami itp.) mogą się ubiegać i w jaki sposób. Wsparcie psychologiczne (w języku polskim, angielskim, ukraińskim i rosyjskim) i dla osób z niepełnosprawnościami zapewnia Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego, a edukacyjne i zawodowe zapewniają poradnie działające przy Biurze Rozwoju Kompetencji UMCS. Szczególną opieką otoczeni są studenci niepełnosprawni, opiekę nad nimi sprawuje Prodziekan ds. studenckich w porozumieniu z opiekunami poszczególnych kierunków i lat studiów oraz ww. Biurem. Narzędziem, ułatwiającym korzystanie z różnych form pomocy, oferowanych przez uczelnię, jest aplikacja *MobiWsparcieUMCS*⁶², umożliwiająca m.in. zgłaszanie zapotrzebowania na wsparcie i szybki kontakt z Biurem.

Odrębną formę wsparcia stanowi Zespół ds. wsparcia studentów z Ukrainy, powołany na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS w dniu 28 lutego 2022 r. (na poziomie uczelni funkcjonuje Pełnomocnik Rektora ds. Pomocy Ukrainie). Strona internetowa Wydziału dostarcza informacji na temat jego składu, działalności oraz koordynatorów na poszczególnych kierunkach – w tym na Bezpieczeństwie narodowym.

Kandydaci na studia mogą znaleźć na stronie informacje na temat oferowanych przez Wydział kierunków studiów oraz procedury rekrutacyjnej – zakładka ta jest połączona z platformą IRK⁶³. Dla studentów I roku przygotowano przewodnik⁶⁴, zawierający najważniejsze informacje o studiach – można go pobrać także ze strony Wydziału. Ponadto, pod kątem pozyskiwania kandydatów na studia, Wydział prowadzi działania promocyjne w szkołach⁶⁵, organizując wykłady i zajęcia – szczegółowa informacja na ten temat znajduje się na stronie Wydziału.

Należy też podkreślić, że również poszczególni pracownicy mogą wykorzystywać stronę internetową Wydziału do komunikacji ze studentami. Służą temu: a) tablica ogłoszeń, podpięta bezpośrednio do strony głównej Wydziału i służąca do zamieszczania przez pracowników bieżących informacji; b) profile indywidualne pracowników, na których zamieszczać oni mogą wszelkie informacje, dotyczące konsultacji, zajęć, egzaminów itp.

Towarzyszący pandemii COVID-19 okres zajęć zdalnych przyczynił się istotnie do wzrostu znaczenia i popularności narzędzi, służących nauczaniu online. Na UMCS funkcjonują dwa: Wirtualny Kampus⁶⁶ oraz MS Teams⁶⁷. Obecnie służą przede wszystkim, na wszystkich kierunkach studiów, do

⁶⁰ Dotyczy to zasadniczo dwóch programów, tj. Erasmus+ i MOST, w obu przypadkach funkcjonują wydziałowi koordynatorzy, dbający o promocję i organizację wymiany studenckiej i organizujący spotkanie informacyjne.

⁶¹ https://usosweb.umcs.pl/kontroler.php?_action=katalog2/przedmioty/index

⁶² <https://www.umcs.pl/pl/aplikacja-mobiwsparcie-umcs,23326.htm>

⁶³ <https://irk.umcs.pl/pl/>

⁶⁴ <https://www.umcs.pl/pl/przewodnik-dla-studentow-i-roku,27933.htm>

⁶⁵ <https://www.umcs.pl/pl/wspolpraca-edukacyjna,2239.htm>

⁶⁶ <https://kampus.umcs.pl/>

zamieszczania dodatkowych materiałów dydaktycznych dla studentów: linków do stron internetowych, podcastów, filmów i dokumentów, a także jako platforma komunikacyjna.

Trzeba zaznaczyć, że strona internetowa Wydziału funkcjonuje także w wersji anglojęzycznej,⁶⁸ która jest sukcesywnie rozbudowywana, co jest konieczne z powodu rosnącej liczby studentów zagranicznych (korzystać oni mogą też ze specjalnie przygotowanej aplikacji „UMCS Guide”).

9.2. Media społecznościowe, elektroniczne kanały komunikacji, platformy

Wydział Politologii i Dziennikarstwa obecny jest także w mediach społecznościowych: ma swoje profile na Facebooku i Instagramie, a dodatkowo na Facebooku obecny jest kierunek Bezpieczeństwo Narodowe oraz Koło Naukowe Bezpieczeństwa Narodowego.

Elektroniczne kanały komunikacji, funkcjonujące na Wydziale, uzupełniane są przez narzędzia ogólnouczelniane (przy czym trzeba zauważyć, że uczelnia zapewnia dostęp do bezprzewodowej sieci Eduroam). Uniwersytecka poczta mailowa⁶⁹ ułatwia szybką komunikację na linii wykładowca-studenci (poszczególne roczniki czy grupy zazwyczaj posiadają wspólne konto pocztowe). Kluczowe znaczenie w procesie dydaktycznym ma Uniwersytecki System Obsługi Studiów⁷⁰ (USOS), tzw. „wirtualny dziekanat” – dzięki niemu studenci mają bieżący dostęp do ocen, oferty dydaktycznej, sylabusów, informacji o pracownikach i prowadzonych przez nich zajęciach, a system pocztowy USOSmail pozwala na komunikowanie się z wybranymi studentami/wykładowcami lub ich dowolnymi grupami. Także w tym wypadku istnieje wersja mobilna, tj. aplikacja Mobilny USOS UMCS⁷¹ (obecnie chętniej używany przez studentów niż wersja na komputery).

Na UMCS funkcjonuje także Archiwum Prac Dyplomowych (APD). Po zalogowaniu się do systemu studenci mogą sprawdzić tytuły prac dyplomowych, ich streszczenia oraz nazwiska promotorów – może to być pomocne przy wyborze tematyki pracy oraz seminarium dyplomowego.

Kolejna platforma, z jakiej korzystają studenci, to Internetowy System Wsparcia Praktyk⁷². Zapewnia kompleksową informację, obsługę oraz dokumenty, związane z praktykami, realizowanymi przez studentów w ramach studiów. Stosowne dokumenty dostępne są także na stronie Wydziału, ponadto każdy kierunek studiów posiada opiekuna praktyk (są nimi pracownicy Wydziału), który służy pomocą i wsparciem w kwestiach, związanych z praktykami.

Narzędziem, które dedykowane jest kompleksowej obsłudze procesu rekrutacji, jest platforma IRK. Znajdują się na niej informacje o całej ofercie dydaktycznej uczelni (na wszystkich poziomach, włącznie ze studiami doktoranckimi i podyplomowymi), kolejnych etapach rekrutacji na studia, opłatach, infrastrukturze itp. Znajdują się tam również materiały informacyjne poszczególnych wydziałów, w tym broszura WPiD⁷³, zawierająca informacje m.in. o studiach na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.

Z kolei z myślą o absolwentach Wydziału działa Stowarzyszenie Absolwentów Wydziału Politologii⁷⁴ informacje na jego temat dostępne są na stronie Wydziału.

⁶⁷ <https://www.umcs.pl/pl/teams.htm>

⁶⁸ <https://www.umcs.pl/en/faculty-of-political-science.htm>

⁶⁹ <https://www.umcs.pl/pl/poczta.htm>

⁷⁰ https://usosweb.umcs.pl/kontroler.php?_action=news/default

⁷¹ https://play.google.com/store/apps/details?id=pl.umcs.mobilny&pcampaignid=web_share

⁷² <https://praktyki.umcs.lublin.pl/>

⁷³ <https://rekrutacja.umcs.pl/studia-i-stopnia/materiały-do-pobrania/>

⁷⁴ <https://www.umcs.pl/pl/stowarzyszenie-absolwentow-wydzialu-politologii,2508.htm>

9.3. Stacjonarne formy komunikacji

Poza elektronicznymi na Wydziale funkcjonują również „tradycyjne” kanały komunikacji. Informacji i wsparcia udzielają studentom pracownicy Dziekanatu (poszczególnymi kierunkami i rocznikami zajmują się przydzielone im osoby). Studenci mogą liczyć na pomoc i informacje, dotyczące toku studiów, form pomocy, procedur (np. występowania o urlop dziekański) czy bieżących, indywidualnych problemów. Ponieważ rośnie liczba studentów zagranicznych, w dziekanacie pracują także osoby, posługujące się językiem angielskim. Bezpośredni nadzór nad sprawami studentów Wydziału sprawuje Prodziekan ds. Studentów (natomiast na poziomie uczelni wszechstronnego wsparcia studentom udziela Pełnomocnik Rektora ds. studenckich). Studenci mają również możliwość zwracania się bezpośrednio do Dziekana Wydziału. Na Wydziale znajdują się też tablice informacyjne, na których umieszczane są m.in. ogłoszenia dotyczące wydarzeń odbywających się na terenie Wydziału czy szkoleń i warsztatów dla studentów.

Każdy rok studiów, także na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, ma swojego opiekuna. Funkcję tę pełnią nauczyciele akademicy, których zadaniem jest stały kontakt ze studentami danego roku (zwłaszcza starostą) i pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów. Swoich opiekunów mają także koła naukowe (w tym Koło Naukowe Bezpieczeństwa Narodowego)

Studenci mogą również liczyć na informacje, pomoc i wsparcie ze strony Samorządu Studentów Wydziału Politologii i Dziennikarstwa – a na szczeblu Uniwersytetu ze strony Samorządu Studentów UMCS. Przedstawiciele studenckiego samorządu biorą udział w posiedzeniach wydziałowych organów kolegialnych.

Wydział dokłada wszelkich starań, by informacje dostępne dla studentów były na bieżąco aktualizowane.

Udział przedstawicieli studentów (Rady Wydziałowej Samorządu Studentów) w pracach organów Wydziału, w tym Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, pozwala studentom na wyrażanie swoich opinii i postulatów w procesie monitorowania i doskonalenia procesu dydaktycznego i funkcjonowania Wydziału oraz poszczególnych kierunków. Służą temu także regularne spotkania władz Wydziału z przedstawicielami organizacji studenckich także opiekunowie poszczególnych lat mają obowiązek regularnie, przynajmniej raz w semestrze, spotykać się ze studentami roku, którym się opiekują. Dzięki tym kontaktom na bieżąco wprowadzane są modyfikacje – m.in. pojawiają się nowe informacje na stronie internetowej, czy nowe formy wsparcia (jak stworzenie systemu opieki nad studentami zagranicznymi na Wydziale; utworzenie specjalnego funduszu w ramach środków finansowych Wydziału na projekty realizowane przez samorząd i koła naukowe; umieszczenie na stronie internetowej wzorów podań).

Na każdym kierunku funkcjonuje wydziałowy Zespół Programowy⁷⁵ (w zespołach zasiadają także przedstawiciele studentów), a na poziomie Wydziału działa, pełniący funkcję doradczą i rekomendacyjną dla Dziekana, Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (WZJK, w składzie jest przedstawiciel studentów oraz przedstawiciel doktorantów). Protokoły posiedzeń WZJK, raporty, sprawozdania i analizy dokumentujące pracę i działania wydziałowych struktur systemu zapewniania jakości są dostępne do wglądu w Dziekanacie.

⁷⁵ <https://www.umcs.pl/pl/zespoły-programowe,17928.htm>

Zalecenia dotyczące powyższego kryterium wymienione w uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę: Uchwała Nr 574/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 września 2018 roku.

L.p.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Brak zaleceń.	

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

W 2019 roku Senat UMCS dokonał zmiany struktury organizacyjnej Uczelni wprowadzając podział kompetencji w zakresie spraw dydaktycznych i kształcenia (Wydziały jako jednostki organizacyjne, dziekani stojący na czele wydziałów) oraz spraw badawczych (Instytuty jako jednostki organizacyjne w obszarze poszczególnych dyscyplin naukowych, jednocześnie wchodzące w skład wydziałów, dyrektorzy kierujący pracami instytutów). Polityka jakości kształcenia realizowana na Wydziale wpisuje się w strategię rozwoju UMCS i Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK). Podstawowymi aktami prawnymi określającymi ramy funkcjonowania w WSZJK są:

- *Uchwała Nr XXIV – 30.5/19 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 16 października 2019 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.*⁷⁶
- *Uchwała Nr XXIV – 30.6/19 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 16 października 2019 r. w sprawie wytycznych dotyczących wymagań w zakresie tworzenia i doskonalenia programów studiów.*⁷⁷
- *Zarządzenie Nr 62/2019 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 29 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowych zadań Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.*⁷⁸
- *Zarządzenie Nr 30/2020 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 22 kwietnia 2020 r. w sprawie prowadzenia badań jakości kształcenia w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.*⁷⁹

W myśl przepisów Uchwały 30.5/19 Senatu UMCS zadaniem WSZJK jest podejmowanie i koordynowanie działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia poziomach, kierunkach i formach kształcenia. Doskonalenie jakości kształcenia zostało zdefiniowane jako przyjmowanie takich rozwiązań, które zapewnią odbiorcą oferty kształcenia osiągnięcie możliwie najwyższych wyników uczenia się w obszarze wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych właściwych do uwarunkowań społecznych i ekonomicznych, a jednocześnie pozwalającego stale wzmacniać potencjał naukowy i

⁷⁶ <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2019/1021/101403-xxiv-30-5-19-wszjk.pdf>

⁷⁷ <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2022/1025/130444-xxiv-30-6-19-wytyczne-tworzenia-programy-studiow-i-nowe-kierunki-t-ujednolicony.pdf>

⁷⁸ <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2019/1202/084800-zr-nr-62-2019-uzjk-zadania-2019-uch-64-2016.pdf>

⁷⁹ <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,zarzadzenie-nr-30-2020-rektora-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-22-kwietnia-2020-r-w-sprawie-prowadzenia-badan-jakosci-ksztalcenia-w-universytecie-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie,89849.chtm>

dydaktycznych Uniwersytetu. WSZJK obejmuje działania na poziomie całego Uniwersytetu oraz w ramach poszczególnych jednostek organizacyjnych, w tym na poziomie Wydziału. System został wpisany w działalność organów uniwersyteckich wieloosobowych i jednoosobowych oraz organów wsparcia: Senatu, Dzielnicowych Kolegiów Dydaktycznych, Wydziałowych Zespołów Jakości Kształcenia, Rady szkół doktorskich, ciał opiniodawczo-doradczych jednostek organizacyjnych, Pełnomocnika Rektora ds. jakości kształcenia, Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów, Centrum Promocji, Centrum Organizacyjno-Prawnego, Samorządu studentów i Samorządu doktorantów. Nową inicjatywą konsolidującą współpracę jednostek organizacyjnych i pracowników w zakresie kształcenia i dydaktyki jest organizacja co semestr od 2022 roku Dnia Jakości Kształcenia UMCS. III edycja została współorganizowana w dniu 13 czerwca 2023 roku na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa pod tytułem: *Nowoczesne metody kształcenia*.

Za nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem Bezpieczeństwo Narodowe kształcenia bezpośrednio odpowiadają władze dziekańskie, które na Wydziale tworzą: Dziekan Wydziału (odpowiedzialny za sprawy ogólne oraz jakość kształcenia) oraz Prodziekan ds. studenckich (odpowiedzialna za sprawy studenckie). Organem doradczo-opiniującym dla dziekana jest Kolegium dziekańskie Wydziału, w skład którego poza dziekanami wchodzi Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji, Dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach, Dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych oraz przedstawiciel doktorantów zgłoszony przez Radę Wydziału Samorządu Doktorantów, przedstawiciel studentów zaopiniowany przez Radę Wydziałową Samorządu Studentów, a także przedstawiciel związków zawodowych z głosem doradczym, jednocześnie nie posiadający prawa udziału w głosowaniach. Kolegium dziekańskie jest zwoływane przez Dziekana co najmniej raz w miesiącu. Podczas posiedzeń Kolegium opiniowane są m.in.: sprawy z zakresu: tworzenia nowych kierunków oraz zmian programowych na kierunkach studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych, wykazów przedmiotów fakultatywnych, wykazów zajęć seminaryjnych, uchwał rekrutacyjnych, tematów prac dyplomowych, procedur dydaktycznych, pytań egzaminacyjnych obowiązujących na egzaminach dyplomowych, regulaminów praktyk zawodowych.

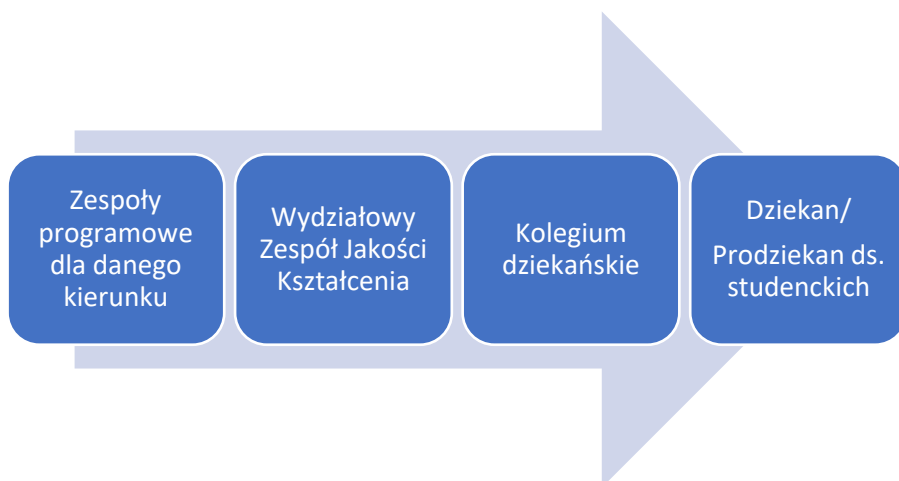
Kolegium dziekańskie działa na podstawie przepisów par. 46 Statutu UMCS oraz *Regulaminu Kolegium dziekańskiego Wydziału Politologii i Dziennikarstwa* z dnia 21 grudnia 2012 roku (zał. 10.1)

Drugim organem doradczo-opiniującym działalność Dziekana Wydziału jest Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia (WZJK). W skład Zespołu wchodziło w roku akademickim 2023/2024 21 osób: Dziekan jako przewodniczący, Prodziekan jako zastępca przewodniczącego, 12 pracowników ze stopniem co najmniej doktora habilitowanego reprezentujący dwanaście Katedr wchodzących w skład trzech Instytutów, czworo pracowników ze stopniem doktora reprezentujących cztery Katedry, z najliczniejszym składem osobowym, wchodzące w skład trzech Instytutów oraz przedstawiciel studentów studiów pierwszego stopnia, przedstawiciel studentów studiów drugiego stopnia oraz przedstawiciel doktorantów. Powyższy skład pozwala na właściwy obieg informacji o podejmowanych działaniach i uchwałach w zakresie kształcenia. WZJK jest zwoływany przez dziekana co najmniej raz w miesiącu i opiniuje sprawy z zakresu: Zakres spraw dydaktycznych obejmuje opiniowanie w szczególności: tworzenia nowych kierunków oraz zmian programowych na kierunkach studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych, wykazów przedmiotów fakultatywnych, wykazów zajęć seminaryjnych, uchwał rekrutacyjnych, tematów prac dyplomowych, procedur dydaktycznych, pytań egzaminacyjnych obowiązujących na egzaminach dyplomowych, regulaminów praktyk zawodowych.

Strukturę organów jakości na Wydziale dopełniają Zespoły Programowe ds. danego kierunku studiów. Na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa działały Zespoły Programowe dla kierunków studiów: Administracja Publiczna, Bezpieczeństwo Narodowe, Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna, International Relations, IT Cybersecurity, Nowe Media, Politologia, Produkcja Medialna, Public Relations i Zarządzanie Informacją, Społeczeństwo Informacyjne, Stosunki Międzynarodowe. W skład poszczególnych zespołów wchodziło od pięciu do dziesięciu osób, w tym przedstawiciel studentów danego kierunku. Na czele każdego zespołu stoi przewodniczący, będący pracownikiem jednego z Instytutów, który kieruje pracami zespołu.

WZJK oraz Zespoły Programowe działają na podstawie przepisów Zarządzenia Nr 62/2019 Rektora UMCS⁸⁰ oraz *Regulaminu Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia oraz Zespołów Programowych Wydziału Politologii i Dziennikarstwa* z dnia 21 grudnia 2021 roku (Załącznik 10.2)

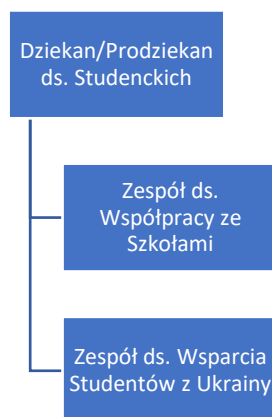
Schemat 1. Struktura organów kolegialnych jakości kształcenia na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS:

Uzupełnieniem powyższej struktury, która funkcjonuje od 2019 roku było powołanie dwóch zespołów zadaniowych działających na czas określony: Zespół ds. Współpracy ze Szkołami oraz Zespół ds. wsparcia studentów z Ukrainy. Pierwszy Zespół został powołany w październiku 2021 roku w celu wypracowania formuły współpracy ze szkołami średnimi. W skład Zespołu wchodziły władze dziekańskie oraz sześćdziesięciu pracowników wydziału. Drugi Zespół został powołany w lutym 2022 roku, po agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, w celu monitorowania sytuacji życiowej studentów z Ukrainy studiujących na kierunkach realizowanych na Wydziale. W skład Zespołu weszli Dziekan i Prodzikan oraz sześćdziesięciu pracowników Wydziału jako członkowie, dodatkowo student i pracownik administracji Wydziału (ds. promocji i informacji). Każdy z członków Zespołu otrzymał do stałej opieki grupę studentów (ok. 35-40 osób).

⁸⁰ <https://www.umcs.pl/pl/uchwaly-zarzadzenia-pisma-okolne,2499,zarzadzenie-nr-62-2019-rektora-universytetu-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie-z-dnia-29-listopada-2019-r-w-sprawie-szczegolowych-zadan-wewnetrznego-systemu-zapewnienia-jakosci-ksztalcenia-w-universytecie-marii-curie-sklodowskiej-w-lublinie,84599.chtm>

Schemat 2. Struktura wsparcia procesu kształcenia na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa

Opiekunowie praktyk zawodowych sprawują nadzór nad organizacją, realizacją, monitorowaniem i oceną praktyk realizowanych przez studentów. Opiekunowie praktyk zawodowych są zobowiązani do przedstawienia sprawozdań ilościowych władzom dziekańskim co roku.

Na system jakości kształcenia wpływ mają nauczyciele akademicy i pracownicy zatrudnieni na umowach cywilnoprawnych w celu realizacji przedmiotów będących w programie studiów. Zajęcia są realizowane na podstawie sylabusów zawierających efekty uczenia się, treści kształcenia, sposoby zaliczenia przedmiotu. Nauczyciele akademicy wchodzi w skład poszczególnych zespołów i komisji służących zapewnieniu i podnoszeniu jakości kształcenia na kierunkach. Także studenci wchodzi w skład zespołów programowych, WZJK i Kolegium dziekańskiego oraz innych komisji uczestnicząc w ten sposób w stałym monitorowaniu systemu jakości kształcenia. Istotnym elementem procesu opiniowania utworzenia nowych kierunków i wprowadzania zmian programowych w programach studiów jest opinia Rady Wydziałowej Samorządu Studentów Wydziału Politologii i Dziennikarstwa.

Mając na uwadze analizę wyników zdawalności przedmiotów i zaliczania poszczególnych semestrów przeprowadzoną w roku akademickim 2022/2023 Zespół programowy kierunku Bezpieczeństwo Narodowe zaproponował zmianę polegającą na dokonaniu zamiany przedmiotów w programie studiów w semestrze pierwszym i drugim. Powyższa decyzja została pozytywnie zaopiniowana przez WZJK, Radę Wydziałową Samorządu Studentów i Kolegium dziekańskie oraz wprowadzona uchwałą Senatu do programu studiów obowiązującego od roku akademickiego 2023/2024.

Modyfikacja programu na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych dotyczyła przeniesienia przedmiotu *Religie i związki wyznaniowe* (3 ECTS) realizowanego w semestrze pierwszym do realizacji w semestrze drugim. Jednocześnie zmiana objęła przeniesienie przedmiotu *Historia doktryn politycznych* (3 ECTS) realizowanego w semestrze drugim do realizacji w semestrze pierwszym. Uchwała Kolegium Dziekańskiego Wydziału Politologii i Dziennikarstwa z dnia 16 maja 2023 r. w sprawie zatwierdzenia zmian programowych na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe I stopnia studia stacjonarne i niestacjonarne wraz z protokołem z posiedzenia Kolegium Dziekańskiego (zał. 10.3).

Monitorowanie procesu kształcenia odbywa się na podstawie wyników Ankiety Oceny Zajęć przeprowadzanych przez Biuro ds. Analiz Jakości Kształcenia Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów UMCS. Celem realizacji badań jest pozyskanie oceny i opinii studentów na temat prowadzenia zajęć dydaktycznych. Wyniki zbiorcze są udostępniane władzom dziekańskim za pośrednictwem systemu USOS. Także pracownicy mogą zapoznać się ze swoimi wynikami ankiet. Informacja o wynikach ankiet jest przekazywana na posiedzeniach organów kolegialnych Wydziału. Od roku akademickiego 2021/2022 władze dziekańskie organizują wyróżnienia dla najlepiej ocenianych nauczycieli dydaktycznych (zał. 10.4), natomiast nauczyciele z najniższymi wynikami lub niewłaściwymi

komentarzami są zapraszani przez władze dziekańskie na rozmowy wyjaśniające, w trakcie których są analizowane wyniki i ustalane działania naprawcze (np. hospitacje, szkolenia, zmiana zajęć).

Częścią elementu oceny monitorowania jakości kształcenia są hospitacje zajęć dydaktycznych. Kolegium dziekańskie przyjęło uchwałę w dniu 21 grudnia 2021 roku w sprawie *Regulaminu hospitacji zajęć dydaktycznych* (zał. 10.5) wprowadzając zasady weryfikowania i oceny zajęć w procesie kształcenia studentów. Obowiązkowymi hospitacjami zostali objęci pracownicy z tytułem zawodowym magistra lub stopniem doktora, natomiast pozostali pracownicy z wyższymi stopniami naukowymi i tytułami mogą zostać objęci hospitacjami. Pracownik hospitujący przygotowuje arkusz hospitacji, w którym ocenie podlegają m.in.: treści merytoryczne zajęć, zastosowane metody, powiązanie treści z sylabusem, realizacja efektów uczenia się. Arkusze hospitacji są archiwizowane, a dziekan jest zobowiązany do złożenia sprawozdania z realizacji hospitacji na posiedzeniu Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia.

System jakości kształcenia obejmuje także działalność opiekunów studentów na poszczególnych kierunkach. Funkcję tę pełnią nauczyciele akademicki na podstawie powołań dziekana zaopiniowanych przez Kolegium dziekańskiego na początku roku akademickiego. Opiekunowie są zobowiązani do organizacji spotkań informujących o przepisach i regulaminach, funkcjonowaniu struktur uczelnianych wydziałowych oraz utrzymywanie stałego kontaktu ze starostami oraz w miarę potrzeb ze studentami. Opiekunowie ze swojej działalności przedstawiają na zakończenie każdego roku akademickiego sprawozdanie z podjętych i zrealizowanych zadań. Przykładowe *sprawozdanie* obejmuje wskazanie terminów wykonania zadań (zał. 10.6).

Zmiany programowe są związane także z monitorowaniem losów zawodowych absolwentów kierunków realizowanych na Wydziale w oparciu o Ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych. Dla kierunku Bezpieczeństwo Narodowe prezentacja danych i dyskusja nad nimi odbyła się na posiedzeniu WZJK w dniu 1 marca 2024 roku.

Przepisy dotyczące jakości kształcenia są stale udoskonalane na podstawie zgłoszeń ze strony studentów, nauczycieli akademickich, pracowników zatrudnionych na umowy cywilnoprawne, wydziałowe organy kolegialne. Dla przykładu: *Procedura dyplomowania na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa* była zmieniana czterokrotnie w latach 2019-2023 [Uchwały Kolegium Dziekańskiego z dnia 5 listopada 2019, 16 czerwca 2021, 15 lutego 2022, 15 marca 2023, 21 marca 2023 (zał. 10.7)], *Regulamin Konkursu na najlepsze prace dyplomowe na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa* był zmieniany trzykrotnie w latach 2020-2023 [(Uchwały Kolegium Dziekańskiego z dnia 28 stycznia 2020, 17 stycznia 2023, 17 października 2023 (zał. 10.8)], *Uchwała w sprawie wyników podobieństwa uzyskanych w raporcie badania antyplagiatowego* była przyjmowana dwukrotnie przez Kolegium Dziekańskie w dniach 15 czerwca 2021 i 14 czerwca 2022 (Załącznik 10.9). Także *Regulamin hospitacji zajęć dydaktycznych* (zał.10.5) był przyjmowany dwukrotnie (21 grudnia 2021 i 15 lutego 2022).

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę: Uchwała Nr 574/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 września 2018 roku.

L.p.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1	Zaleca się dokonanie korekty niektórych sylabusów pod kątem uzupełnienia ich treści o nazwiska koordynatorów przedmiotu/cyklu oraz udokładnienie godzinowych ekwiwalentów punktów ECTS.	W 2024 r. zostały przyjęte zasady trybu wyznaczania koordynatorów zajęć dydaktycznych zgodnie z uchwałą Kolegium Dziekańskiego. W 2024 roku dokonano przeglądu godzinowych ekwiwalentów punktów ECTS.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kierunek posiada trwałą pozycję w ofercie dydaktycznej Wydziału Politologii i Dziennikarstwa. Jest realizowany od 2013 roku. 2. Doświadczona kadra dydaktyczna prowadząca na wysokim poziomie badania naukowe oraz zajęcia dydaktyczne. 3. Nowoczesna infrastruktura Wydziału Politologii i Dziennikarstwa. Nowa siedziba została oddana do użytku w 2020 roku, a jest w pełni udostępniona od 2022 roku (po zakończeniu <i>lockdownu</i>). Infrastruktura obejmuje także wirtualną strzelnicę z pełnym wyposażeniem. W strzelnicy są realizowane zajęcia, a dodatkowo stanowi ona unikatową propozycję współpracy dla uczniów szkół średnich, kandydatów na kierunek studiów.. 4. Aktywna działalność studentów kierunku w ramach Koła Naukowego Bezpieczeństwa Narodowego. Organizacja konferencji, warsztatów, badań. 5. Współpraca z Legią Akademicką. Siedziba i magazyn Legii usytuowane są w Wydziale Politologii i Dziennikarstwa. 6. Współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. 	<p>Słabe strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rosnące wymagania wobec kadry naukowej w zakresie prowadzonej przez nią badań i zajęć z jednoczesnym spadającym poziomem wynagrodzenia (wysokość inflacji w stosunku do wysokości wynagrodzeń). 2. Podejmowanie przez studentów pracy zawodowej może wpływać na ich aktywność akademicką.

Czynniki zewnętrzne	Szanse	Zagrożenia
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sytuacja geopolityczna w Europie i w świecie sprzyja podnoszeniu poziomu bezpieczeństwa wśród Polaków i potencjalnie zainteresowania problematyką przez kandydatów na studia. 2. W Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, Narodowym Planie Ochrony Infrastruktury Krytycznej (inne) zdefiniowano wśród podmiotów-adresatów współpracy strategicznej także system szkolnictwa wyższego, czyli środowisko akademickie. 3. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi służb mundurowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekrutacja na studia/kierunek odbywa się w okresie niżu demograficznego, co może wpływać na liczbę kandydatów na studia. 2. Malejące zainteresowanie ze strony studentów kontynuowaniem kształcenia na II stopniu studiów. 3. Możliwość rozpoczęcia pracy zawodowej w służbach mundurowych bez ukończenia studiów.

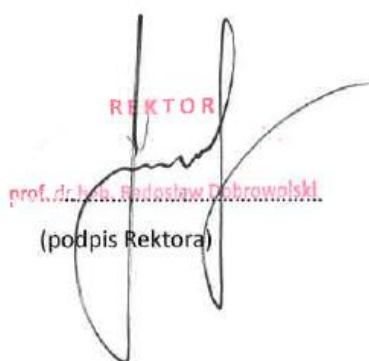
000001353
 Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
 Wydział Politologii i Dziennikarstwa
 ul. Głęboka 45, 20-612 Lublin
 tel. (81) 537 60 21, (81) 537 60 22
 fax (81) 537 60 27

(Pieczęć uczelni)

DZIEKAN

 dr hab. Wojciech Ziętara
 prof. UMCS

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

REKTOR

 prof. dr hab. Stanisław Duchowski

(podpis Rektora)

Lublin....., dnia 1.03.2024r.

(miejsowość)

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku⁸¹

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
I stopnia	I	66	109	3	36
	II	63	58	17	10
	III	77	66	11	12
II stopnia	I	27	44	23	33
	II	46	30	27	22
Razem:		279	307	81	113

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2021	75	80	11	12
	2022	66	68	16	19
	2023	66	72	3	4
II stopnia	2021	46	52	25	28
	2022	27	30	23	25
	2023	30	34	24	27
Razem:		310	336	102	115

⁸¹ Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.)⁸²

Studia stacjonarne / niestacjonarne pierwszego stopnia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin	
	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów	6 semestrów
	180 pkt ECTS	180 pkt ECTS
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁸³	2115 (1)	1310 (1)
	2115 (2)	-
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	176 (1)	176 (1)
	176 (2)	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	75 (1)	75 (1)
	79 (2)	-
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	-	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	74 ECTS	74 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4 pkt ECTS	4 pkt ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁸⁴	120 godzin	120 godzin

⁸² Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

⁸³ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60 godzin	15 godzin
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:		
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	-	-
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	-	-

(1): Specjalność: Zarządzanie bezpieczeństwem międzynarodowym

(2) Specjalność: Zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym

Studia stacjonarne / niestacjonarne drugiego stopnia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin	
	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 semestrów	4 semestrów
	120 pkt ECTS	120 pkt ECTS
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁸⁵	1055 (1)	-
	1055 (2)	770 (2)
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	116 (1)	-
	116 (2)	116 (2)
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	60 (1)	60 (1)
	61 (2)	-

⁸⁴ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁸⁵ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	-	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	74 ECTS	74 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4 pkt ECTS	4 pkt ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁸⁶	120 godzin	120 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	30 godzin	15 godzin
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:		
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	-	-
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	-	-

(1): Specjalność *Cyberbezpieczeństwo*

(2) Specjalność: *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych*

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów⁸⁷

Studia stacjonarne/niestacjonarne pierwszego stopnia

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Studia stacjonarne				Studia niestacjonarne				Liczba punktów ECTS
	wykład	ćwicz.	Kw.	suma	wykład	ćwicz.	Kw.	suma	
Podstawy stosunków	15	15		30	20			20	3

⁸⁶ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁸⁷ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

międzynarodowych BN									
Geografia polityczna BN			30	30			30	30	2
Najnowsza historia Polski BN	30	30		60	30			30	5
Filozofia BN		30		30		15		15	3
Prawo międzynarodowe publiczne BN	30			30	15			15	3
Teoria bezpieczeństwa BN	15	15		30	15			15	3
Zagrożenia bezpieczeństwa BN	15	15		30	15			15	3
Religie i związki wyznaniowe BN	15	25		40		20		20	3
Historia instytucji bezpieczeństwa wewnętrznego BN	30	15		45	30			30	3
Wstęp do badań naukowych BN		30		30		20		20	3
Polityka zagraniczna RP BN	30	15		45	15	15		30	4
Międzynarodowe stosunki polityczne BN	15	15		30	10	10		20	3
Konflikty międzynarodowe BN	15	15		30	15			15	3
Administracja publiczna BN	30	30		60	30			30	4
Prawo administracyjne BN		30		30		20		20	2
Międzynarodowe stosunki gospodarcze BN	15	15		30	15	15		30	2
Decydowanie polityczne BN	15	15		30	15	15		30	2
Współczesne systemy polityczne BN	30	30		60	30			30	4
Międzynarodowe stosunki militarne BN	15	15		30	15			15	3
Prognozowanie i		15		15		15		15	1

symulacje BN									
Systemy bezpieczeństwa międzynarodowego	15	15		30	15			15	3
Polityka bezpieczeństwa UE BN	30	30		60	15	15		30	3
Ochrona praw człowieka BN		30		30		20		20	3
Razem	345	430	30	805	285	180	30	495	65
Specjalność: Zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym									
Samorząd i polityka lokalna BN		30		30					2
Bezpieczeństwo społeczności lokalnych BN	30	15		45					3
Bezpieczeństwo państwa w polskiej myśli politycznej BN		30		30					2
Ratownictwo i ochrona ludności BN			15	15					1
Bezpieczeństwo społeczne BN	30			30					3
Zamówienia publiczne w sektorze bezpieczeństwa narodowego BN	15	15		30					3
Razem	75	90	15	180					14
Specjalność: Zarządzanie bezpieczeństwem międzynarodowym									
Zagrożenia kulturowo-cywilizacyjne BN	15	15		30	15			15	3
Negocjacje międzynarodowe BN		15		15		10		10	1
Zarządzanie bezpieczeństwem granic BN	15	15		30		15		15	3
Międzynarodowa kontrola obrotu gospodarczego BN	15			15	10			10	3
Razem	45	45	0	90	25	25	0	50	10

Studia stacjonarne/niestacjonarne drugiego stopnia

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Studia stacjonarne				Studia niestacjonarne				Liczba punktów ECTS
	wykład	ćwicz.	Kw.	suma	wykład	ćwicz.	Kw.	suma	
Teoria i metodologia wiedzy o bezpieczeństwie–BN	15	15		30	10	10		20	4
Filozoficzne problemy bezpieczeństwa - PH*–BN	15			15	10			10	2
Prawo międzynarodowe publiczne wobec problemów bezpieczeństwa–BN		15		15		10		10	2
Zagrożenia wojskowe bezpieczeństwa–BN	10	10		20	10			10	2
Zagrożenia niewojskowe bezpieczeństwa–BN	10	10		20	10			10	2
Ruchy separatystyczne–BN		15		15	10			10	2
Etniczne problemy bezpieczeństwa–BN	15	15		30	10	10		20	3
Humanitarny wymiar bezpieczeństwa międzynarodowego - PH*–BN	15			15	10			10	2
Regionalne instytucje bezpieczeństwa–BN	10	10		20	10			10	3
Państwa upadające–BN	10			10	10			10	1
Ryzyko i analiza ryzyka–BN		15		15		10		10	2
Bezpieczeństwo zewnętrzne państwa we współczesnej polskiej myśli politycznej–BN		15		15	10			10	2
Globalne instytucje bezpieczeństwa–BN	15	15		30	10	10		20	3
Koncepcja bezpieczeństwa	10			10	10			10	1

jednostki ludzkiej - PH*-BN									
Siły zbrojne w polityce bezpieczeństwa państwa-BN	15			15	10			10	2
Służby porządku publicznego w Europie-BN	15			15	10			10	2
Prywatyzacja bezpieczeństwa narodowego-BN	10			10	10			10	2
Polityka bezpieczeństwa energetycznego Polski-BN	10			10	10			10	2
Media w systemie bezpieczeństwa narodowego-BN		15		15		10		10	1
Ochrona tożsamości narodowej-BN	15			15	10			10	2
Razem	190	150	0	340	170	60	0	230	42
<u>Specjalność: Cyberbezpieczeństwo</u>									
Zarządzanie bezpieczeństwem informacji-BN	30	30		60					4
Nowe media i komunikacja cyfrowa-BN	30			30					3
Cyberprzestępczość-BN		10		10					1
Cyberterroryzm-BN		10		10					1
Cyberwojna-BN		10		10					1
Zagrożenia społeczne funkcjonowania w cyberprzestrzeni-BN	15			15					2
Ochrona własności intelektualnej w cyberprzestrzeni-BN		30		30					3
Ochrona informacji niejawnych-BN		25		25					3
Razem	75	115	0	190					18

Specjalność: Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych									
Zarządzanie bezpieczeństwem systemów demokratycznych	30			30	15			15	3
Zarządzanie finansami publicznymi–BN	10	30		40	10	10		20	3
Zarządzanie w gospodarce komunalnej–BN	15	15		30	10	10		20	3
Zarządzanie bezpieczeństwem w metropoliach–BN	15	15		30	10	10		20	3
Zarządzanie kryzysami informatycznymi–BN		20		20	10			10	4
Nowe media a bezpieczeństwo narodowe RP–BN		10		10		10		10	3
Razem	70	90	0	160	55	40	0	95	19

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich/
Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela⁸⁸

NIE DOTYCZY

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS	Stopień/tytuł, imię i nazwisko nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia ⁸⁹
Razem:				

⁸⁸ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie, w przypadku, gdy absolwenci ocenianego kierunku uzyskują tytuł zawodowy inżyniera/magistra inżyniera lub w przypadku studiów uwzględniających przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela.

⁸⁹ Podanie nazwiska osoby prowadzącej nie dotyczy kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna oraz kierunku pedagogika specjalna przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela pedagoga specjalnego.

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych⁹⁰

Należy podkreślić iż dane z poniższych tabel zostały kompletowane na przełomie roku akademickiego 2023/2024 zgodnie z wyznaczonym przez PKA terminem dostarczenia Raportu. Fakt ten wiąże się to z możliwymi zmianami w przedstawionej poniższej liczbie studentów uczęszczającej na poszczególne zajęcia.

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Studia stacjonarne I stopnia					
język obcy ⁽¹⁾	ćwiczenia (30 h)	II	stacjonarne	j.angielski	73
				j.niemiecki	2
				j.hiszpański	1
				j.rosyjski	3
język obcy ⁽¹⁾	ćwiczenia (30 h)	III	stacjonarne	j.angielski	56
				j.rosyjski	2
język obcy ⁽¹⁾	ćwiczenia (30 h)	IV	stacjonarne	j.angielski	56
				j.rosyjski	2
język obcy ⁽²⁾	ćwiczenia (30 h)	IV	stacjonarne	j.włoski	14
				j.francuski	13
przedmiot fakultatywny	wykład (15 h) ćwiczenia (15 h)	IV	stacjonarne	j.angielski	*
język obcy ⁽¹⁾	ćwiczenia (30 h)	V	stacjonarne	j.angielski	66
język obcy ⁽²⁾	ćwiczenia (30 h)	V	stacjonarne	j.włoski	17
				j.francuski	14

⁹⁰ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie. Jeżeli wszystkie zajęcia prowadzone są w języku obcym należy w tabeli zamieścić jedynie taką informację.

⁽¹⁾ Dla studentów dostępne są lektoraty języka angielskiego, niemieckiego, hiszpańskiego, francuskiego, rosyjskiego. Zajęcia realizowane są na poziomie B2.

⁽²⁾ W ramach specjalności *Zarządzanie bezpieczeństwem międzynarodowym* dla studentów dostępne są lektoraty j. włoski, j. francuski. Zajęcia realizowane są od poziomu A1.

*Zgodnie z decyzją Władz Wydziału zajęcia fakultatywne wybierane są przez studentów po zakończeniu pierwszego tygodnia nowego semestru. Studenci mają w tym czasie możliwość uczęszczania na wszystkie fakultety, aby zapoznać się z sylabusem przedmiotu i jego prowadzącym. Pozwala to na dokonanie świadomego wyboru przedmiotu. W związku z powyższym podczas przygotowywania Raportu (tj. pierwszy tydzień semestru letniego roku akademickiego 2023/2024) nie są jeszcze dostępne dane dot. przedmiotów wybieralnych.

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Studia stacjonarne II stopnia					
język obcy ⁽¹⁾	ćwiczenia (30 h)	I	stacjonarne	j.angielski	25
				j.rosyjski	2
język obcy ⁽²⁾	ćwiczenia (30 h)	II	stacjonarne	j.angielski	25
				j.rosyjski	2

(1) Dla studentów dostępne są lektoraty języka angielskiego, rosyjskiego, niemieckiego, francuskiego, hiszpańskiego. Zajęcia realizowane są na poziomie B2.

(2) Dla studentów dostępne są lektoraty języka angielskiego, rosyjskiego, hiszpańskiego.

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Studia niestacjonarne I stopnia					
język obcy ⁽¹⁾	ćwiczenia (30 h)	II	niestacjonarne	j.angielski	23
język obcy ⁽¹⁾	ćwiczenia (30 h)	III	niestacjonarne	j.angielski	10
język obcy ⁽¹⁾	ćwiczenia (30 h)	IV	niestacjonarne	j.angielski	8
język obcy ⁽¹⁾	ćwiczenia	V	niestacjonarne	j.angielski	12

	(30 h)				
język obcy ⁽²⁾	ćwiczenia (30 h)	V	niestacjonarne	j.francuski	12

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Studia niestacjonarne II stopnia					
język obcy ⁽¹⁾	Ćwiczenia (30h)	I	niestacjonarne	j.angielski	33
język obcy ⁽¹⁾	Ćwiczenia (30h)	II	niestacjonarne	j.angielski	26

(1) Dla studentów dostępne są lektoraty języka angielskiego. Zajęcia realizowane są na poziomie B2.

(2) W ramach specjalności *Zarządzanie bezpieczeństwem międzynarodowym* dla studentów dostępne jest lektorat, j.francuski. Zajęcia realizowane są od poziomu A1

Załącznik nr 2. CZĘŚĆ A Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu opisany zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668 z późn. zm.) oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.). (zał. A.1)
2. Obsadę zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena. (Zał. A.2)
3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów. (Zał.A.3)
4. Charakterystykę nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, tabeli 5 (jeśli dotyczy ocenianego kierunku) oraz opiekunów prac dyplomowych (jeśli dotyczy ocenianego kierunku), a w przypadku kierunku lekarskiego także nauczycieli akademickich oraz inne osoby prowadzące zajęcia z zakresu nauk klinicznych, sporządzoną wg następującego wzoru (zał. A.4):

Imię i nazwisko:

Tytuł naukowy/dziedzina, stopień naukowy/dziedzina oraz dyscyplina, tytuł zawodowy (w przypadku tytułu zawodowego lekarza – specjalizacja), rok uzyskania tytułu/stopnia naukowego/tytułu zawodowego:

Wykaz zajęć/grup zajęć i godzin zajęć prowadzonych na ocenianym kierunku przez nauczyciela akademickiego lub inną osobę w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.

Charakterystyka dorobku naukowego ze wskazaniem dziedzin nauki/sztuki oraz dyscypliny/dyscyplin naukowych/artystycznych, w której/których dorobek się mieści (do 600 znaków) oraz wykaz **co najwyżej 10** najważniejszych osiągnięć naukowych/artystycznych ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich 6 lat, wraz ze wskazaniem dat uzyskania (publikacji naukowych/osiągnięć artystycznych, patentów i praw ochronnych, zrealizowanych projektów badawczych, nagród krajowych/międzynarodowych za osiągnięcia naukowe/artystyczne), ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięć odnoszących się do ocenianego kierunku i prowadzonych na nim zajęć.

Charakterystyka doświadczenia i dorobku dydaktycznego (do 600 znaków) oraz wykaz **co najwyżej 10** najważniejszych osiągnięć dydaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich 6 lat, wraz z wskazaniem dat uzyskania (np. autorstwo podręczników/materiałów dydaktycznych, wdrożone innowacje dydaktyczne, nagrody uzyskane przez studentów, nad którymi nauczyciel akademicki sprawował opiekę naukową/artystyczną, opieka nad beneficjentem Diamentowego Grantu, uruchomienie nowego kierunku studiów/specjalności/zajęć/grupy zajęć, opieka nad kołem naukowym, prowadzenie zajęć w języku obcym, w tym w uczelni zagranicznej, np. w ramach mobilności nauczycieli akademickich).

Opis doświadczenia zawodowego w powiązaniu z celami kształcenia, efektami uczenia się zakładanymi dla ocenianego kierunku oraz treściami programowymi (jeśli dotyczy).

5. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych. (zał. A.5).
6. Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany według lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów; wykaz można przygotować według przykładowego wzoru:

Studia stacjonarne pierwszego stopnia (jeśli dotyczy) ⁹¹							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/ stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/ stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
296489	Bezpieczeństwo energetyczne Republiki Federalnej Niemiec w XXI wieku.	2023	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok-Olszewska	dr Marta Karolina Michalczuk-Wlizło	5	5	5
305204	Cyberprzestrzeń jako obiekt zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego Polski.	2023	dr hab. Joanna Ilona Sanecka-Tyczyńska, prof. UMCS	dr hab. Jerzy Garbiński, prof. UMCS	5	5	4,5
303131	Centralne Biuro Antykorupcyjne - struktura, zadania, praktyka działań.	2023	dr hab. Beata Iwona Surmacz, prof. UMCS	dr Justyna Maria Kięczkowska	3,5	4	4
276308	Przestępczość zorganizowana w państwach bałkańskich w XX i XXI wieku.	2023	dr hab. Małgorzata Beata Podolak, prof. UMCS	dr Marta Karolina Michalczuk-Wlizło	4	4,5	3,5
303143	Krystyna Skarbek agentka brytyjskiego wywiadu w czasie II wojny światowej.	2023	dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, prof. UMCS	dr hab. Monika Kowalska	3,5	3,5	3,5
305207	Przestępczość	2023	prof. dr hab.	dr Dorota Alicja	5	5	4,5

⁹¹ Należy uwzględnić prace dyplomowe ze wszystkich poziomów i form studiów na ocenianym kierunku z ostatnich dwóch lat poprzedzających rok, w którym przeprowadzana jest ocena. W przypadku, gdy łączna liczba absolwentów z ostatnich dwóch lat przekracza 100 – należy uwzględnić prace dyplomowe ze wszystkich poziomów i form studiów na ocenianym kierunku z ostatniego roku poprzedzającego rok, w którym przeprowadzana jest ocena.

	zorganizowana i sposoby jej zwalczania w Polsce po 1989 roku.		Maria Marczevska-Rytko	Maj			
303140	Specyfika współczesnych działań wybranych polskich jednostek Wojsk Specjalnych.	2023	dr hab. Tomasz Browarek, prof. UMCS	dr Marcin Jarosław Pomarański	5	5	4,5
303171	Wpływ propagandy w mediach na bezpieczeństwo społeczne XXI w. na podstawie wybranych przykładów.	2023	prof. dr hab. Jan Holzer	dr Dorota Anna Litwin-Lewandowska	3	4,5	4
303089	Stany nadzwyczajne w Polsce w latach 2019-2022.	2023	prof. dr hab. Jan Holzer	dr Dorota Anna Litwin-Lewandowska	5	5	5
303121	Jednostka Wojskowa "Agat" jako element wojsk specjalnych w ramach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.	2023	prof. dr hab. Wojciech Sokół	dr hab. Ewa Magdalena Godlewska	4	5	4
303118	Jednostka Wojskowa Nil jako element Wojsk Specjalnych.	2023	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok-Olszewska	dr Marta Karolina Michalczuk-Wlizło	5	5	4,5
296248	Bezrobocie w Polsce od 1989 roku.	2022	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok-Olszewska	dr Marta Karolina Michalczuk-Wlizło	4,5	5	4,5
303132	Zwalczanie i przeciwdziałanie korupcji w służbach mundurowych na przykładzie Policji i Straży Granicznej w Polsce.	2023	prof. dr hab. Jan Holzer	dr Dorota Anna Litwin-Lewandowska	4,5	4	4
303163	Geopolityka a bezpieczeństwo Polski w XX i XXI wieku.	2023	dr hab. Joanna Ilona Sanecka-Tyczyńska, prof. UMCS	dr hab. Jerzy Garbiński, prof. UMCS	4,5	5	4,5
305219	Wpływ wybranych subkultur na bezpieczeństwo społeczne	2023	dr hab. Tomasz Browarek, prof. UMCS	dr Dorota Alicja Maj	5	5	5

	współczesnej Polski.						
303129	Służby mundurowe w Polsce na przykładzie Straży Granicznej.	2023	dr hab. Ewa Magdalena Godlewska	dr Magdalena Lesińska-Staszczuk	4,5	5	4
303126	Zjawisko przemocy seksualnej wobec kobiet we współczesnych konfliktach zbrojnych.	2023	dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, prof. UMCS	dr hab. Monika Kowalska	4,5	5	5
305198	Aktywność społeczna i polityczna kobiet w okresie demokratyzacji Republiki Argentyńskiej.	2023	dr hab. Katarzyna Helena Krzywicka, prof. UMCS	dr Julita Agnieszka Rybczyńska	5	5	5
303146	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w XXI wieku.	2023	prof. dr hab. Krystyna Wiesława Trembicka	dr hab. Joanna Ilona Sanecka-Tyczyńska, prof. UMCS	5	5	4,5
304475	Modernizacja Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej po przystąpieniu do Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego	2023	prof. dr hab. Wojciech Sokół	dr hab. Ewa Magdalena Godlewska	4,5	4,5	4
305195	Konflikt azerbejdżańsko-ormiański o Górski Karabach po 1991 roku.	2023	dr hab. Tomasz Browarek, prof. UMCS	dr Marcin Jarosław Pomarański	4,5	4,5	4
303109	Prywatne firmy wojskowe jako uczestnicy stosunków międzynarodowych.	2023	prof. dr hab. Wojciech Sokół	dr hab. Monika Kowalska	4,5	4,5	4,5
296339	Bezpieczeństwo sportowych imprez masowych.	2023	prof. dr hab. Grzegorz Julian Janusz	dr hab. Ewa Magdalena Godlewska	5	4,5	4,5
303148	Żołnierze Wojska Polskiego - uzbrojenie i wyposażenie na przełomie XX -XXI wieku.	2023	dr hab. Aneta Sylwia Dawidowicz, prof. UMCS	dr Łukasz Rafał Lewkowicz	5	5	4,5
303114	Polityka Chile wobec ludu Mapuche.	2023	dr hab. Katarzyna Helena Krzywicka,	dr Julita Agnieszka	5	5	5

			prof. UMCS	Rybczyńska			
305212	Sily specjalne w zwalczaniu terroryzmu na świecie w XX i XXI wieku.	2023	dr hab. Aneta Sylwia Dawidowicz, prof. UMCS	dr Eleonora Kirwiel	5	5	5
296306	Bezpieczeństwo imprez masowych.	2022	prof. dr hab. Grzegorz Julian Janusz	dr Magdalena Lesińska-Staszczuk	4	4	4
296344	Działania Policji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w Polsce po 1990 roku	2022	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok-Olszewska	dr Marta Karolina Michalczuk-Wlizło	4	5	4,5
303157	Rola Wojsk Obrony Terytorialnej w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski w obliczu wojny na Ukrainie.	2023	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok-Olszewska	dr Marta Karolina Michalczuk-Wlizło	4,5	5	4,5
303106	Rola zwierząt w służbach mundurowych we współczesnej Polsce.	2023	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok-Olszewska	dr Marta Karolina Michalczuk-Wlizło	4,5	5	4
289528	Rola psów w służbach mundurowych.	2022	dr hab. Wojciech Piotr Ziętara, prof. UMCS	dr Marcin Jarosław Pomarański	4	5	4,5
303154	Wpływ przestępczości zorganizowanej w Polsce na gospodarkę w latach 1989-2004.	2023	dr hab. Marcin Jakub Wichmanowski, prof. UMCS	dr Łukasz Rafał Lewkowicz	5	5	5
303099	Policja w Lublinie w XXI wieku.	2023	prof. dr hab. Krystyna Wiesława Trembicka	dr hab. Joanna Ilona Sanecka-Tyczyńska, prof. UMCS	4,5	5	4,5
305197	Przestępczość zorganizowana w Polsce po 1989 roku.	2023	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok-Olszewska	prof. dr hab. Wojciech Sokół	4,5	5	4,5
295539	Zagrożenia cyberprzestrzeni we współczesnym świecie.	2023	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok-Olszewska	dr Marta Karolina Michalczuk-Wlizło	4,5	5	4,5
304837	Polityka ideologiczna	2023	prof. dr hab. Jan	dr Dorota Anna	5	4,5	4,5

	Chin po śmierci Mao Zedunga i objęciu władzy przez Deng Xiaopinga.		Holzer	Litwin-Lewandowska			
290181	System zwalczania przestępczości zorganizowanej w Polsce	2023	dr hab. Hanna Maria Dumala prof. UMCS	Dr hab. Justyna Misiągiewicz	3	3	3,5
305193	Kobiety w Wojsku Polskim w latach 2000-2020	2023	dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska prof. UMCS	prof. dr hab. Wojciech Sokół	3,5	3,5	4
303156	Wpływ programu nuklearnego Islamskiej Republiki Iranu na bezpieczeństwo Bliskiego Wschodu	2023	dr hab. Marcin Jakub Wichmanowski prof. UMCS	dr Łukasz Rafał Lewkowicz	3,5	5	4
304845	Zwalczanie i przeciwdziałanie korupcji w Polsce	2023	dr hab. Hanna Maria Dumala prof. UMCS	dr Justyna Maria Kięczkowska	4	5	4
304471	Ukraina w polityce zagranicznej Polski w latach 2014 – 2022	2023	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	dr Eleonora Kirwiel	4	5	4
303090	Francja i Republika Federalna Niemiec na drodze integracji europejskiej	2023	dr hab. Hanna Maria Dumala prof. UMCS	dr Andrzej Dumala	4,5	5	5
303141	Przestępczość zorganizowana w Polsce a bezpieczeństwo państwa w latach 2008 – 2022	2023	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	dr Eleonora Kirwiel	4	4,5	4
303100	Zatrzymanie osoby przez Policję w Polsce.	2023	dr hab. Tomasz Browarek prof. UMCS	dr Marcin Jarosław Pomarański	4	4,5	4
303162	Działania sił specjalnych w czasie II wojny światowej na przykładzie bitwy o Normandię	2023	dr hab. Joanna Ilona Sanecka-Tyczyńska prof. UMCS	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	5	5	5
303120	Stan wyjątkowy w powiecie włodawskim wprowadzony 2 września 2021 roku	2023	dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska prof. UMCS	prof. dr hab. Wojciech Sokół	4	4	4

303128	Zjawisko terroryzmu w Europie	2023	dr hab. Katarzyna Elżbieta Stachurska-Szczesiak prof. UMCS	dr hab. Monika Kowalska	5	5	4,5
303155	Bezpieczeństwo społeczne w gminie Opole Lubelskie po 2014 roku	2023	prof. dr hab. Krystyna Wiesława Trembicka	dr hab. Joanna Ilona Sanecka-Tyczyńska prof. UMCS	5	5	4,5
303145	Bezpieczeństwo społeczne w gminie Włodawa po 2014 roku	2023	prof. dr hab. Krystyna Wiesława Trembicka	dr hab. Joanna Ilona Sanecka-Tyczyńska prof. UMCS	5	5	4,5
305209	Handel ludźmi jako zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego	2023	prof. dr hab. Wojciech Sokół	dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska prof. UMCS	4	3,5	4
303134	Polityka premier Margaret Hildy Thatcher wobec ataku wojsk argentyńskich na Falklandy	2023	dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska prof. UMCS	dr hab. Monika Kowalska	5	4,5	4,5
303095	Kryzys humanitarny w Boliwariańskiej Republice Wenezuel	2023	dr hab. Katarzyna Helena Krzywicka prof. UMCS	dr Justyna Sylwia Marzec	5	5	5
283850	Międzynarodowe jednostki specjalne, ich działania w regionie azjatyckim i znaczenie dla bezpieczeństwa globalnego.	2022	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	dr Nadia Gergało-Dąbek	3	3	3,5
305194	Przestępstwa korupcji w piłce nożnej w Polsce	2023	prof. dr hab. Wojciech Sokół	dr hab. Katarzyna Elżbieta Stachurska-Szczesiak prof. UMCS	4,5	4	4
296252	Bezpieczeństwo energetyczne Rzeczypospolitej w XXI wieku	2023	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	dr Łukasz Rafał Lewkowicz	5	4	4
303138	Stosunki militarne między Polską i Niemcami w latach 2005-2021	2023	dr hab. Ireneusz Topolski prof. UMCS	dr Katarzyna Małgorzata Mojska	5	4,5	4,5

279111	Polsko-amerykańska współpraca wojskowa w latach 2008 – 2022	2023	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	dr Eleonora Kirwiel	3,5	4,5	4
303101	Zarządzanie kryzysowe w gminie Janów Lubelski	2023	prof. dr hab. Wojciech Sokół	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	5	5	5
303166	Reformy struktury kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej	2023	prof. dr hab. Wojciech Sokół	dr hab. Ewa Magdalena Godlewska	4,5	4,5	4
296262	Bezpieczeństwo ekonomiczne Polski na przełomie XX i XXI wieku	2022	prof. dr hab. Czesław Zygmunt Ma	dr Liliana Izabela Węgrzyn-Odzioba	4	4	4
296323	Mniejszość polska w Republice Białoruś po 1991 roku.	2023	dr hab. Tomasz Browarek prof. UMCS	dr Marcin Jarosław Pomarański	4,5	4,5	4
303093	Wpływ pandemii COVID-19 na bezpieczeństwo zdrowotne w Polsce	2023	dr hab. Marcin Jakub Wichmanowski prof. UMCS	dr Łukasz Rafał Lewkowicz	5	5	5
305211	Propaganda i dezinformacja Federacji Rosyjskiej po 1991 roku.	2023	dr hab. Wojciech Piotr Ziętara prof. UMCS	dr Marcin Jarosław Pomarański	4,5	5	5
303103	Polska wobec Republiki Białoruś po 2015 roku	2023	prof. dr hab. Krystyna Wiesława Trembicka	dr hab. Joanna Ilona Sanecka-Tyczyńska prof. UMCS	5	5	4,5
303167	Ochrona obiektów infrastruktury krytycznej na przykładzie województwa lubelskiego	2023	dr hab. Marcin Jakub Wichmanowski prof. UMCS	dr Łukasz Rafał Lewkowicz	5	5	5
300731	Terroryzm – asymetryczne zagrożenie bezpieczeństwa europejskiego	2023	dr hab. Joanna Ilona Sanecka-Tyczyńska prof. UMCS	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	5	5	5
303159	Bezpieczeństwo imprez masowych na przykładzie Euro 2012	2023	dr hab. Marcin Jakub Wichmanowski	dr Eleonora Kirwiel	4	5	4,5

	w Polsce		prof. UMCS				
293598	Wojny hybrydowe Federacji Rosyjskiej w XXI wieku	2023	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	dr Eleonora Kirwiel	4,5	5	5
303160	Cyberterroryzm jako zagrożenie w XXI w	2023	dr hab. Beata Iwona Surmacz prof. UMCS	dr Justyna Maria Kięczkowska	3	4	3,5
303088	Dyplomatyczne sposoby rozwiązywania konfliktów w Europie	2023	dr hab. Katarzyna Elżbieta Stachurska-Szczesiak prof. UMCS	dr hab. Monika Kowalska	5	4	4,5
286998	Stosunki polsko-niemieckie w latach 1933-1939	2023	prof. dr hab. Czesław Zygmunt Maj	dr Liliana Izabela Węgrzyn-Odzioba	3	4,5	4
303117	Odnawialne źródła energii a bezpieczeństwo energetyczne Polsk	2023	dr hab. Joanna Ilona Sanecka-Tyczyńska prof. UMCS	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	4	5	4

Studia niestacjonarne pierwszego stopnia (jeśli dotyczy)

Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/ stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/ stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
290188	Działania profilaktyczne i prewencyjne policji w powiecie ryckim	2022	prof. dr hab. Grzegorz Janusz	dr hab. Ewa Godlewska	4	4	4
305263	Rywalizacja Stanów Zjednoczonych i Związku Radzieckiego w przestrzeni kosmicznej	2023	dr hab. Marcin Wichmanowski	dr Łukasz Lewkowicz	5	5	5
300987	Polityka wobec Arktyki na przykładzie działań Kanady i Federacji Rosyjskiej	2023	dr hab. Witold Rewera	dr Eleonora Kirwiel	5	5	5
306013	Społeczno-polityczne i religijne uwarunkowania obecności Polonii w Brazylii	2023	dr hab. Witold Rewera	dr Eleonora Kirwiel	4,5	5	4,5

Studia stacjonarne drugiego stopnia (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/ stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/ stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
288805	Walka informacyjna Rosji wobec państw NATO na przykładzie Polski, Litwy, Łotwy i Estonii w latach 2005-2023	2023	prof. dr hab. Walenty Baluk	dr Eleonora Kirwiel	5	5	5
288802	Ochrona ludności cywilnej w sytuacjach kryzysowych we współczesnej Polsce	2023	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok-Olszewska	dr Marta Karolina Michalczuk-Wlizło	4,5	5	4,5
288833	Obowiązek obrony Rzeczypospolitej Polskiej	2023	dr hab. Monika Kowalska	dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska prof. UMCS	5	5	5
289523	Wojna w cyberprzestrzeni na przykładzie konfliktu Federacji Rosyjskiej z Ukrainą	2023	dr hab. Katarzyna Helena Krzywicka prof. UMCS	dr Justyna Sylwia Marzec	5	5	4,5
288865	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy w Unii Europejskiej	2023	prof. dr hab. Grzegorz Julian Janusz	dr hab. Ewa Magdalena Godlewska	5	5	5
310660	Polska polityka zagraniczna wobec Ukrainy po 24 lutego 2022 roku w świetle tygodników opinii	2023	prof. dr hab. Wojciech Sokół	dr hab. Monika Kowalska	4,5	5	4,5
279637	Wojska Obrony Terytorialnej jako element bezpieczeństwa militarnego	2023	dr hab. Waldemar Bulira	dr Kamil Aksiuto	3	4,5	4

	Rzeczypospolitej Polskiej						
290220	Działania taktyczne Wojsk Obrony Terytorialnej jako pododdziałów lekkiej piechoty w Polsce	2023	prof. dr hab. Wojciech Sokół	prof. dr hab. Walenty Baluk	5	5	5
299551	Wojska specjalne w Siłach Zbrojnych Ukrainy	2023	dr hab. Monika Kowalska	dr hab. Krystyna Leszczyńska- Wichmanowska prof. UMCS	4,5	4,5	4
288910	Polska polityka wschodnia - wymiar bezpieczeństwa	2023	prof. dr hab. Wojciech Sokół	dr hab. Krystyna Leszczyńska- Wichmanowska prof. UMCS	5	5	5
283856	Motywy działania seryjnych zabójców	2023	prof. dr hab. Grzegorz Julian Janusz	dr hab. Ewa Magdalena Godlewska	5	5	5
288864	Ludobójstwo w Rwandzie w 1994 roku	2023	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok- Olszewska	dr hab. Monika Kowalska	5	5	5
299240	Przestępczość korupcyjna: pojęcie, przykłady, skutki	2023	prof. dr hab. Krystyna Wiesława Trembicka	dr hab. Joanna Ilona Sanecka- Tyczyńska prof. UMCS	5	3	4
288854	Współpraca Straży Pożarnej z formacjami mundurowymi w sytuacjach kryzysowych w Polsce	2023	dr hab. Monika Kowalska	dr hab. Katarzyna Elżbieta Stachurska- Szczesiak prof. UMCS	4,5	5	4,5
290198	Wpływ migracji międzynarodowych na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa	2023	prof. dr hab. Grzegorz Julian Janusz	dr hab. Ewa Magdalena Godlewska	4,5	4,5	4,5
283863	Siły Zbrojne	2023	dr hab. Katarzyna Helena Krzywicka	dr Justyna	4,5	5	4,5

	Rzeczypospolitej Polskiej wobec wojny hybrydowej w obszarze wschodniej flanki Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego		prof. UMCS	Sylvia Marzec			
290197	Zbrodnie ludobójstwa Imperium Osmańskiego w latach 1914-1924	2023	prof. dr hab. Walenty Baluk	dr Eleonora Kirwiel	4,5	5	4,5
288855	Rola polskiej Straży Granicznej w zwalczaniu przestępczości transgranicznej w Strefie Schengen	2023	prof. dr hab. Bożena Ewa Dziemidok- Olszewska	dr Marta Karolina Michalczuk- Wlizio	4,5	5	5
288817	Hakerstwo czy haktywizm? Analiza przypadku Społeczności Anonymous	2023	dr hab. Katarzyna Helena Krzywicka prof. UMCS	dr Justyna Sylvia Marzec	5	5	5
309525	Sekurytyzacja pandemii COVID-19 na przykładzie Polski	2023	dr hab. Agata Wiktoria Ziętek prof. UMCS	dr Justyna Maria Kięczkowska	3,5	3,5	4
288856	Zamachy terrorystyczne w wybranych państwach Europy Zachodniej po zimnej wojnie	2023	prof. dr hab. Walenty Baluk	dr Eleonora Kirwiel	5	5	5
285603	Zagrożenia terrorystyczne w XXI wieku	2023	prof. dr hab. Grzegorz Julian Janusz	dr Magdalena Lesińska- Staszczuk	5	4,5	4,5
288824	Wykorzystanie dzieci i kobiet przez organizacje terrorystyczne	2023	prof. dr hab. Grzegorz Julian Janusz	dr hab. Ewa Magdalena Godlewska	5	5	5
294261	Ewolucja prawa humanitarnego	2023	prof. dr hab. Grzegorz Julian	dr hab. Ewa Magdalena	5	4,5	4,5

			Janusz	Godlewska			
283858	Aktywność Unii Europejskiej w zwalczaniu terroryzmu międzynarodowego w XXI wieku	2023	prof. dr hab. Czesław Zygmunt Maj	dr Liliana Izabela Węgrzyn-Odzioba	5	5	4,5
288825	Obraz zagrożeń związanych z wojną w Ukrainie w świadomości polskiego społeczeństwa	2023	dr hab. Katarzyna Alicja Kuć-Czajkowska prof. UMCS	dr Justyna Wasil	4,5	5	4,5
294653	Analiza porównawcza inwazji wojskowej ZSRR i NATO w Afganistanie	2023	prof. dr hab. Walenty Baluk	dr Eleonora Kirwiel	5	5	5
290182	Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego z perspektywy teorii sojuszy międzynarodowych	2023	dr hab. Agata Wiktoria Ziętek prof. UMCS	dr Jakub Olchowski	4	4,5	4
288844	Organizacja i funkcjonowanie Policji w Polsce po wejściu do Unii Europejskiej	2023	prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko	dr Dorota Alicja Maj	5	5	4,5
289631	Wojska Obrony Terytorialnej w Polsce - organizacja i funkcjonowanie	2023	dr hab. Katarzyna Alicja Kuć-Czajkowska prof. UMCS	dr Justyna Wasil	4,5	5	4,5
283923	Federalne Biuro Śledcze - działalność w zakresie zwalczania cyberprzestępczości po 2002 roku	2023	dr hab. Aneta Sylwia Dawidowicz prof. UMCS	dr Łukasz Rafał Lewkowicz	4,5	5	4
290203	Geostrategia Federacji	2023	prof. dr hab.	dr Eleonora	4,5	5	4,5

	Rosyjskiej na przykładzie wojny rosyjsko ukraińskiej w latach 2014-2022		Walenty Baluk	Kirwiel			
283940	Wpływ Sił Zbrojnych RP na zapewnianie bezpieczeństwa wewnątrz-państwowego	2023	prof. dr hab. Jan Holzer	dr hab. Jerzy Garbiński prof. UMCS	3	4,5	4
290214	Straż Graniczna jako formacja ochrony granic	2023	prof. dr hab. Grzegorz Julian Janusz	dr hab. Ewa Magdalena Godlewska	5	5	5
Studia niestacjonarne drugiego stopnia (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/ stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/ stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
286874	Ukraiński ruch nacjonalistyczny w Polsce międzywojennej	2023	dr hab. Tomasz Browarek	dr Marcin Pormarański	5	5	5
288873	Służba zawodowa kobiet w Siłach Zbrojnych RP	2023	prof. dr hab. Wojciech Ziętara	dr Marcin Pormarański	5	5	5
305257	Sport w kreowaniu wizerunku państwa na arenie międzynarodowej na przykładzie ZSRR i Federacji Rosyjskiej	2023	prof. dr hab. Baluk Walery	dr Grzegorz Gil	5	5	5
288798	Organizacja i funkcjonowanie Służby Celno-Skarbowej.	2023	dr hab. Podolak Małgorzata	dr Marta Michalczuk – Wlizo	5	5	5
283825	Organizacja i funkcjonowanie Żandarmerii Wojskowej w Polsce	2022	dr hab. Podolak Małgorzata	dr Marta Michalczuk – Wlizo	4	4	4
270487	Prywatne firmy wojskowe na przykładzie Grupy Wagnera i Blackwater	2023	Prof. dr hab. Wojciech Ziętara	dr Marcin Pormarański	4,5	4,5	4,5

288799	System penitencjarny Rzeczypospolitej Polskiej	2023	dr hab. Małgorzata Podolak	dr Marta Michalczuk – Wlizo	5	5	4,5
293068	Handel ludźmi w Polsce	2023	Prof. dr hab. Wojciech Ziętara	dr Marcin Pormarański	4,5	4	4,5
288841	Handel ludźmi na przełomie XX i XXI wieku.	2023	dr hab. Małgorzata Podolak	dr Marta Michalczuk – Wlizo	5	5	5
294020	Udział Wojska Polskiego w misjach pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych na przykładzie misji w Kosowie	2023	dr hab. Joanna Sanecka-Tyczyńska	dr Eleonora Kirwiel	5	5	5
303279	Radykalizm islamski jako źródło terroryzmu międzynarodowego po 1989 roku	2022	dr hab. Katarzyna Kuć-Czajkowska	dr Magdalena Lesińska-Staszczuk	4,5	5	5
294471	Członkostwo w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego jako czynnik bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej	2023	dr hab. Joanna Sanecka-Tyczyńska	dr Eleonora Kirwiel	4,5	4,5	4,5
283912	Przestępczość zorganizowana w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej	2022	dr hab. Tomasz Browarek	dr Marcin Pormarański	4,5	5	5
294015	Prawa reprodukcyjne kobiet w Polsce	2023	Prof. dr hab. Wojciech Ziętara	dr Marcin Pormarański	4,5	4,5	4,5
284477	Jednostka Wojskowa GROM jako podmiot systemu bezpieczeństwa współczesnej Polski.	2023	dr hab. Tomasz Browarek	dr Marcin Pormarański	4	5	4,5
288857	Zwalczanie terroryzmu w Unii Europejskiej	2023	dr hab. Joanna Sanecka-Tyczyńska	dr Łukasz Lewkowicz	5	5	5
289047	Rola Republiki Turcji w kryzysie migracyjnym z 2015 roku	2023	dr hab. Ewelina Podgajna	dr Łukasz Lewkowicz	5	5	5

311006	Poczucie bezpieczeństwa publicznego w powiecie tęczyńskim	2023	dr hab. Joanna Sanecka-Tyczyńska	dr Łukasz Lewkowicz	5	5	5
309671	Kryzys migracyjny na granicy polsko-ukraińskiej 2022 roku	2023	dr hab. Małgorzata Podolak	dr Marta Michalczuk – Wlizio	5	5	5
288808	Cyberprzestępczość w Polsce jako jedno z największych zagrożeń w XXI wieku	2023	dr hab. Ewelina Podgajna	dr Łukasz Lewkowicz	5	5	4,5
311160	Obrona cywilna we współczesnej Polsce	2023	dr hab. Ewelina Podgajna	dr Łukasz Lewkowicz	5	5	5
288801	Siły powietrzne w strukturze Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.	2023	dr hab. Małgorzata Podolak	dr Marta Michalczuk – Wlizio	5	5	5
311000	Wizja Zjednoczonej Europy na przykładzie „Wielkiej Szachownicy” Zbigniewa Brzezińskiego	2023	dr hab. Ewelina Podgajna	dr Łukasz Lewkowicz	5	5	5
294455	Polityka migracyjna Polski w XXI wieku	2023	Prof. dr hab. Wojciech Ziętara	dr Marcin Pormarański	4,5	4	4,5
288852	Prawa kobiet w Afganistanie	2023	dr hab. Małgorzata Podolak	dr Marta Michalczuk – Wlizio	5	5	5
294522	Modernizacja Sił Zbrojnych RP w latach 2013-2022	2023	dr hab. Joanna Sanecka-Tyczyńska	dr Eleonora Kirwiel	4,5	4	4,5
290192	Korupcja w Polsce po 1989 roku	2023	dr hab. Tomasz Browarek	dr Marcin Pormarański	5	5	5

7. Akceptowalnymi formatami są: .doc, .docx, .gif, .png, .jpg (jpeg), .odt, .ods, .pdf, .rtf, .ppt, .pptx, .odp, .txt, .xls, .xlsx, .xml.
8. Nazwy plików nie mogą być dłuższe niż 15 znaków i nie mogą zawierać następujących znaków: ~ "# % & *: < > ? / \ { | } & % # (spacje wiodące i końcowe w nazwach plików lub folderów również nie są dozwolone).
9. Pliki lub foldery nie mogą być skompresowane.

Cz. II. Materiały, które należy przygotować do wglądu podczas wizytacji, w tym dodatkowo wskazane przez zespół oceniający PKA, po zapoznaniu się zespołu z raportem samooceny

1. Wskazane przez zespół oceniający prace egzaminacyjne, pisemne prace etapowe, projekty zrealizowane przez studentów, prace artystyczne z zajęć kierunkowych (z ostatnich dwóch semestrów poprzedzających wizytację).
2. Struktura ocen z egzaminów/zaliczeń ze wskazanych przez zespół oceniający zajęć i sesji egzaminacyjnych (z ostatnich dwóch semestrów poprzedzających wizytację).
3. Dokumentacja dotycząca procesu dyplomowania absolwentów wskazanych przez zespół oceniający. Dokumentacja powinna uwzględniać pracę dyplomową, suplement do dyplomu, recenzje pracy dyplomowej, protokół egzaminu dyplomowego.
4. Dokumenty dotyczące organizacji, przebiegu i zaliczania praktyk zawodowych, jeśli praktyki zawodowe są uwzględnione w programie studiów na ocenianym kierunku.
5. Charakterystyka profilu działalności instytucji, z którymi jednostka współpracuje w realizacji programu studiów, a w szczególności tych, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, jeśli praktyki zawodowe są uwzględnione w programie studiów na ocenianym kierunku (w formie elektronicznej).
6. Wykaz najważniejszych osiągnięć naukowych/artystycznych (publikacji, patentów, praw ochronnych, realizowanych projektów badawczych), których autorami/twórcami/realizatorami lub współautorami/współtwórcami/współrealizatorami są studenci ocenianego kierunku, a także zestawienie ich osiągnięć w krajowych i międzynarodowych programach stypendialnych, krajowych i międzynarodowych i konkursach/wystawach/festiwalach/zawodach sportowych z ostatnich 5 lat poprzedzających rok, w którym prowadzona jest wizytacja (w formie elektronicznej).
7. Informacja o zasadach rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie i studentów oraz sposobach pomocy jej ofiarom.
8. Informacja o ocenach/akredytacjach kierunku dokonanych przez instytucje zagraniczne lub inne instytucje krajowe oraz opis działań naprawczych i doskonalących podjętych w odpowiedzi na zalecenia tych instytucji (w formie elektronicznej).

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 2.4

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów

uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

Niniejszy raport opublikowany zostanie na stronie Wydziału Politologii i Dziennikarstwa pod następującym linkiem: <https://www.umcs.pl/pl/raporty-samooceny,29091.htm>.

